ΚΡΑΤΟΣ ΕΝ ΚΡΑΤΕΙ:

ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΤΙΜΩΡΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

AMNESTY INTERNATIONAL

Η Διεθνής Αμνηστία είναι ένα παγκόσμιο κίνημα που αποτελείται από περισσότερους από 3 εκατομμύρια υποστηρικτές, μέλη και ακτιβιστές σε περισσότερες από 150 χώρες και εδαφικές επικράτειες, οι οποίοι αγωνίζονται για να δώσουν τέλος σε βαρύτατες καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το όραμά μας είναι κάθε άνθρωπος να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και σε άλλα διεθνή θεσμικά κείμενα για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Είμαστε ανεξάρτητοι από κάθε κυβέρνηση, πολιτική ιδεολογία, οικονομικό συμφέρον ή θρησκεία και χρηματοδοτούμαστε κυρίως από τα μέλη μας και από δωρεές από το κοινό.

AMNESTY INTERNATIONAL

Πρώτη έκδοση το 2014 από την
Amnesty International Ltd
Peter Benenson House
1 Easton Street
London WC1X 0DW
United Kingdom

© Διεθνής Αμνηστία 2014

Index: EUR 25/005/2014
Γλώσσα πρωτοτύπου: αγγλική
Εκτυπώθηκε από τη Διεθνή Αμνηστία, Διεθνής Γραμματεία, Ηνωμένο Βασίλειο

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Αυτή η έκδοση υπόκειται σε πνευματικά δικαιώματα, αλλά επιτρέπεται να αναπαραχθεί με οποιαδήποτε μέθοδο χωρίς χρηματικό αντίτιμο για λόγους συνηγορίας, διεκδίκησης και διδασκαλίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όχι όμως για μεταπώληση. Οι κάτοχοι των πνευματικών δικαιωμάτων ζητούν να ενημερώνονται για κάθε τέτοια χρήση για λόγους εκτίμησης του αντικτύπου.
Για δημιουργία αντιγράφων σε οποιεσδήποτε άλλες περιστάσεις, ή για επαναχρησιμοποίηση σε άλλες εκδόσεις, ή για μετάφραση ή απόδοση, πρέπει να εξασφαλιστεί προηγούμενη γραπτή άδεια από τους εκδότες και ενδέχεται να απαιτείται καταβολή χρηματικού αντιτίμου. Για να ζητήσετε άδεια, ή για οποιεσδήποτε άλλες πληροφορίες, παρακαλούμε επικοινωνήστε με τη διεύθυνση HYPERLINK “mailto:copyright@amnesty.org” copyright@amnesty.org

Φωτογραφία εξωφύλλου: 2011 @ Visual Hellas/ Άρης Μεσσήνης

amnesty.org

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γλωσσάριο……6

1.Εισαγωγή……...7

1.1. Υπόβαθρο……..8

1.2. Σχετικά με αυτήν την έκθεση……...11

2. Συνεχιζόμενες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας ……...13

2.1. Αστυνόμευση διαδηλώσεων……13

2.1.1 Παράλειψη αναγραφής εμφανών αναγνωριστικών αριθμών…….....17

2.2. Βασανιστήρια και άλλες μορφές κακομεταχείρισης……..…18

2.2.1. Κακομεταχείριση μεταναστών……..……21

2.3. Βία με χαρακτήρα διακρίσεων……..…...24

2.3.1. Βία με ρατσιστικά κίνητρα από μέλη των σωμάτων ασφαλείας……28

2.3.2. Η ανεπαρκής απόκριση της αστυνομίας απέναντι στα εγκλήματα μίσους και τις επιθέσεις εναντίον διαδηλωτών και δημοσιογράφων από ακροδεξιές ομάδες……..……..…29

2.3.3. Παράλειψη διερεύνησης εγκλημάτων μίσους..……..…30

2.3.4. Παράλειψη προστασίας διαδηλωτών και δημοσιογράφων από επιθέσεις ακροδεξιών ομάδων……...…30

2.3.5. Εμπόδια στην αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους……..…31

2.3.6. Διερεύνηση της Χρυσής Αυγής και διασυνδέσεων μεταξύ αστυνομίας και Χρυσής Αυγής……35

2.4. Πολιτικές και πρακτικές που επιφέρουν παραβιάσεις εναντίον ευπαθών ομάδων……36

2.4.1. Μαζική επιχείρηση-σκούπα με την κωδική ονομασία «Ξένιος Ζευς»……38

2.4.2. Επιδρομές σε οικισμούς Ρομά……..40

2.4.3. Παρενοχλήσεις τρανς γυναικών……42

3. Ατιμωρησία……..…43

3.1. Έλλειψη πολιτικής βούλησης να συσταθούν μηχανισμοί για να αντιμετωπιστεί η ατιμωρησία ……..…43

3.2. Παράλειψη διεξαγωγής έγκαιρων, αποτελεσματικών και αμερόληπτων ερευνών και προσαγωγής των δραστών στη δικαιοσύνη……..45
3.3. Παράλειψη να διασφαλιστεί το δικαίωμα σε αποτελεσματικά ένδικα μέσα……...51

4. Συμπεράσματα και συστάσεις……53

Υποσημειώσεις……..……63

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

ΓΑΔΑ	Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής
ΕΠΣΕ	Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών
ΕΣΗΕΑ	Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών
ΗΕ	Ηνωμένα Έθνη
ΚΕΕΡΦΑ	Κίνηση Ενωμένοι Ενάντια στον Ρατσισμό και τη Φασιστική Απειλή
ΜΚΟ	Μη κυβερνητική οργάνωση
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΚ	Ποινικός Κώδικας
ΥΑΤ	Μονάδες για την αποκατάσταση της δημόσιας τάξης (Υποδιεύθυνση Αποκατάστασης Τάξης)
ECRI	Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας
FRA	Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα
ICCPR	Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα
OPCAT	Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας
UNHCR / Ύπατη Αρμοστεία	Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (Υπηρεσία των ΗΕ για τους Πρόσφυγες)

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΡΑΤΟΣ ΕΝ ΚΡΑΤΕΙ: ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΤΙΜΩΡΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Η Διεθνής Αμνηστία έχει τεκμηριώσει παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας στην Ελλάδα επί πολλά χρόνια. Σε έκθεση που εξέδωσε τον Ιούλιο του 2012, η οργάνωση τεκμηρίωσε πολλές περιπτώσεις υπερβολικής και αυθαίρετης χρήσης βίας εναντίον κατά κύριο λόγο ειρηνικών διαδηλωτών και δημοσιογράφων κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων κατά των μέτρων λιτότητας και την κακομεταχείριση ατόμων, πολλοί εκ των οποίων είναι μετανάστες και πρόσφυγες, κατά τη σύλληψη ή την κράτηση.[1] Ανησυχίες εκφράζονταν επίσης για την παράλειψη της αστυνομίας να προλάβει ή να διερευνήσει εγκλήματα με ρατσιστικά κίνητρα. Η έκθεση εντόπιζε μια σειρά συστημικών προβλημάτων στη διερεύνηση, την ποινική δίωξη και την τιμωρία καταπατήσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιλαμβανομένης της συχνής παράλειψης της αστυνομίας, των εισαγγελέων και των δικαστηρίων να διερευνήσουν διεξοδικά, να διώξουν ποινικά και να τιμωρήσουν καταπατήσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις οποίες εμπλέκονται μέλη των σωμάτων ασφαλείας.

Δεκαοκτώ μήνες αργότερα, η εικόνα εξακολουθεί να εμφανίζεται ζοφερή. Η Διεθνής Αμνηστία έχει εξακολουθήσει να λαμβάνει πολλές ακόμα καταγγελίες για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από αστυνομικούς των μονάδων καταστολής ταραχών πριν και κατά τη διάρκεια της αστυνόμευσης διαδηλώσεων και άλλων εκδηλώσεων διαμαρτυρίας, περιλαμβανομένων χρήσης υπερβολικής βίας, κακής χρήσης «λιγότερο θανατηφόρων όπλων» και αυθαίρετων προσαγωγών διαδηλωτών περιλαμβανομένων ανηλίκων σε αστυνομικά τμήματα χωρίς στοιχεία ότι έχουν διαπράξει οποιοδήποτε αδίκημα.

Η οργάνωση εξακολούθησε να λαμβάνει συχνά ισχυρισμούς για βασανιστήρια και άλλες μορφές κακομεταχείρισης ατόμων κατά τη σύλληψη ή/και την κράτηση. Έχουν ληφθεί πολυάριθμες μαρτυρίες προσφύγων και μεταναστών για το πώς υπέστησαν κακομεταχείριση κατά την κράτηση για λόγους μετανάστευσης, κατά τη διάρκεια συλλογικών απελάσεων πίσω στην Τουρκία (‘απωθήσεων’) από Έλληνες λιμενικούς και συνοροφύλακες και κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων-σκούπα για την καταστολή της παράνομης μετανάστευσης. Η οργάνωση έχει λάβει επίσης αναφορές για χρήση υπερβολική βίας για τον έλεγχο ταραχών που προκλήθηκαν από τον παρατεταμένο χρόνο κράτησης και τις κακές συνθήκες κράτησης σε κέντρα κράτησης μεταναστών ανά την Ελλάδα. Πρόσφυγες και μετανάστες που είναι θύματα εγκλημάτων μίσους εξακολουθούν επίσης να αναφέρουν μέλη των σωμάτων ασφαλείας μεταξύ των δραστών.

Σε μια εποχή που η χώρα βιώνει κατακόρυφη αύξηση των επιθέσεων με ρατσιστικά κίνητρα και της ξενοφοβίας, η Διεθνής Αμνηστία έχει σοβαρές ανησυχίες για την ανεπαρκή απόκριση της αστυνομίας απέναντι στα εγκλήματα μίσους και τις επιθέσεις εναντίον διαδηλωτών και δημοσιογράφων από ακροδεξιές ομάδες. Σε πολλές περιπτώσεις έχει καταγγελθεί ότι η αστυνομία παρέλειψε να επέμβει ενώ συνέβαινε επίθεση με ρατσιστικά κίνητρα, παρ’ ότι ήταν παρούσα· ότι παρέλειψε να προστατεύσει διαδηλωτές, δημοσιογράφους και άλλα

άτομα από επιθέσεις από μέλη ακροδεξιών ομάδων· ότι συνέλαβε τα θύματα εγκλημάτων μίσους και όχι τους δράστες· ότι αποθάρρυνε τα θύματα από την υποβολή μήνυσης· και ότι παρέλειψε να διερευνήσει εγκλήματα μίσους. Οι δράστες εγκλημάτων μίσους επωφελούνται όχι μόνο από την αστυνομική αδράνεια, αλλά και από αριθμό άλλων παραγόντων που συμβάλλουν στη γενική ατμόσφαιρα ατιμωρησίας. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η αναποτελεσματικότητα της υπάρχουσας νομοθεσίας, η παράλειψη να διερευνηθούν πιθανά κίνητρα μίσους, η έλλειψη ειδικής εμπειρίας εντός των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και ο φόβος θυματοποίησης των προσφύγων και των μεταναστών. Ιδίως οι μετανάστες που βρίσκονται σε παράτυπη κατάσταση, μια από τις ομάδες που γίνονται περισσότερο στόχος βίας με κίνητρα μίσους, δεν καταγγέλλουν αυτές τις επιθέσεις από φόβο ότι θα τεθούν υπό κράτηση ή/και θα απελαθούν. Αν και οι αρχές έχουν προχωρήσει σε ορισμένες καθυστερημένες ενέργειες (όπως τη δημιουργία Ειδικών Αστυνομικών Τμημάτων και Μονάδων στα τέλη του 2012) προς την κατεύθυνση της αντιμετώπισης της κατακόρυφης αύξησης των εγκλημάτων μίσους και της διάχυτης ατιμωρησίας που απολαμβάνουν οι δράστες, απαιτούνται περισσότερες.

Χρειάστηκε το θανάσιμο μαχαίρωμα του Παύλου Φύσσα από τον Γιώργο Ρουπακιά, έναν άνθρωπο που αναφέρεται ότι είναι μέλος της Χρυσής Αυγής, για να ξεκινήσει πανεθνική έρευνα για τα εγκλήματα μίσους και άλλα αδικήματα που οι εισαγγελείς αποδίδουν στους ηγέτες και σε υποστηρικτές της Χρυσής Αυγής.[2] Η ολιγωρία των αρχών για την έναρξη αυτών των ερευνών αποτελεί λόγο σοβαρής ανησυχίας. Φαίνεται ότι διέθεταν για κάποιο διάστημα ουσιώδη γνώση για έναν αριθμό καταγγελθέντων αδικημάτων με ρατσιστικά κίνητρα που αποδίδονται στους ηγέτες και σε μέλη της Χρυσής Αυγής και συχνές καταγγελίες για εμπλοκή ή ανοχή αστυνομικών σε αυτά, αλλά παρέλειψαν να προβούν νωρίτερα στις αρμόζουσες ενέργειες.

Η έκνομη συμπεριφορά μελών των σωμάτων ασφαλείας δεν συμβαίνει εν κενώ. Έχει υποστηριχθεί και μάλιστα ενθαρρυνθεί από μια σειρά κρατικών πολιτικών που εφάρμοσε η ελληνική αστυνομία εναντίον ευπαθών ομάδων. Σε αυτές περιλαμβάνεται η μαζική επιχείρηση-σκούπα με την κωδική ονομασία «Ξένιος Ζευς» για την καταστολή των παράνομων μεταναστών, αστυνομικές επιδρομές σε οικισμούς Ρομά και έλεγχοι ταυτοτήτων τρανς γυναικών, πολιτικές που έχουν όλες προξενήσει παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως την κατάρτιση φυλετικών προφίλ υπόπτων και την αυθαίρετη στέρηση της προσωπικής ελευθερίας.

Η έρευνα της Διεθνούς Αμνηστίας έχει δείξει ότι παραμένουν τα συστημικά ελαττώματα που οδηγούν στην ατιμωρησία για τα μέλη των σωμάτων ασφαλείας που διαπράττουν παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε αυτά περιλαμβάνονται: η παράλειψη των αστυνομικών ή δικαστικών αρχών να διενεργήσουν έγκαιρες, διεξοδικές, αποτελεσματικές και αμερόληπτες έρευνες και να οδηγήσουν τους δράστες στη δικαιοσύνη· και η αποτυχία των αρχών να εγγυηθούν το δικαίωμα σε αποτελεσματικά ένδικα μέσα. Η έλλειψη λογοδοσίας είναι ένας από τους κυριότερους παράγοντες που οδηγούν στις συνεχιζόμενες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας.

Διαδοχικές ελληνικές κυβερνήσεις έχουν παραλείψει να παραδεχτούν, πόσο μάλλον να αντιμετωπίσουν, την κλίμακα και τη συστηματική φύση των παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας και τη συνεχιζόμενη ατιμωρησία. Παρέλειψαν, για παράδειγμα, να συστήσουν ανεξάρτητο μηχανισμό υποβολής καταγγελιών

για αστυνομικούς· να ευθυγραμμίσουν τον ορισμό των βασανιστηρίων με τα διεθνή θεσμικά κείμενα· και να διασφαλίσουν ότι οι αστυνομικοί των μονάδων καταστολής ταραχών φέρουν τους προσωπικούς αναγνωριστικούς αριθμούς τους, όχι μόνο στα κράνη αλλά σε άλλα μέρη του εξοπλισμού τους, προκειμένου να είναι αναγνωρίσιμοι. Οι ελληνικές αρχές χρειάστηκαν σχεδόν δύο χρόνια για να καταθέσουν στη Βουλή νομοσχέδιο που ορίζει τον Συνήγορο του Πολίτη ως Εθνικό Μηχανισμό Πρόληψης που θα επισκέπτεται όλους τους χώρους κράτησης.[3]

Οι θεσμικές αποκρίσεις της ηγεσίας της ελληνικής αστυνομίας και του Υπουργείου Εσωτερικών αρνούνται πλήρως τους σοβαρούς ισχυρισμούς ή τους χαρακτηρίζουν «μεμονωμένα περιστατικά». Δεν είναι μεμονωμένα. Αυτή η έκθεση περιγράφει μια σειρά ελλειμμάτων που υπονομεύουν τη δημόσια εμπιστοσύνη στην αστυνομία και παράγουν σωρεία παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι ελληνικές αρχές πρέπει να αναλάβουν αμέσως δράση για να τα εξαλείψουν.

Σε αυτήν την έκθεση, η Διεθνής Αμνηστία επαναλαμβάνει τις υπάρχουσες και προβαίνει σε νέες συστάσεις, οι οποίες αν εφαρμοστούν, θα βοηθήσουν να προληφθεί η συστηματική διάπραξη παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας· να αποκατασταθεί η πίστη του κοινού στην αστυνόμευση και στη διερεύνηση των καταπατήσεων· και να δοθεί τέλος στην επικρατούσα ατιμωρησία. Η οργάνωση προβαίνει επίσης σε μια σειρά συστάσεων που είναι απαραίτητες για να αντιμετωπιστούν τα εγκλήματα μίσους και η διάχυτη ατιμωρησία που απολαμβάνουν οι δράστες.

1.1 ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διαπράττουν μέλη των σωμάτων ασφαλείας, οι οποίες έχουν τεκμηριωθεί από τη Διεθνή Αμνηστία σε αυτήν την έκθεση, δεν συμβαίνουν εν κενώ. Συμβαίνουν σε μια χώρα που αντιμετωπίζει βαθιά οικονομική κρίση, υψηλή ανεργία, μεγάλες μεταναστευτικές πιέσεις και οξεία αύξηση των εγκλημάτων μίσους και της μισαλλοδοξίας.

Αυτή τη στιγμή, η Ελλάδα βρίσκεται στον έκτο χρόνο σοβαρής ύφεσης, με ποσοστά ανεργίας –τα υψηλότερα στην ΕΕ– που αυξάνονται γοργά. Η πλειονότητα των νέων της χώρας είναι άνεργοι.[4] Ο αναπόφευκτος αντίκτυπος των δριμείων μέτρων λιτότητας και μιας βαθιάς απέχθειας προς το πολιτικό κατεστημένο έχουν οδηγήσει χιλιάδες ανθρώπους να βγουν στους δρόμους διαμαρτυρόμενοι.

Η Ελλάδα έχει επίσης γίνει ένα από τα κύρια σημεία εισόδου μικτών μεταναστευτικών ροών προς την Ευρώπη. Το 2010, στα χερσαία σύνορα με την Τουρκία στην περιοχή του Έβρου, σημειώθηκε σημαντική αύξηση του αριθμού των προσφύγων και μεταναστών που εισέρχονται παράτυπα στην Ευρώπη. Ως απόκριση, οι ελληνικές αρχές έχουν λάβει μια σειρά μέτρων για να αποτρέψουν την παράτυπη μετανάστευση, περιλαμβανομένης της παράταξης περισσότερων από 1.800 επιπρόσθετων συνοροφυλάκων κατά μήκος των συνόρων του Έβρου τον Αύγουστο του 2012 και της κατασκευής φράχτη μήκους 10,5 χλμ.[5] Η αυξημένη ασφάλεια στα χερσαία σύνορα έχει παρακινήσει ολοένα περισσότερους πρόσφυγες και μετανάστες να ακολουθήσουν την πιο επικίνδυνη θαλάσσια διαδρομή προς τα ελληνικά νησιά με μικρές και ασφυκτικά γεμάτες βάρκες. Πολλοί, όπως οι 11 που έχασαν τραγικά τη ζωή τους έξω από το Φαρμακονήσι τον Ιανουάριο του 2014,[6] έχουν πνιγεί κατά την απόπειρά τους να φτάσουν στην Ελλάδα.[7] Πρόσφατες έρευνες έχουν επίσης δείξει ότι οι ελληνικές αρχές χρησιμοποιούν συλλογικές απελάσεις προσφύγων και μεταναστών πίσω στην Τουρκία (γνωστές ως 'απωθήσεις') που πραγματοποιούνται από τους Έλληνες λιμενικούς και συνοροφύλακες.[8] Ο αριθμός των έκνομων επιχειρήσεων αυτού του είδους είναι άγνωστος, όμως, η έρευνα της Διεθνούς Αμνηστίας δείχνει τη συστηματική χρήση απωθήσεων κατά μήκος των ελληνοτουρκικών συνόρων, που πλήττουν εκατοντάδες, αν όχι χιλιάδες, ανθρώπους. [9]

Τα λίγα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα έχει βιώσει επίσης οξεία αύξηση της ρατσιστικής βίας και της μισαλλοδοξίας. Έχουν καταγγελθεί πολυάριθμες επιθέσεις με ρατσιστικά κίνητρα εναντίον υπηκόων τρίτων χωρών, μερικές από αυτές θανατηφόρες.[10] Στους παράγοντες πίσω από αυτήν την αύξηση περιλαμβάνονται: ο αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης· ανησυχίες του γενικού πληθυσμού για τη μετανάστευση· οι εκλαμβανόμενες διασυνδέσεις των μεταναστών με την εγκληματικότητα και την αστική παρακμή σε συνοικίες των Αθηνών, όπου ζει μεγάλος αριθμός προσφύγων και μεταναστών· η δυσπιστία προς το υπάρχον πολιτικό σύστημα· η προϋπάρχουσα κοινωνική δυσανεξία προς τις εθνοτικές μειονότητες, τους μετανάστες και την κοινότητα των ΛΟΑΤΙ· και οι αναποτελεσματικές πολιτικές μετανάστευσης και ασύλου.[11] Αυτοί οι παράγοντες έχουν δημιουργήσει εύφορο έδαφος για ακροδεξιά πολιτικά κόμματα και ομάδες. Η Χρυσή Αυγή, ένα νεοφασιστικό κόμμα, έλαβε 18 έδρες στις βουλευτικές εκλογές του Μαΐου και Ιουνίου 2012 και είναι, σύμφωνα με πρόσφατες δημοσκοπήσεις, το τρίτο κόμμα στις προτιμήσεις των ψηφοφόρων.

Ο δημόσιος λόγος κύριων πολιτικών κομμάτων, που εμφανίζουν τη μετανάστευση ως απειλή για τη χώρα και συνδέουν την παράτυπη μετανάστευση με την εγκληματικότητα και

με προβλήματα δημόσιας υγείας, έχει επίσης συμβάλει στα αυξανόμενα αντιμεταναστευτικά αισθήματα.[12]

Ο δημόσιος λόγος αυτού του είδους εντάθηκε κατά την περίοδο που προηγήθηκε των βουλευτικών εκλογών του Μαΐου και Ιουνίου 2012. Για παράδειγμα, τον Απρίλιο του 2012, ο Μ. Χρυσοχοΐδης, τότε Υπουργός Προστασίας του Πολίτη, και ο Ανδρέας Λοβέρδος, τότε Υπουργός Υγείας, περιέγραψαν τους αιτούντες άσυλο και τους μετανάστες που ζουν σε αστικές περιοχές της Ελλάδας ως «ωρολογιακή βόμβα για την υγεία» και πίεσαν να θεσπιστεί νομοθεσία που να προβλέπει την κράτηση των αιτούντων άσυλο και μεταναστών που θεωρούνται ευάλωτοι σε μεταδοτικές ασθένειες, με κριτήρια όπως η χώρα προέλευσής τους ή οι κακές συνθήκες διαβίωσης.

Ηγέτες της Χρυσής Αυγής έχουν επίσης χρησιμοποιήσει εμπρηστικά και ρατσιστικά σχόλια εναντίον μελών ευπαθών ομάδων όπως είναι οι μετανάστες και οι Ρομά και συνεχίζουν να οργανώνουν δημόσιες διανομές τροφίμων αποκλειστικά σε Έλληνες. Για παράδειγμα, σε συζήτηση στην ελληνική Βουλή τον Οκτώβριο του 2012, η Ελένη Ζαρούλια, βουλευτής της Χρυσής Αυγής και σύζυγος του ηγέτη του κόμματος Νίκου Μιχαλολιάκου, περιέγραψε τους μετανάστες ως «υπάνθρωπους»[13]. Τον Μάρτιο του 2013, άλλος βουλευτής της Χρυσής Αυγής, ο Α. Ματθαιόπουλος, ζήτησε χωριστές τάξεις για τα παιδιά των μεταναστών.[14]

Αυτή είναι η ώρα που οι ελληνικές αρχές πρέπει να επαγρυπνούν περισσότερο για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ωστόσο, η έρευνα της Διεθνούς Αμνηστίας δείχνει ότι εκείνοι που είναι επιφορτισμένοι με την προστασία του κοινού συνεχίζουν να παραβιάζουν ανθρώπινα δικαιώματα με ατιμωρησία ή να αντιδρούν ανεπαρκώς σε επιθέσεις με ρατσιστικά κίνητρα και άλλες από ακροδεξιές ομάδες.

1.2. ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ

Αυτή η έκθεση βασίζεται σε έρευνα που πραγματοποίησε η Διεθνής Αμνηστία μεταξύ Ιουλίου 2012 και των δύο πρώτων εβδομάδων του Φεβρουαρίου 2014. Αποτελεί συνέχεια προηγούμενης έκθεσης, με τίτλο *Αστυνομική βία στην Ελλάδα: Όχι μόνο «μεμονωμένα περιστατικά»*, που δημοσιεύτηκε τον Ιούλιο του 2012. Τη συγγραφή αυτής της έκθεσης προκάλεσε ο μεγάλος αριθμός ισχυρισμών για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διαπράχθηκαν από μέλη των σωμάτων ασφαλείας και τα συνεχιζόμενα εμπόδια στην αντιμετώπιση της κατακόρυφης αύξησης της βίας με χαρακτήρα διακρίσεων, περιλαμβανομένων της ανεπαρκούς ανταπόκρισης της αστυνομίας απέναντι στα εγκλήματα μίσους και της εξακολουθητικής ύπαρξης συστημικών προβλημάτων, που οδηγούν στην ατιμωρησία, μετά την έκδοση της προηγούμενης έκθεσής της.

Βασίζεται σε επιτόπιες αποστολές στην Ελλάδα τον Αύγουστο του 2012, τον Απρίλιο, τον Ιούλιο και τον Νοέμβριο του 2013 και τον Φεβρουάριο του 2014, και σε συνεχή έρευνα γραφείου.

Για τους σκοπούς αυτής της έκθεσης, η Διεθνής Αμνηστία πήρε συνεντεύξεις από θύματα παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συνέβησαν μεταξύ Ιουλίου 2012 και Φεβρουαρίου 2014, περιλαμβανομένων πολλών προσφύγων και μεταναστών που υπήρξαν θύματα κακομεταχείρισης ενόσω κρατούνταν, κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων-σκούπα, όταν

αναχαιτίστηκαν ενώ διέσχιζαν τα σύνορα, ή υπήρξαν θύματα εγκλημάτων μίσους. Εξετάστηκε επίσης η πρόοδος των υποθέσεων που τεκμηριώνονταν στην έκθεση του Ιουλίου 2012 συνομιλώντας με θύματα, τις οικογένειές τους και τους δικηγόρους τους.

Συνεντεύξεις διά ζώσης και τηλεφωνικές πραγματοποιήθηκαν επίσης με εκπροσώπους της ελληνικής αστυνομίας περιλαμβανομένων του Υπαρχηγού της, της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων και εκπροσώπων των Ειδικών Τμημάτων που έχουν επιφορτιστεί με τη διερεύνηση των ρατσιστικών εγκλημάτων. Επιπρόσθετες συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν με εκπροσώπους του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (περιλαμβανομένων του τότε Υπουργού Αντώνη Ρουπακιώτη και του Γεωργίου Σούρλα, Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου) και του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου (περιλαμβανομένου του Μιλτιάδη Βαρβιτσιώτη, του σημερινού Υπουργού)· με τον Ν. Ορνεράκη (Ειδικό Εισαγγελέα για τα Ρατσιστικά Εγκλήματα μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2013) και τον διάδοχό του Σπυρίδωνα Παππά· και με τον Βασίλη Καρύδη (Βοηθό Συνήγορο του Πολίτη υπεύθυνο για τα ανθρώπινα δικαιώματα).

Η οργάνωση πήρε επίσης συνεντεύξεις ή αντάλλαξε αλληλογραφία με το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), εκπροσώπους κοινοτήτων προσφύγων, μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και αντιφασιστικές ομάδες μεταξύ των οποίων με την Ομάδα Δικηγόρων για τα Δικαιώματα Προσφύγων και Μεταναστών, την ΑΙΤΗΜΑ, το Ελληνικό Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, τα Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ), το Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων, την Πρωτοβουλία για τα Δικαιώματα των Κρατουμένων, την Κίνηση «Απελάστε τον Ρατσισμό και τη Φασιστική Απειλή», την Ελληνική Δράση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, και την Αναστασία Τσουκαλά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εγκληματολογίας στο Πανεπιστήμιο Paris XI.

2. ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

2.1. ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΩΝ

Η Διεθνής Αμνηστία έχει συνεχίσει να τεκμηριώνει πολλούς ισχυρισμούς για υπερβολική χρήση βίας εναντίον ειρηνικών ή κατά κύριο λόγο ειρηνικών διαδηλωτών, κακή χρήση «λιγότερο θανατηφόρων όπλων», και αυθαίρετες προσαγωγές διαδηλωτών σε αστυνομικά τμήματα κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας κατά τους τελευταίους 18 μήνες.[15] Συχνά, αστυνομικοί έχουν χρησιμοποιήσει εναντίον διαδηλωτών μη αναγκαία βία, μεταξύ άλλων, χτυπώντας διαδηλωτές με τα κλομπ τους, και σε ορισμένες περιπτώσεις βία που δημιουργούσε κίνδυνο τραυματισμών επικίνδυνων για τη ζωή. Ειρηνικές κατά κύριο λόγο διαδηλώσεις έχουν διαλυθεί από αστυνομικές μονάδες καταστολής αστυνομικών με τη χρήση υπερβολικών και επικίνδυνων εκτοξεύσεων χημικών ερεθιστικών ουσιών. Βολίδες δακρυγόνων αναφέρεται ότι εκτοξεύθηκαν κατευθείαν εναντίον διαδηλωτών κατά την αντιφασιστική διαδήλωση στο Κερατσίνι και μέσα στην αυλή σχολείου στην Ιερισσό της Βόρειας Ελλάδας.

Παρά τον μεγάλο αριθμό ισχυρισμών για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από αστυνομικούς των μονάδων καταστολής ταραχών, ο υπεύθυνος Υπουργός και το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας πολύ σπάνια καταδικάζουν τα παραπτώματα. Είτε παραλείπουν να παραδεχτούν τις παραβιάσεις, είτε τις χαρακτηρίζουν «μεμονωμένες». Ελάχιστες μόνο έρευνες για υποθέσεις που κατέληξαν σε σοβαρούς τραυματισμούς διαδηλωτών ή δημοσιογράφων που κάλυπταν διαδηλώσεις έχουν σημειώσει πρόοδο, θέτοντας υπό αμφισβήτηση την προθυμία των ελληνικών αρχών να εξαλείψουν τέτοιες καταπατήσεις (βλ. κεφάλαιο 3.2 παρακάτω).

Η Διεθνής Αμνηστία αναγνωρίζει ότι η αστυνόμευση διαδηλώσεων μπορεί να παρουσιάζει δυσκολίες και ότι τα μέλη των σωμάτων ασφαλείας μερικές φορές απαιτείται να χρησιμοποιήσουν βία για να διατηρήσουν την τάξη και να προλάβουν εγκλήματα. Εντούτοις, κατά την διεκπεραίωση των καθηκόντων τους πρέπει να τηρούν το διεθνές δίκαιο. Οι Βασικές Αρχές των ΗΕ για τη Χρήση Βίας και Πυροβόλων Όπλων από Όργανα Επιφορτισμένα με την Επιβολή του Νόμου αναφέρουν ρητά ότι οι αστυνομικοί πρέπει κατά το δυνατόν να εφαρμόζουν μη βίαια μέσα πριν καταφύγουν ση χρήση βίας, την οποία επιτρέπεται να χρησιμοποιήσουν στην ελάχιστη απαραίτητη έκταση και μόνο εάν άλλα μέσα παραμένουν αναποτελεσματικά ή χωρίς καμία προοπτική επίτευξης του σκοπούμενου αποτελέσματος. Εάν η σύννομη χρήση βίας είναι αναπόφευκτη, οι αστυνομικοί πρέπει να είναι συγκρατημένοι στη χρήση της και να ενεργούν σε αναλογία προς τον θεμιτό σκοπό που επιδιώκεται, να ελαχιστοποιούν τις βλάβες και τους τραυματισμούς, και να

διασφαλίζουν ότι παρέχονται βοήθεια και ιατρική φροντίδα σε τυχόν τραυματισμένα ή πληγέντα άτομα το συντομότερο δυνατόν.

Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, οι ελληνικές αρχές και τα μέλη των σωμάτων ασφαλείας πρέπει να διασφαλίζουν το ανθρώπινο δικαίωμα στην ειρηνική συνάθροιση για όλους όσους βρίσκονται στο έδαφός τους. Σε περίπτωση που μια μικρή μειονότητα προσπαθεί να μετατρέψει μια ειρηνική συνάθροιση σε βίαιη, τα μέλη των σωμάτων ασφαλείας πρέπει να προστατεύουν τους ειρηνικούς διαδηλωτές και να μην χρησιμοποιούν τις βίαιες πράξεις των λίγων ως πρόσχημα για να περιορίσουν ή να παρακωλύσουν την άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων της πλειονότητας.

Η ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΗΛΩΣΗ ΣΤΟ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙ

Στις 18 Σεπτεμβρίου 2013, κατά τη μεγάλη διαδήλωση διαμαρτυρίας που ακολούθησε το θανάσιμο μαχαίρωμα του Παύλου Φύσσα στο Κερατσίνι, αστυνομικοί των μονάδων καταστολής ταραχών αναφέρεται ότι χρησιμοποίησαν υπερβολική βία εναντίον διαδηλωτών, περιλαμβανομένων ξυλοδαρμών με κλομπ, και ότι έκαναν κακή χρήση χημικών ερεθιστικών ουσιών εκτοξεύοντας βολίδες κατευθείαν εναντίον ανθρώπων.[16]

Σύμφωνα με μαρτυρίες διαδηλωτών με τους οποίους συνομίλησε η Διεθνής Αμνηστία, οι μονάδες καταστολής ταραχών επιτέθηκαν ξαφνικά σε ένα τμήμα της μεγάλης και ειρηνικής διαδήλωσης.[17] Σύμφωνα με μερικές αναφορές, μερικοί διαδηλωτές πέταξαν πέτρες σε μια μονάδα καταστολής ταραχών. Η αστυνομία, σύμφωνα με τις αναφορές, αντέδρασε εκτοξεύοντας υπερβολική ποσότητα χημικών εναντίον των διαδηλωτών, προκαλώντας αναπνευστικά προβλήματα σε πολλούς. Στη συνέχεια αστυνομικοί της μονάδας ΔΕΛΤΑ περικύκλωσαν τμήμα της διαδήλωσης, καταδίωξαν διαδηλωτές και τους ξυλοκόπησαν με τα κλομπ τους.[18] Φωτογραφίες που διατέθηκαν στη Διεθνή Αμνηστία και ελήφθησαν από τον δημοσιογράφο Μανώλη Κυπραίο, ο οποίος συμμετείχε στη διαδήλωση, δείχνουν ένα άτομο με πολιτικά που οδηγούσε μοτοσικλέτα να ρίχνει στο έδαφος έναν διαδηλωτή, οπότε ο διαδηλωτής συνελήφθη από αστυνομικούς. Οι φωτογραφίες δείχνουν δύο αστυνομικούς της ομάδας ΔΕΛΤΑ να χτυπούν τον πεσμένο διαδηλωτή με τα κλομπ τους. Αργότερα, ξέσπασαν βίαιες συγκρούσεις μεταξύ μερίδας των διαδηλωτών και μονάδων καταστολής ταραχών έξω από το τοπικό αστυνομικό τμήμα.[19]

Σε περιπτώσεις όπου χρησιμοποιούνται κλομπ, η τακτική εκπαίδευση και οι αυστηροί κανόνες χρήσης για τα μέλη των σωμάτων ασφαλείας έχουν επίσης κρίσιμη σημασία για να ελαχιστοποιούνται οι αθέλητοι τραυματισμοί. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό διότι ορισμένες περιοχές του σώματος είναι ιδιαίτερα ευάλωτες σε τραυματισμό από χτυπήματα κλομπ. Χτυπήματα στο κεφάλι, τον σβέρκο και τον λαιμό, τη σπονδυλική στήλη, το κατώτερο τμήμα της πλάτης, και το ηλιακό πλέγμα, θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε «σημαντικό τραυματισμό με μωλωπισμό και ρήξη εσωτερικών οργάνων, περιλαμβανομένων της καρδιάς, του ήπατος, του σπλήνα, ή των νεφρών, ή σε τραύμα κεφαλής», ενώ χτυπήματα στα οστά και τις αρθρώσεις, περιλαμβανομένων των γονάτων και των αστραγάλων, μπορεί να οδηγήσει σε εξάρθρωση και κατάγματα, καθώς και σε τραυματισμούς μαλακών μορίων.[20]

Μετά τη διαδήλωση, πολλοί διαδηλωτές μεταφέρθηκαν στο νοσοκομείο, όπου οι γιατροί εξέφρασαν σοβαρή ανησυχία για τα τραύματα που περιποιούνταν. Είπαν ότι 31

διαδηλωτές αναζήτησαν ιατρική φροντίδα, όλοι με τραύματα στο κεφάλι. Οι διαδηλωτές ανέφεραν ότι είχαν χτυπηθεί με αστυνομικά κλομπ, κράνη και ασπίδες, και ότι τους έριξαν πέτρες μέλη ακροδεξιών ομάδων, ενώ οι μονάδες καταστολής ταραχών στέκονταν αμέτοχες και παρέλειψαν να τους προστατεύσουν. (βλ. κεφάλαιο 2.3.4 παρακάτω).[21]

Ο Γαβριήλ, 32χρονος διαδηλωτής, περιέγραψε στη Διεθνή Αμνηστία τη στιγμή της αντιφασιστικής διαδήλωσης στο Κερατσίνι που αστυνομικός εκτόξευσε βολίδα δακρυγόνου κατευθείαν επάνω του.

> *Είδα τέσσερις αστυνομικούς των ΜΑΤ· οι δύο από αυτούς σχημάτισαν τρίγωνο και ένας τρίτος ανάμεσά τους κρατούσε τον εκτοξευτήρα δακρυγόνων και με σημάδεψε … Το κάνιστρο με χτύπησε στο δεξί μάτι και εξερράγη … το δεξί μου μάτι διαλύθηκε … προσπάθησα να κάνω πίσω και ένιωσα ζαλάδα, το πρόσωπό μου ήταν σκεπασμένο με αίμα. Άκουσα μια γυναίκα δίπλα μου να λέει, «Το σκότωσαν το αγόρι».*

Ο Γαβριήλ έχασε το δεξί του μάτι και μέχρι το τέλος Οκτωβρίου 2013 είχε υποστεί τρεις επεμβάσεις. Η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων ξεκίνησε ποινική έρευνα για το περιστατικό.

Οι τοξικές χημικές ερεθιστικές ουσίες συχνά περιγράφονται ως «μη θανατηφόρες», όμως, στην πραγματικότητα μπορεί να έχουν θανατηφόρες επιπτώσεις, οπότε περιγράφονται καλύτερα ως «λιγότερο θανατηφόρα» όπλα. Σοβαροί και αδικαιολόγητοι τραυματισμοί μπορεί επίσης να προκύψουν από τη χρήση τοξικών χημικών ερεθιστικών ουσιών. Οι ερεθιστικές ουσίες ραγδαία προκαλούν «σωματική ανικανότητα» μέσω του ερεθισμού των οφθαλμών και της άνω αναπνευστικής οδού, επιπτώσεις οι οποίες υποτίθεται ότι συνήθως εξαφανίζονται μετά από σχετικά σύντομο χρόνο. Στις σωματικές επιπτώσεις των χημικών ερεθιστικών ουσιών μπορεί να περιλαμβάνονται δάκρυσμα των ματιών, αναπνευστικές δυσκολίες, βήχας, αίσθημα πνιγμού, χημικά εγκαύματα, εμετός, ασφυξία, σοβαρή αλλεργική αντίδραση και φλύκταινες στο δέρμα, ανάλογα με τα χημικά μείγματα και τις συγκεντρώσεις τους.

Επομένως, οι τοξικές χημικές ερεθιστικές ουσίες δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται σε πολύ υψηλές συγκεντρώσεις. Τα όπλα αυτού του είδους μπορούν να έχουν αδιάκριτα αποτελέσματα όταν ψεκάζονται ή εκτοξεύονται με βλήματα διασποράς σε εκτεταμένη περιοχή και μπορούν να προκαλέσουν πανικό που να προκαλέσει ποδοπάτημα, επομένως δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται εκεί όπου υπάρχουν άνθρωποι περιορισμένοι σε έναν χώρο. Υπάρχουν ορισμένες περιστάσεις στις οποίες δεν πρέπει ποτέ να χρησιμοποιούνται όπλα αυτού του είδους. Μεταξύ αυτών, ως μέσο διάλυσης ειρηνικής συνάθροισης, εκεί όπου υπάρχουν ηλικιωμένοι, παιδιά ή άλλοι που ενδέχεται να δυσκολευτούν να απομακρυνθούν για να αποφύγουν τα χημικά, ή σε κλειστούς χώρους όπως κτίρια, οχήματα και αθλητικά γήπεδα, όπου είναι περιορισμένες οι έξοδοι και τα σημεία εξαερισμού.

ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΞΟΡΥΞΗΣ ΧΡΥΣΟΥ ΣΤΗΝ ΙΕΡΙΣΣΟ

Κατά το τελευταίο ενάμισι έτος, η Διεθνής Αμνηστία έχει τεκμηριώσει μια σειρά καταγγελθεισών καταπατήσεων από αστυνομικούς εναντίον κατοίκων της Ιερισσού στη Βόρεια Ελλάδα, οι οποίοι διαμαρτύρονται κατά των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των εργασιών εξόρυξης χρυσού στην περιοχή τους και στο αρχέγονο δάσος των Σκουριών. Μεταξύ των καταπατήσεων που καταγγέλθηκαν ήταν: χρήση λαστιχένιων σφαιρών και άλλων βλημάτων πρόσκρουσης κινητικής ενέργειας εναντίον διαδηλωτών, με αποτέλεσμα ορισμένοι διαδηλωτές να υποστούν τραύματα τον Αύγουστο του 2012·[22] χρήση υπερβολικής βίας περιλαμβανομένων τοξικών ερεθιστικών ουσιών και κακομεταχείριση διαδηλωτών κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων τον Οκτώβριο του 2012 και τον Μάρτιο του 2013· συλλογή δειγμάτων DNA με ανάρμοστο τρόπο από ανθρώπους που ανακρίνονταν ως ύποπτοι ανάμιξης σε εμπρηστική επίθεση στον χώρο της μεταλλευτικής εταιρείας Hellas Gold τον Φεβρουάριο 2013,[23] και άρνηση πρόσβασης σε δικηγόρο.

Η Ράνια Βερβερίδου είναι 63 ετών και γιαγιά. Το απόγευμα της 21ης Οκτωβρίου 2012, συμμετείχε μαζί με 2.000-2.500 ανθρώπους της περιοχής σε διαδήλωση στο δάσος των Σκουριών κατά των εργασιών εξόρυξης χρυσού λόγω των επιπτώσεων που θα έχουν στο περιβάλλον όπου ζει η ίδια και η οικογένειά της. Η ίδια και άλλοι διαδηλωτές περιέγραψε πώς αστυνομικές μονάδες καταστολής ταραχών επιτέθηκαν απροειδοποίητα στην ειρηνική διαδήλωση, χτυπώντας διαδηλωτές, καταδιώκοντάς τους σε απόσταση περίπου οκτώ χιλιομέτρων και χρησιμοποιώντας μεγάλες ποσότητες χημικών ερεθιστικών ουσιών.[24] Χημικές ερεθιστικές ουσίες καταγγέλθηκε επίσης ότι πέταξαν αστυνομικοί μέσα στα αυτοκίνητα ορισμένων διαδηλωτών.

Βίντεο εκείνης της ημέρας δείχνουν μεταξύ άλλων 200 έως 300 διαδηλώτριες να ζητούν από αστυνομικούς των ΜΑΤ να τους επιτρέψουν να συνεχίσουν την πορεία τους προς την περιοχή του δάσους όπου διεξάγονται οι εργασίες εξόρυξης χρυσού και να πραγματοποιήσουν ειρηνική καθιστική διαμαρτυρία.[25] Η ξαφνική επίθεση των μονάδων καταστολής ταραχών αναφέρεται ότι έγινε όταν άγνωστο άτομο, που δεν συνελήφθη και δεν έχει αναγνωριστεί έκτοτε, πέταξε κάποιο αντικείμενο στους αστυνομικούς. Διαδηλωτές ανέφεραν στη Διεθνή Αμνηστία ότι δεν γνώριζαν αυτόν τον άνδρα. Βίντεο της επίθεσης δείχνουν επίσης πανικόβλητους διαδηλωτές να καταδιώκονται από αστυνομικούς των ΜΑΤ, διαδηλωτές να προσπαθούν να διαφύγουν με τα αυτοκίνητά τους και ένα σύννεφο χημικών ερεθιστικών ουσιών.

Η Ράνια Βερβερίδου ανέφερε στη Διεθνή Αμνηστία:

> Υπήρχαν πάνω από 2.000 διαδηλωτές κάθε ηλικίας εκείνη τη μέρα … οι αστυνομικοί ήρθαν από όλες τις μεριές, μας περικύκλωσαν και χρησιμοποίησαν δακρυγόνα και τα κλομπ τους για να μας αναγκάσουν να το βάλουμε στα πόδια πανικόβλητοι … ένας νεαρός χτυπήθηκε στην πλάτη από βλήμα δακρυγόνου … έπεσε στο έδαφος και δεν μπορούσε να αναπνεύσει…

Και η ίδια η Ράνια Βερβερίδου δεν γλίτωσε την αστυνομική βία. Όταν η ίδια, ο σύζυγός της και ένας φίλος έφτασαν στο αυτοκίνητό της, αστυνομικός των ΜΑΤ αναφέρεται ότι άρχισε να χτυπά τα παράθυρα και το παρμπρίζ με το κλομπ του σαν να ήθελε να σπάσει το τζάμι. Ευτυχώς, το τζάμι ήταν άθραυστο και δεν έσπασε, έτσι ο αστυνομικός άνοιξε την πόρτα της και την έσυρε έξω από το αυτοκίνητο και τη διέταξε να γονατίσει. Όπως είπε η ίδια, «Μου πάτησε δυνατά το αριστερό πόδι με τη μπότα του. Ο πόνος ήταν ανυπόφορος και έβγαλα τρομερή κραυγή και άρχισα να κλαίω από τον πόνο». Τραυματισμένη και με τρομερούς πόνους, η ίδια και ο σύζυγός της μεταφέρθηκαν στο τοπικό αστυνομικό τμήμα. Καθ' όλη τη

διαδικασία ζητούσε ιατρική φροντίδα, αλλά ένας από τους αστυνομικούς της είπε να το βουλώσει. Το μόνο που της έδωσαν ήταν λίγος πάγος. Μετά από δυο ώρες στο αστυνομικό τμήμα, η Ράνια Βερβερίδου και ο σύζυγός της αφέθηκαν ελεύθεροι χωρίς κατηγορίες. Υπέστη σοβαρά τραύματα στο αριστερό πόδι που οδήγησαν σε σοβαρό πρήξιμο και της έβαλαν το πόδι σε γύψο. Είπε στη Διεθνή Αμνηστία ότι εξακολουθεί να υποφέρει από το τραύμα που υπέστη.[26]

Η Ράνια Βερβερίδου κατέθεσε μήνυση κατά του αστυνομικού που την τραυμάτισε, αλλά έναν χρόνο μετά το περιστατικό η Διεθνής Αμνηστία πληροφορήθηκε από τον δικηγόρο της ότι δεν έχει υπάρξει καμία πρόοδος στην προκαταρκτική ποινική εξέταση που ξεκίνησε για τη μήνυση. Επιπλέον, η Διεθνής Αμνηστία πληροφορήθηκε από δικηγόρους που εκπροσωπούν τους διαδηλωτές ότι οι αρχές δεν έχουν κινήσει καμία άλλη έρευνα για τις πολυάριθμες καταγγελίες για υπερβολική χρήση βίας εναντίον διαδηλωτών εκείνη την ημέρα.[27]

Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη εξέδωσε δήλωσε στην οποία υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι η διαδήλωση δεν ήταν ειρηνική και ότι οκτώ αστυνομικοί τραυματίστηκαν. Δεκατέσσερις διαδηλωτές παραπέμφθηκαν σε δίκη με κατηγορίες για αντίσταση κατά της αρχής και διατάραξη κοινής ειρήνης, ενώ σε έναν ηλικιωμένο κάτοικο απαγγέλθηκε επίσης η κατηγορία της απόπειρας πρόκλησης σοβαρής σωματικής βλάβης σε αστυνομικό. Εντούτοις, οι δικηγόροι των διαδηλωτών εντόπισαν αριθμό σοβαρών ανακολουθιών στις μαρτυρίες των αστυνομικών που είχαν συλλάβει τους διαδηλωτές. Για παράδειγμα, ο ηλικιωμένος κάτοικος αναφέρεται ότι ήταν παγιδευμένος στο αυτοκίνητό του και υπέφερε από αναπνευστικές δυσκολίες και υπέρταση και λιποθύμησε όταν αστυνομικοί έσπασαν το παράθυρο και πέταξαν μέσα βομβίδα δακρυγόνου, και επομένως δεν θα μπορούσε να προκαλέσει σωματική βλάβη σε κανέναν. Τον Δεκέμβριο του 2013 οι 14 διαδηλωτές απαλλάχτηκαν από την κατηγορία της αντίστασης κατά της αρχής. Έντεκα από αυτούς απαλλάχτηκαν επίσης από την κατηγορία της διατάραξης κοινής ειρήνης, αν και τρεις από αυτούς κρίθηκαν ένοχοι και καταδικάστηκαν σε επτάμηνη φυλάκιση με αναστολή εν όψει της έφεσης.[28] Ο ηλικιωμένος κάτοικος απαλλάχτηκε από την κατηγορία της απόπειρας πρόκλησης σοβαρής σωματικής βλάβης.

2.1.1. ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ ΑΝΑΓΡΑΦΗΣ ΕΜΦΑΝΩΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ

Οι ισχύοντες κανονισμοί, που απαιτούν οι αστυνομικοί που ανήκουν στις μονάδες της ΥΑΤ να επιδεικνύουν προσωπικούς αναγνωριστικούς αριθμούς στα κράνη, δεν έχουν το σκοπούμενο αποτέλεσμα να αναγράφονται εμφανώς τέτοιοι αριθμοί.[29] Οι αναγνωριστικοί αριθμοί αναγράφονται στο πίσω μέρος του κράνους και σε καταστάσεις υπερβολικής χρήσης βίας τα θύματα δεν μπορούν γενικώς να τους δουν.

Τα θύματα υπερβολικής χρήσης βίας κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων έχουν μιλήσει για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στην αναγνώριση των μελών των μονάδων καταστολής ταραχών που τους επιτέθηκαν. Ορισμένα θύματα ανέφεραν ότι δεν ήταν σε θέση να δουν τον προσωπικό αναγνωριστικό αριθμό του αστυνομικού διότι βρισκόταν σε θέση που δεν τους ήταν ορατή – στο πίσω μέρος του κράνους, ενώ άλλοι ισχυρίστηκαν ότι οι αστυνομικοί των μονάδων καταστολής ταραχών δεν έφεραν καθόλου αναγνωριστικό αριθμό. Οι μαρτυρίες διαδηλωτών αναφορικά με την παράλειψη των αστυνομικών των μονάδων καταστολής ταραχών να φέρουν προσωπικό αναγνωριστικό αριθμό υποστηρίζεται επίσης από διάφορα βίντεο και φωτογραφίες, μεταξύ άλλων στις διαδηλώσεις του 2011κατά της

λιτότητας.

Ωστόσο, η σύσταση της Διεθνούς Αμνηστίας ότι οι αστυνομικοί των μονάδων καταστολής ταραχών πρέπει να φέρουν τους προσωπικούς αναγνωριστικούς αριθμούς τους όχι μόνο στο κράνος αλλά και σε άλλα μέρη του εξοπλισμού τους εξακολουθεί να μην έχει εφαρμοστεί.

2.2. ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

> *Με έβαλαν σε ένα δωμάτιο με 12 αστυνομικούς από το τμήμα ασφαλείας που με έσπρωχναν ο ένας στον άλλο σαν μπαλάκι του πινγκ πονγκ … κατά την ανάκρισή μου με χτύπησαν πολλές φορές στο πρόσωπο…*
>
> **Ο Χ, κάτοικος Ιερισσού, περιγράφει την κακοποίησή του ενώ ανακρινόταν στην Αστυνομική Διεύθυνση Θεσσαλονίκης για την εμπρηστική επίθεση στον χώρο της εταιρείας εξόρυξης χρυσού τον Φεβρουάριο του 2013**

Η Διεθνής Αμνηστία εξακολουθεί να λαμβάνει καταγγελίες για βασανιστήρια ή άλλες μορφές κακομεταχείρισης ανθρώπων κατά τη σύλληψη ή/και την κράτηση. Μια ποιοτική αλλαγή είναι ότι κατά το τελευταίο δεκαοκτάμηνο η οργάνωση λαμβάνει σημαντικά αυξημένο αριθμό καταγγελιών που αφορούν κακομεταχείριση ομάδων ατόμων. Σε αυτές περιλαμβάνονται: καταγγελίες βασανισμού αντιφασιστών διαδηλωτών κατά τη σύλληψη και την κράτησή τους στη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής (ΓΑΔΑ) τον Οκτώβριο του 2013, πολλών κρατουμένων στα Γρεβενά τον Απρίλιο του 2013 και προσφύγων και μεταναστών σε επιχειρήσεις απώθησης από Έλληνες λιμενικούς και συνοροφύλακες.

ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΩΝ ΔΙΑΔΗΛΩΤΩΝ

Τον Οκτώβριο του 2012 υπήρξε εκτεταμένη εθνική και διεθνής δημοσιότητα για σοβαρές καταγγελίες 15 αντιφασιστών διαδηλωτών για βασανιστήρια και άλλες μορφές κακομεταχείρισης κατά τη σύλληψή τους από αστυνομικούς και την κράτησή τους στη ΓΑΔΑ στις 30 Σεπτεμβρίου 2012. Οι διαδηλωτές περιέγραψαν πώς δέχτηκαν ξαφνικά επίθεση από αστυνομικούς της μηχανοκίνητης μονάδας ΔΕΛΤΑ στην περιοχή του Αγίου Παντελεήμονα 30 λεπτά μετά την έναρξη ειρηνικής αντιφασιστικής διαδήλωσης με μοτοσικλέτες.[30]

Μερικοί από τους διαδηλωτές περιέγραψαν πώς χτυπήθηκαν επανειλημμένα με κλομπ από αστυνομικούς της ΔΕΛΤΑ κατά τη σύλληψη, και δέχτηκαν ύβρεις, απειλές και κλοτσιές. Ένας ανέφερε ότι χρησιμοποιήθηκε εναντίον του όπλο ηλεκτροσόκ «τέιζερ». Οι διαδηλωτές είπαν επίσης ότι τους αρνήθηκαν ιατρική βοήθεια κατά την προσαγωγή και κράτησή τους στη ΓΑΔΑ, παρά τα εμφανή τους τραύματα, και ότι τους αρνήθηκαν πρόσβαση στους δικηγόρους τους μέχρι την επομένη.

Ο Ν., ένας από τους 15 διαδηλωτές, περιέγραψε πώς ξυλοκοπήθηκε κατά τη σύλληψή του:

… Πέντε αστυνομικοί … άρχισαν να με χτυπάνε με τα κλομπ τους και να με κλοτσάνε σε όλο το σώμα ενώ προσπαθούσα χωρίς επιτυχία να αποφύγω τα χτυπήματα.

Σύμφωνα με τις μαρτυρίες των συλληφθέντων διαδηλωτών, οι αστυνομικοί της ΔΕΛΤΑ κακοποίησαν σωματικά πολλούς από αυτούς, περιλαμβανομένων όσων είχαν τραυματιστεί, χτυπώντας τους στο πρόσωπο και φτύνοντάς τους κατά την κράτησή τους στο Τμήμα Ασφαλείας της ΓΑΔΑ. Οι συλληφθέντες διαδηλωτές κατήγγειλαν ότι οι αστυνομικοί της ΔΕΛΤΑ πήραν φωτογραφίες και βίντεο και απείλησαν ότι θα αποκαλύψουν τα ονόματά τους στο ακροδεξιό κόμμα Χρυσή Αυγή, έκαναν σεξιστικά σχόλια στις διαδηλώτριες που είχαν συλληφθεί, τους έριξαν στάχτη από τσιγάρα στα κεφάλια, αποπειράθηκαν να τους κάψουν με αναπτήρα και τους στέρησαν τον ύπνο καθ' όλη τη διάρκεια της νύχτας χτυπώντας με δύναμη γραφεία και ρίχνοντάς τους στα μάτια το φως φακών. Οι διαδηλωτές είπαν επίσης ότι η κακομεταχείριση στην οποία τους υπέβαλαν οι αστυνομικοί της ΔΕΛΤΑ είχε την ανοχή και την υποστήριξη των αστυνομικών που υπηρετούσαν στο Τμήμα Ασφαλείας της ΓΑΔΑ.

Μια ομάδα ατόμων, που συγκεντρώθηκαν έξω από τα δικαστήρια στην Αθήνα την 1η Οκτωβρίου 2012 σε συμπαράσταση προς τους αντιφασίστες διαδηλωτές, ανέφεραν ότι δέχτηκαν και αυτοί επίθεση από αστυνομικούς των ΜΑΤ κατά τη διάρκεια της συγκέντρωσής τους. Είκοσι πέντε από αυτούς προσήχθησαν στη ΓΑΔΑ και τέσσερις συνελήφθησαν επισήμως. Μέλη της δεύτερης ομάδας που προσήχθη στη ΓΑΔΑ είπαν ότι τους διέταξαν να γδυθούν και να σκύψουν μπροστά στους αστυνομικούς, και ότι τους χαστούκισαν και τους χτύπησαν.

Η Διεθνής Αμνηστία έχει λάβει αντίγραφο των εκθέσεων των ιατροδικαστών που εξέτασαν οκτώ από τους 15 διαδηλωτές. Επιβεβαίωσαν ότι οι διαδηλωτές είχαν αμυχές και μώλωπες σε διάφορα μέρη του σώματός τους, μεταξύ άλλων στο κεφάλι, τα χέρια, τα πόδια, την πλάτη και τους ώμους. Τα τραύματα διαπιστώθηκε ότι είχαν προκληθεί από τέμνον και εύκαμπτο αντικείμενο. Ο ιατροδικαστής βρήκε επίσης σημάδια στη σπονδυλική στήλη του διαδηλωτή που κατήγγειλε τη χρήση όπλου «τέιζερ». Τα σημάδια αυτά περιγράφονται ως: «αμυχή 0,9 εκατοστών με μωλωπισμό και κύκλους ερυθρότητας κάτω από την αμυχή που προκάλεσε το τέμνον όργανο».

Ένας από τους διαδηλωτές διαπιστώθηκε επίσης ότι είχε υποστεί σοβαρά τραύματα, μεταξύ των οποίων κάταγμα στο δεξί χέρι, τραύμα στο γόνατο, μώλωπες στη δεξιά πλευρά του προσώπου, εκτεταμένο μωλωπισμό στην περιοχή του δεξιού νεφρού, και εκτενές αιμάτωμα στον δεξί μηρό.

Η ελληνική αστυνομία αρνήθηκε ότι διέπραξε οποιαδήποτε κακομεταχείριση και είπε ότι οι αστυνομικοί αναγκάστηκαν να επέμβουν για να αποκαταστήσουν τη δημόσια τάξη όταν ξέσπασαν συγκρούσεις ανάμεσα στους διαδηλωτές και σε μερικούς κατοίκους, και ότι οι διαδηλωτές ενδεχομένως υπέστησαν κάποιους μικροτραυματισμούς κατά τις συγκρούσεις και κατά την αστυνομική επέμβαση. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη αμφισβήτησε τους ισχυρισμούς και δήλωσε επίσης ότι οι ελληνικές αρχές θα υπέβαλαν μήνυση εναντίον της The Guardian, μίας από τις εφημερίδες που αποκάλυψαν τις καταγγελίες.[31]

Στον ανακριτή οι διαδηλωτές ανέφεραν ότι υποβλήθηκαν σε βασανιστήρια κατά τη σύλληψη και την κράτησή τους. Ο ανακριτής στη συνέχεια συνέταξε έκθεση με την οποία παρέπεμπε τις σοβαρές καταγγελίες σε Εισαγγελέα για να τις ερευνήσει αυτεπάγγελτα. Μερικοί από τους διαδηλωτές κατέθεσαν επίσης μήνυση.

Τον Φεβρουάριο του 2014 η Διεθνής Αμνηστία πληροφορήθηκε από τον δικηγόρο των διαδηλωτών που κατέθεσαν μήνυση ότι οι διαδηλωτές κλήθηκαν να καταθέσουν στο πλαίσιο της ποινικής ανάκρισης για το περιστατικό και ότι η Υποδιεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων διενεργούσε πειθαρχική έρευνα.

ΤΑ ΣΗΜΑΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΝΑΥΣΟΤΗΤΑΣ ΕΞΑΦΑΝΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ PHOTOSHOP

Νέες καταγγελίες για βασανιστήρια και άλλες μορφές κακομεταχείρισης κατά την κράτηση έκαναν την εμφάνισή τους τον Φεβρουάριο του 2013. Η ελληνική αστυνομία έδωσε στη δημοσιότητα φωτογραφίες τεσσάρων νεαρών υπόπτων ληστείας, που είχαν συλληφθεί στη Βέροια. Οι φωτογραφίες είχαν αλλοιωθεί αδέξια ώστε να ελαφρυνθούν ή να εξαφανιστούν σημάδια τραυματισμών, όπως μώλωπες και αμυχές. Βίντεο και αναλλοίωτες φωτογραφίες που διατέθηκαν στη Διεθνή Αμνηστία, μερικές από τις οποίες δημοσιεύτηκαν στα μέσα ενημέρωσης την επομένη της σύλληψης, έδειχναν εκτεταμένο μωλωπισμό στα πρόσωπα των υπόπτων.

Τρεις από τους συλληφθέντες νεαρούς, καθώς και οι οικογένειες και οι δικηγόροι τους, ανέφεραν ότι βασανίστηκαν κατά την κράτηση. Συγγενής ενός από τους συλληφθέντες είπε στη Διεθνή Αμνηστία:

> *Τους έβαλαν να γονατίσουν και τους έβαλαν κουκούλα, τους χτυπούσαν δυο ώρες, μετά τους έβγαλαν την κουκούλα και τους χτυπούσαν άλλες δύο. Όταν ένας αστυνομικός τον άφησε να πάει στην τουαλέτα, του είπε, «Δεν θα γνωρίσεις τον εαυτό σου στον καθρέφτη».*

Η Διεθνής Αμνηστία έχει επίσης δει αντίγραφο των εκθέσεων δύο ιατροδικαστών που εξέτασαν τον Α, έναν από τους νεαρούς. Στην έκθεση διαπιστωνόταν ότι έφερε εκτεταμένο οίδημα δίπλα στο αριστερό του μάτι, πρησμένους μώλωπες και στα δύο μάτια, πρησμένα χείλη και μώλωπες στον τράχηλο, μεταξύ άλλων τραυμάτων. Τα τραύματα του Α προκλήθηκαν από αντικείμενο με βάρος και γωνιώδη επιφάνεια (όπως μια γροθιά). Διαπιστωνόταν επίσης ότι δύο από τα τραύματα του Α (οι μώλωπες στη δεξιά και την αριστερή πλευρά του λαιμού) έδειχναν ότι κάποιος είχε κρατήσει τον λαιμό του Α με τόσο δύναμη, που θα μπορούσε να είχε προκαλέσει σοβαρότερη βλάβη.

Πειθαρχική έρευνα που διενήργησε η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας συμπέρανε ότι υπήρξε σύγκρουση μεταξύ των τριών υπόπτων και της αστυνομίας κατά τη διάρκεια αστυνομικής επιχείρησης, κατά την οποία αστυνομικοί προσπάθησαν να απελευθερώσουν έναν οδοντίατρο που κρατούταν όμηρος από τους υπόπτους μετά τη ληστεία της τράπεζας. Ανέφερε ότι οι τρεις άνδρες τραυματίστηκαν κατά τη διάρκεια αυτής της σύγκρουσης και ότι τα τραύματα ήταν συνέπεια απαραίτητης βίας κατά τη σύλληψη. Ο τέταρτος ύποπτος αναφέρεται ότι συνελήφθη σε άλλη περιοχή κοντά στη Βέροια και κρατούταν στο αστυνομικό τμήμα Κοζάνης. Σύμφωνα με τα πορίσματα της Έρευνας, ο τέταρτος άνδρας δεν υπέστη κανένα τραύμα. Επιπλέον, ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη είπε ότι χρειάστηκε να αλλοιωθούν οι φωτογραφίες έτσι ώστε να μπορούν να αναγνωριστούν οι ύποπτοι.

Η Άννυ Παπαρούσου, η δικηγόρος ενός από τους κρατουμένους, είπε στη Διεθνή Αμνηστία*:*

> *Ο βασανισμός κρατουμένου είναι κακούργημα και θα περίμενε κανείς οι δικαστικές αρχές να το εξετάσουν περισσότερο. Μια σύλληψη, ακόμη και αν είναι βίαιη, δεν μπορεί να φτάσει αυτά τα επίπεδα κακοποίησης, ιδίως εν όψει του γεγονότος ότι η επιχείρηση σύλληψης πραγματοποιήθηκε από αστυνομικούς που είναι εκπαιδευμένοι να ασκούν το ελάχιστο επίπεδο βίας σε τέτοιες περιπτώσεις.*

Η Διεθνής Αμνηστία πληροφορήθηκε από την Άννυ Παπαρούσου στις αρχές Φεβρουαρίου 2014 ότι έναν χρόνο μετά δεν τους έχει ανακοινωθεί το αποτέλεσμα προκαταρκτικής εξέτασης των καταγγελιών, που πραγματοποίησε αρχικά ο Εισαγγελέας Κοζάνης και στη συνέχεια Εισαγγελέας των Αθηνών. Οι τέσσερις άνδρες επέλεξαν να μην καταθέσουν μήνυση επικαλούμενοι ιδεολογικούς λόγους. Τους έχουν απαγγελθεί κατηγορίες για ληστεία και συμμετοχή στην ένοπλη οργάνωση Συνομωσία των Πυρήνων της Φωτιάς, και η δίκη τους άρχισε τον Νοέμβριο του 2013 και αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε εξέλιξη. Αρνήθηκαν ότι συμμετείχαν στην ένοπλη οργάνωση.

2.2.1 ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

«Αν μου έλεγαν ότι μπορεί να πήγαινα σε μια χώρα … και ότι θα ήμουν κρατούμενος τρεις μήνες και μετά θα ήμουν ελεύθερος να κλέβω και να ληστεύω, να κάνω ότι θέλω… μια χαρά. … Αυτό το επιδιώξαμε, για κράτηση… και μετά το πήγαμε στους δεκαοκτώ μήνες … για ποιο λόγο; Πρέπει να τους κάνουμε τον βίο αβίωτο…»

Δήλωση που αποδίδεται στον Νικόλαο Παπαγιαννόπουλο, Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας σε συνάντηση με το επιτελείο του[32]

… Ο ίδιος αστυνομικός άρχισε να με κλοτσάει … προσπάθησα να σηκωθώ και ο αστυνομικός με χτύπησε ξανά … μετά ζήτησε από δύο αστυνομικούς να με πάνε σε ένα δωμάτιο όπου δεν θα με έβλεπαν άλλοι κρατούμενοι … [στο δωμάτιο] οι αστυνομικοί άρχισαν να με κλοτσάνε στο στήθος … μετά ένας αστυνομικός με χαστούκισε και άρχισε να μου ρίχνει γροθιές στο πρόσωπο.

Ο Κ, Σύρος πρόσφυγας, περιγράφει την κακομεταχείρισή του από αστυνομικούς στο κέντρο κράτησης μεταναστών Κορίνθου τον Φεβρουάριο του 2013[33]

Μετά τη δημοσίευση της προηγούμενης έκθεσής της το 2012, η Διεθνής Αμνηστία εξακολούθησε να λαμβάνει πολλές καταγγελίες για βασανιστήρια ή/και κακομεταχείριση μελών ευπαθών ομάδων όπως πρόσφυγες και μετανάστες υπό κράτηση για λόγους μετανάστευσης.[34]

Η οργάνωση έχει επίσης λάβει καταγγελίες για χρήση υπερβολικής βίας από αστυνομικούς εναντίον κρατουμένων προσφύγων και μεταναστών και για χρήση χημικών ερεθιστικών ουσιών μέσα στα κτίρια όπου κρατούνταν οι μετανάστες κατά τη διάρκεια εξεγέρσεων που προκλήθηκαν από τους παρατεταμένους χρόνους και τις κακές συνθήκες κράτησης.[35] Όλα τα καταγγελθέντα περιστατικά συνέβησαν σε μεγάλα κέντρα κράτησης εν όψει απέλασης όπως στην Αμυγδαλέζα, την Κομοτηνή και την Κόρινθο, που λειτουργούν από τον Απρίλιο του 2012. Για παράδειγμα, τον Οκτώβριο του 2012, κρατούμενοι στο κέντρο κράτησης μεταναστών Κομοτηνής κατέβηκαν σε απεργία πείνας διαμαρτυρόμενοι για τις κακές συνθήκες κράτησης και την, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς, κακομεταχείριση. Ταραχές ξέσπασαν τον Νοέμβριο του 2012 όταν αστυνομικός στο κέντρο φέρεται να έσκισε ένα Κοράνι που ανήκε σε έναν από τους κρατουμένους. Η Διεθνής Αμνηστία έχει λάβει καταγγελίες ότι κατά τη διάρκεια των ταραχών, αστυνομικοί των ΜΑΤ χτύπησαν σοβαρά πολλούς από τους κρατουμένους, περιλαμβανομένων ασυνόδευτων ανηλίκων, και έριξαν

δακρυγόνα μέσα στο κτίριο όπου κρατούνταν οι κρατούμενοι. Ως αποτέλεσμα, μερικοί κρατούμενοι αναφέρεται ότι μεταφέρθηκαν στο νοσοκομείο για να περιποιηθούν τα τραύματα τους.[36]

Μεταξύ Μαρτίου 2013 και Ιανουαρίου 2014, η Διεθνής Αμνηστία έχει επίσης τεκμηριώσει πολλές μαρτυρίες προσφύγων και μεταναστών που υποστηρίζουν ότι απωθήθηκαν πίσω στην Τουρκία από την ελληνική αστυνομία ή ακτοφυλακή.[37] Σχεδόν όλοι οι πρόσφυγες και οι μετανάστες από τους οποίους πήρε συνεντεύξεις ανέφεραν ότι είτε βίωσαν, είτε στάθηκαν μάρτυρες βίας ή ταπεινωτικής μεταχείρισης περιλαμβανομένων χαστουκιών και ξυλοδαρμών. Περιέγραψαν ότι τους έκαναν σωματική έρευνα και ότι κατέσχεσαν ή πέταξαν στη θάλασσα τιμαλφή όπως κινητά τηλέφωνα, χρήματα, κοσμήματα και αποσκευές που περιείχαν ρουχισμό. Παρόμοιες μαρτυρίες έχει επίσης τεκμηριώσει η ΜΚΟ Pro-Asyl.[38]

Η έρευνα της Διεθνούς Αμνηστίας δείχνει επίσης ότι ο τρόπος με τον οποίο διεξάγονται τέτοιες επιχειρήσεις απώθησης από την ελληνική συνοροφυλακή θέτει ζωές σε κίνδυνο. Μερικοί από εκείνους από τους οποίους πήρε συνεντεύξεις η Διεθνής Αμνηστία ανέφεραν ότι οι φουσκωτές τους βάρκες εμβολίστηκαν ή κόντεψαν να ανατραπούν ενώ τους ρυμουλκούσε ή έκανε κύκλους γύρω τους σκάφος της ελληνικής ακτοφυλακής· ότι τους εγκατέλειψαν στη μέση της θάλασσας σε αναξιόπλοα σκάφη· ή ότι τους άφησαν σε νησίδες στη μέση του ποταμού Έβρου ή στην τουρκική πλευρά του ποταμού με δεμένα χέρια.

31 ΙΟΥΛΙΟΥ 2013: ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΑΠΟ 40 ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΑΠΩΘΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΚΤΟΦΥΛΑΚΗ

Η Διεθνής Αμνηστία έχει πάρει συνεντεύξεις από δέκα πρόσφυγες που ανέφεραν ότι ανήκαν σε μια ομάδα προσφύγων και μεταναστών που απωθήθηκαν πίσω στην Τουρκία από την ακτοφυλακή στις 31 Ιουλίου 2103 όταν προσπάθησαν να φτάσουν στη Σάμο με βάρκα.[39] Η ομάδα αναφέρεται ότι αριθμούσε 42 έως 45 ανθρώπους, στη μεγάλη τους πλειονότητα Σύρους πρόσφυγες, περιλαμβανομένων τριών οικογενειών με εννιά παιδιά ηλικίας μεταξύ δύο και ένδεκα ετών. Ο Μ, νεαρός ακτιβιστής από τη Συρία, ανέφερε:

… όταν ήμαστε περίπου 500 μέτρα από το νησί, εμφανίστηκε η ελληνική ακτοφυλακή και μας ανάγκασε να σταματήσουμε· μετά έβαλαν τις φωνές και *είπαν «ψηλά τα χέρια και κάτω τα κεφάλια όλοι σας, ψηλά τα χέρια και κάτω τα κεφάλια». Επανέλαβαν αυτή τη φράση πολλές φορές ενώ μας πλησίαζαν. Τα πρόσωπά τους ήταν καλυμμένα με μαύρες μάσκες εκτός από έναν και μόνο τα αγριεμένα τους μάτια φαίνονταν. Στο μεταξύ, τα παιδιά και οι γυναίκες τρελάθηκαν, έκλαιγαν και ούρλιαζαν. Αυτό που το έκανε πιο δύσκολο γι' αυτές ήταν ότι οι Έλληνες αστυνομικοί μας σημάδευαν με τα όπλα τους. Όταν οι αστυνομικοί έδεσαν μαζί τα δυο σκάφη, μας ζήτησαν να παραδώσουμε τα παιδιά και τις γυναίκες στο άλλο σκάφος και μετά τις πέταξαν στο δάπεδο του σκάφους λες και ήταν άθραυστα πράγματα.*

Μετά απ' αυτό, οι άντρες άρχισαν να μπαίνουν στο αστυνομικό σκάφος και οι αστυνομικοί μας έσπρωξαν χάμω και φώναζαν δυνατά λες και ήμαστε τρομοκράτες «Τα χέρια πίσω απ' το κεφάλι και κάτω το κεφάλι ηλίθιοι». Όταν κανείς προσπαθούσε να κοιτάξει γύρω για να δει τι συμβαίνει, τον χτυπούσαν…

Όταν οι αστυνομικοί ρώτησαν αν μιλούσε κανείς αγγλικά, σήκωσα το χέρι μου. Με ρώτησαν ποιος ήταν ο κυβερνήτης της βάρκας. Απάντησα ότι δεν ήξερα, αν και ήξερα, αλλά δεν ήθελα να του προκαλέσω

προβλήματα. Μετά από πέντε λεπτά, μου έφεραν έναν άντρα και μου είπαν να τον ρωτήσω ποιος ήταν ο κυβερνήτης. Μετάφρασα και εκείνος απάντησε ότι δεν ήξερε. Ένας μασκοφορεμένος αστυνομικός τον χτύπησε και μου φώναξε «μετάφρασέ το, μετάφρασέ του το αυτό» και μιλούσε δυνατά σαν τρελός «ξέρουμε ότι εσύ είσαι ο κυβερνήτης, ξέρουμε ότι ήσουν ο κυβερνήτης», αλλά και πάλι ο άντρας είπε ότι δεν ήταν αυτός. Μας άφησαν στη μέση της θάλασσας σε μια βάρκα χωρίς μηχανή, καθώς ο κυβερνήτης την είχε πετάξει στο νερό, νομίζοντας ότι οι Έλληνες αστυνομικοί θα μας πήγαιναν στην Ελλάδα και θα μας λυπούνταν. Εκτός αυτού οι Έλληνες αστυνομικοί μας πήραν τα κουπιά ίσως για να μην προσπαθήσουμε να πάμε στο νησί. Καλέσαμε την άμεση δράση στην Τουρκία από κινητό και μετά από 40 λεπτά η τουρκική ακτοφυλακή εμφανίστηκε και πήραν τα παιδιά και τις γυναίκες στο σκάφος τους και έδεσαν το σκάφος μας στο δικό τους και μας τράβηξαν προς τη στεριά…

ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗ

Ο Ε, 32 ετών, Παλαιστίνιος πρόσφυγας από τη Συρία, περιέγραψε πώς κακοποιήθηκε από Έλληνες αστυνομικούς προτού ο ίδιος και η μητέρα του επιστραφούν διά της βίας στην Τουρκία από Έλληνες αστυνομικούς και λιμενικούς από τη Μυτιλήνη (Λέσβο), στις 25 Οκτωβρίου 2013.[40]

(Τη δεύτερη φορά) η μητέρα μου κι εγώ πήραμε μια βάρκα από το Αϊβαλί για να πάμε στη Μυτιλήνη. Ήταν έξι το απόγευμα. Ήταν 33 άνθρωποι στη βάρκα μεταξύ των οποίων τέσσερις γυναίκες και δύο παιδιά. Φτάσαμε στη Μυτιλήνη στις 20:00. Το GPS στο κινητό μου έδειχνε ότι ήμαστε κοντά στο αεροδρόμιο της Μυτιλήνης. Η μητέρα μου κι εγώ κρυφτήκαμε σε ένα χωράφι για μιάμιση ώρα μέχρι που μας βρήκε η αστυνομία. Πέντε άνθρωποι από την ομάδα μας κατάφεραν να ξεφύγουν. Η αστυνομία βρήκε τους άλλους και μας έβαλαν όλους σε ένα λεωφορείο. Ήταν ένα σκούρο μπλε λεωφορείο. … Μέχρι να συλλάβουν τους υπόλοιπους που δεν κατάφεραν να ξεφύγουν η ώρα πήγε 23:00. Φτάσαμε σε μια παραλία. Ήταν 23:30. … Υπήρχαν μικρές βάρκες δεμένες εκεί. … Υπήρχαν εξοχικά σπίτια. Δυο άλλα αστυνομικά αυτοκίνητα προπορεύονταν. Οι αστυνομικοί μας είπαν να κατεβούμε από το αυτοκίνητο και να μπούμε σε μια κόκκινη λαστιχένια βάρκα. Η μητέρα μου κι εγώ δεν θέλαμε να βγούμε από το λεωφορείο. Έξι από τους ανθρώπους που μας συνέλαβαν μπήκαν στο λεωφορείο. … Τράβηξαν τα όπλα τους και τα έβαλαν στο κεφάλι μου και στο κεφάλι του άντρα πίσω μου. … (Μου είπαν) αν δεν κατέβεις, θα σε σκοτώσουμε. … Με χτύπησαν πολύ άσχημα. … Έβαλαν τις φωνές στη μητέρα μου…

Τους ικέτεψα και τους είπα ότι ερχόμουν από (χώρα) όπου γίνεται πόλεμος. … Δεν έβλεπα από το ξύλο. Λιποθύμησα από το ξύλο και κάποιοι μου πέταξαν θαλασσόνερο για να με συνεφέρουν. Όταν συνήλθα, είχαν πάρει τους υπόλοιπους από την ομάδα μου με την κόκκινη βάρκα. Γύρω στη 01:30, (οι αστυνομικοί) ανάγκασαν τη μητέρα μου κι εμένα να μπούμε στην κόκκινη βάρκα. Ένας αστυνομικός μας οδήγησε σε ένα μεγάλο σκάφος. Οι υπόλοιποι από την ομάδα μου ήταν εκεί. … Δεν μπορούσα καν να μπω στο μεγάλο σκάφος από τους πόνους (εξαιτίας του ξυλοδαρμού). … Γύρω στις έξι το πρωί, έβαλαν την ομάδα μας σε μια μικρή πλαστική βάρκα. Η βάρκα μας είχε δυο τρύπες. Μετά, το μεγάλο σκάφος έφυγε. …

Η βάρκα μας άρχισε να γεμίζει νερά. … Ένας από μας είχε κινητό και κάλεσε τις τουρκικές αρχές που ήρθαν και μας μάζεψαν. Έκαναν είκοσι πέντε λεπτά. Αν έφταναν δέκα λεπτά αργότερα, θα είχαμε πνιγεί.

Ορισμένοι πρόσφυγες και μετανάστες, από τους οποίους πήρε συνεντεύξεις η Διεθνής Αμνηστία, ανέφεραν επίσης κακομεταχείριση κατά την κράτηση ή κατά τη διάρκεια αστυνομικών

επιχειρήσεων-σκούπα στο κέντρο της Αθήνας. Τα θύματα όλων αυτών των καταπατήσεων δεν θέλουν εν γένει να καταθέτουν μηνύσεις ή δεν είναι σε θέση να το κάνουν λόγω περιορισμένης πρόσβασης σε νομική βοήθεια. Πολλοί από τους ανθρώπους που μίλησαν στη Διεθνή Αμνηστία είπαν ότι φοβούνταν αντίποινα όσο θα ήταν κρατούμενοι· επιπλέον δεν πιστεύουν ότι τέτοιες μηνύσεις θα οδηγήσουν στην τιμωρία των δραστών, ενώ φοβούνται ότι θα καταστήσουν την απέλασή τους πιθανότερη.

ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΘΥΜΑΤΟΣ ΒΑΣΑΝΙΣΜΟΥ

Τον Απρίλιο του 2013, η Ντενίζ, 47χρονη Τουρκάλα, περιέγραψε στη Διεθνή Αμνηστία πώς κακοποιήθηκε από αστυνομικούς κατά την κράτησή της στη ΓΑΔΑ. Η Ντενίζ είπε στην οργάνωση ότι όσο ήταν στην Τουρκία εργαζόταν για την υποστήριξη πολιτικών κρατουμένων που έκαναν απεργία πείνας και για αυτό είχε συλληφθεί επανειλημμένα από την τουρκική αστυνομία, που την υπέβαλε σε βασανιστήρια όσο ήταν κρατούμενη. Διέφυγε από την Τουρκία το 2012.

Τον Φεβρουάριο του 2013, αστυνομικοί στην Αθήνα συνέλαβαν τη Ντενίζ όταν οι τουρκικές αρχές εξέδωσαν αίτημα έκδοσής της κατηγορώντας την για συμμετοχή στην ένοπλη ομάδα DHKP-C. Αφέθηκε ελεύθερη με περιοριστικούς όρους. Δύο μήνες αργότερα, στις 22 Απριλίου, η ίδια και ο δικηγόρος της εμφανίστηκαν στο αστυνομικό τμήμα Εξαρχείων σύμφωνα με τους περιοριστικούς όρους. Μόλις έφτασαν εκεί, πληροφορήθηκε ότι υπήρχε ένταλμα για τη σύλληψή της και αμέσως τέθηκε υπό κράτηση. Μετά από περίπου τρεις ώρες, αστυνομικοί τη μετέφεραν με αυτοκίνητο στη ΓΑΔΑ επειδή στο τμήμα δεν υπήρχε κελί για γυναίκες κρατούμενες. Η Ντενίζ περιέγραψε πώς την πήγαν σε ένα δωμάτιο, κατά τα φαινόμενα για σωματική έρευνα. Αρχικά μαζί της στο δωμάτιο ήταν μόνο μία αστυνομικός. Παρ' όλο που η Ντενίζ δεν μιλάει ελληνικά, δεν της διέθεσαν διερμηνέα. Σύμφωνα με τη Ντενίζ, η αστυνομικός αρχικά την ερεύνησε με τα χέρια. Όταν η αστυνομικός της έκανε νόημα να γδυθεί, εκείνη αρνήθηκε, λέγοντας ότι είναι πρόσφυγας και δεν θέλει να βγάλει τα ρούχα της. Τότε κλήθηκαν να έρθουν στο δωμάτιο δύο αστυνομικοί με πολιτικά.

Η Ντενίζ ανέφερε: «Ο ένας από τους άντρες αστυνομικούς με τραβούσε και ο άλλος πιστεύω σκόπευε να μου σκίσει τα ρούχα», εξήγησε. «Κατάλαβα ότι με έβριζαν. Η γυναίκα αστυνομικός μου κρατούσε τα μαλλιά. … Ένας από τους άντρες αστυνομικούς με χτύπησε στο πρόσωπο. … Ο ξυλοδαρμός μου συνεχίστηκε για περίπου πέντε λεπτά. Τότε ο φρουρός από το αστυνομικό τμήμα Εξαρχείων άκουσε τις κραυγές μου, μπήκε στο δωμάτιο και προσπάθησε να με πάρει από αυτούς. … Τότε με μετέφεραν ξανά στο αστυνομικό τμήμα Εξαρχείων όπου πέρασα τη νύχτα».

Η Ντενίζ κατέθεσε μήνυση και χρειάστηκε νοσοκομειακή περίθαλψη για τα τραύματά της. Όταν αφηγήθηκε την κακοποίησή της στη Διεθνή Αμνηστία δύο ημέρες μετά το περιστατικό, είχε ακόμα εμφανή σημάδια μωλωπισμού στο πρόσωπο και το μπράτσο.41 Τον Φεβρουάριο του 2014, η Διεθνής Αμνηστία πληροφορήθηκε από τον νομικό εκπρόσωπο της Ντενίζ ότι μετά τη μήνυσή της πραγματοποιήθηκε προκαταρκτική εξέταση από τη Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων, η οποία έστειλε τα πορίσματά της στον αρμόδιο Εισαγγελέα.

2.3. ΒΙΑ ΜΕ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

Την τελευταία τριετία, έχει υπάρξει δραματική κλιμάκωση των εγκλημάτων με ρατσιστικά κίνητρα εναντίον προσφύγων, μεταναστών και σε ορισμένες περιπτώσεις εναντίον υπηκόων χωρών της ΕΕ. Επιθέσεις με κίνητρο το μίσος έχουν επίσης αναφερθεί εναντίον μουσουλμανικών ευκτήριων οίκων, εβραϊκών

νεκροταφείων και μνημείων, κοινοτικών κέντρων μεταναστών, οικισμών Ρομά και μελών της κοινότητας των ΛΟΑΤΙ.[42]

Μεταξύ Οκτωβρίου 2011 και Ιανουαρίου 2014, το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας κατέγραψε περισσότερα από 350 κρούσματα ρατσιστικής βίας. Το Δίκτυο συστάθηκε με πρωτοβουλία της Εθνικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Ύπατης Αρμοστείας με τη συμμετοχή 34 ΜΚΟ και υπηρεσιών για τον σκοπό της καταγραφής εγκλημάτων με φυλετικά κίνητρα και της εκπόνησης σειράς προτάσεων για την πρόληψή τους, εν όψει της απουσίας επίσημου και αξιόπιστου μηχανισμού καταγραφής τέτοιων επιθέσεων.[43]

Η συντριπτική πλειονότητα των αναφερθέντων θυμάτων είναι πρόσφυγες και μετανάστες.[44] Συχνά οι δράστες πιστεύεται ότι ανήκουν σε εξτρεμιστικές ομάδες και ότι δρουν οργανωμένα. Είναι ντυμένοι με μαύρα ρούχα ή/και στρατιωτικά παντελόνια και έχουν τα πρόσωπά τους καλυμμένα ή φορούν κράνη (λεγόμενες «ομάδες κρούσης»).[45] Για παράδειγμα, σε 91 από τα 154 περιστατικά που κατέγραψε το Δίκτυο μεταξύ Ιανουαρίου και Δεκεμβρίου 2012, οι δράστες πιστεύεται ότι ανήκουν σε εξτρεμιστικές ομάδες.[46] Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα θύματα ή μάρτυρες ανέφεραν ότι αναγνώρισαν ανάμεσα στους δράστες άτομα που συνδέονται με τη Χρυσή Αυγή.[47] Οι δράστες σε 71 από τις 281 επιθέσεις με φυλετικά κίνητρα που κατέγραψε ο Συνήγορος του Πολίτη μεταξύ Ιανουαρίου 2012 και Απριλίου 2013 αναφέρεται ότι συνδέονται με τη Χρυσή Αυγή.[48]

Τον Σεπτέμβριο του 2012, ένα βίντεο που μεταδόθηκε ευρύτατα έδειχνε δύο βουλευτές της Χρυσής Αυγής –τους Γιώργο Γερμενή και Π. Ηλιόπουλο– να ελέγχουν τα χαρτιά μεταναστών που είχαν πάγκους στην αγορά της Ραφήνας και την επακόλουθη επίθεση και καταστροφή των πάγκων των μεταναστών από μέλη της Χρυσής Αυγής.[49] Ένα άλλο βίντεο έδειχνε επίσης μέλη της Χρυσής Αυγής με επικεφαλής τον βουλευτή Κ. Μπαρμπαρούση να ελέγχουν τα χαρτιά μεταναστών πωλητών σε αγορά οπωροκηπευτικών και να επιτίθενται στους πάγκους των μεταναστών.[50] Τον Οκτώβριο του 2012, η ελληνική βουλή ήρε την ασυλία των τριών βουλευτών. Τον Νοέμβριο του 2012, εισαγγελέας απήγγειλε κατηγορίες, μεταξύ άλλων για παράνομη βία, φθορά περιουσίας, παραβιάσεις του νόμου για τις φυλετικές διακρίσεις, σε βάρος του Κ. Μπαρμπαρούση και 11 άλλων ατόμων σε σχέση με το περιστατικό στην αγορά στο Μεσολόγγι. Η δίκη έχει αναβληθεί δύο φορές και έχει οριστεί για τον Μάιο του 2014. Ποινική έρευνα κινήθηκε επίσης για το περιστατικό της Ραφήνας από τη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής.[51]

ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΑΙΓΥΠΤΙΩΝ ΥΠΗΚΟΩΝ

Ο Α είναι ένας νεαρός Αιγύπτιος παράτυπος μετανάστης που εργάζεται στην Ελλάδα ως ιχθυοπώλης. Ο Α είπε στη Διεθνή Αμνηστία ότι στις 30 Νοεμβρίου 2013 πήγαινε από το Κερατσίνι στην Καλλιθέα για να πουλήσει τα ψάρια του. Ο Α είπε ότι, ενώ οδηγούσε τη μοτοσικλέτα του, δέχτηκε επίθεση από περίπου 15 άτομα που φορούσαν ρούχα με το σήμα της Χρυσής Αυγής και έπεσε από τη μοτοσικλέτα. Η ομάδα αναφέρεται ότι τον κλότσησε και ένας από αυτούς άρχισε να τον χτυπά με γροθιές μέχρι που μάτωσε το φρύδι του. Μερικές περαστικές γυναίκες προσπάθησαν να τον προστατεύσουν. Κλήθηκε ασθενοφόρο, το οποίο μετέφερε τον Α σε νοσοκομείο και όταν έφτασε η ομάδα που του επιτέθηκε είχε εξαφανιστεί. Ο Α είπε ότι δέχτηκε περίθαλψη για τα τραύματά του στο νοσοκομείο αλλά αποφάσισε να φύγει όταν έφτασε

η αστυνομία επειδή φοβόταν ότι θα τον συλλάβουν λόγω της παράτυπης κατάστασής του.

Δεν ήταν η πρώτη φορά που Αιγύπτιοι υπέστησαν επίθεση με ρατσιστικά κίνητρα. Τον Ιούλιο του 2013, δύο Αιγύπτιοι είπαν στη Διεθνή Αμνηστία ότι, γύρω στις 3 π.μ. στις 12 Ιουνίου 2012, δέχτηκαν επίθεση από ομάδα περισσότερων από είκοσι ατόμων ντυμένων στα μαύρα ενώ κοιμούνταν σε σπίτι στο Πέραμα με τέσσερις συμπατριώτες τους μεταξύ των οποίων δύο ανήλικοι. Ο Γ, ένας από τους δύο άνδρες στη συνέντευξη, τραυματίστηκε σοβαρά και χρειάστηκε δύο επεμβάσεις στο πρόσωπο. Ο Γ παρέμεινε στο νοσοκομείο επί ημέρες μετά το περιστατικό.

Πέντε άνδρες και μία γυναίκα συνελήφθησαν μετά την επίθεση και κατηγορήθηκαν για πρόκληση σοβαρής σωματικής βλάβης, διατάραξη οικιακής ειρήνης και παράνομη οπλοχρησία. Λίγες ώρες πριν την επίθεση, ο Γ. Λαγός, βουλευτής της Χρυσής Αυγής, είπε σε συνάντηση ψαράδων στο Κερατσίνι «από τώρα και στο εξής οι Αιγύπτιοι ψαράδες θα λογοδοτούν στη Χρυσή Αυγή». Η επίθεση έχει πλέον συμπεριληφθεί στον φάκελο των περιστατικών που αποδίδονται σε βουλευτές και μέλη της Χρυσής Αυγής.52 (Βλ. κεφάλαιο 2.3.6. παρακάτω)

Από τον Μάιο του 2011, πολυάριθμοι πρόσφυγες και μετανάστες έχουν καταγγείλει επιθέσεις με ρατσιστικά κίνητρα στην Αθήνα, την Κρήτη και άλλες περιοχές της Ελλάδας ενώ πολλοί από αυτούς υπέστησαν σοβαρά τραύματα από τέτοιες επιθέσεις. Τέσσερις μετανάστες επίσης έχασαν τη ζωή τους σε συνθήκες που δείχνουν ρατσιστικό κίνητρο πίσω από τις επιθέσεις εναντίον τους. Συγκεκριμένα, μετανάστες, πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο αναφέρεται ότι δέχονταν σχεδόν καθημερινά επιθέσεις ακροδεξιών ομάδων σε ορισμένες περιοχές του κέντρου της Αθήνας, μετά τον φόνο του Μανώλη Καντάρη, πατέρα δύο παιδιών, από δύο μετανάστες καθώς ετοιμαζόταν να μεταφέρει τη σύζυγό του σε μαιευτήριο τον Μάιο του 2011.[53] Ανάμεσα στα αναφερθέντα θύματα, ήταν ένας 21χρονος από το Μπαγκλαντές που μαχαιρώθηκε θανάσιμα τις πρώτες πρωινές ώρες της 21ης Μαΐου 2011 από άγνωστους δράστες.

Τον Αύγουστο του 2012, ένας Ιρακινός υπήκοος μαχαιρώθηκε θανάσιμα στο κέντρο της Αθήνας σε επίθεση που οι αρχές είπαν ότι είχε φυλετικά κίνητρα. Εντούτοις, οι δράστες δεν έχουν ακόμα βρεθεί. Επίσης το 2012, ένας Αιγύπτιος που αναφέρεται ότι ήταν θύμα άγριου ξυλοδαρμού με φυλετικά κίνητρα από τον εργοδότη του πέθανε μετά από 17 ημέρες σε κώμα. Σε μια τρίτη επίθεση τις πρώτες πρωινές ώρες της 17ης Ιανουαρίου 2013, ο 27χρονος Πακιστανός Σ. Λουκμάν μαχαιρώθηκε θανάσιμα στα Πετράλωνα καθώς κατευθυνόταν στην εργασία του σε αγορά οπωροκηπευτικών. Είκοσι λεπτά μετά το περιστατικό, δύο Έλληνες συνελήφθησαν από αστυνομικούς στην πλατεία Συντάγματος σε σχέση με το μαχαίρωμα, με βάση περιγραφές που παρείχαν αυτόπτες μάρτυρες. Ο Κ. Στεργιόπουλος, 29χρονος πυροσβέστης και ο Δ. Λιακόπουλος, 25χρονος πρώην ιδιωτικός υπάλληλος, κατηγορήθηκαν για ανθρωποκτονία από πρόθεση και παραπέμφθηκαν σε δίκη που άρχισε στις 18 Δεκεμβρίου 2013.

2.3.1. ΒΙΑ ΜΕ ΦΥΛΕΤΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΑΠΟ ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Μετά τη δημοσίευση της προηγούμενης έκθεσής της το 2012, η Διεθνής Αμνηστία συνέχισε να λαμβάνει πολυάριθμες καταγγελίες για κακομεταχείριση από μέλη των σωμάτων ασφαλείας εναντίον προσφύγων και μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων

περιπτώσεων κακομεταχείρισης με φυλετικά κίνητρα.[54] Η οργάνωση έχει λάβει επίσης καταγγελίες για εξύβριση ή μειωτική μεταχείριση, με φυλετικά κίνητρα, μεταναστών κρατουμένων σε κέντρα κράτησης για λόγους μετανάστευσης ή κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων-σκούπα.[55] Κατά την επίσκεψη της οργάνωσης στο κέντρο κράτησης μεταναστών στην Κόρινθο τον Απρίλιο του 2013, ένας ανώτερος αστυνομικός ακούστηκε να αποκαλεί τους κρατουμένους «ποντίκια».

Σε 25 από τις 154 περιπτώσεις που τεκμηρίωσε το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας το 2012, η αστυνομία και η ρατσιστική βία είναι αλληλένδετες. Συγκεκριμένα, επτά από τα καταγεγραμμένα περιστατικά συνέβησαν σε χώρους κράτησης μεταναστών. Άλλα περιστατικά περιλάμβαναν αστυνομικούς σε ώρα καθήκοντος που κατέφυγαν σε παράνομες πράξεις ή βίαιες πρακτικές ενώ πραγματοποιούσαν ελέγχους ταυτότητας ρουτίνας σε μετανάστες.[56] Επιπλέον, σύμφωνα με τον Συνήγορο του Πολίτη, από τα 281 εγκλήματα με φυλετικά κίνητρα που καταγράφηκαν μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 2012 και 30ης Απριλίου 2013, το ένα στα έξι (47 περιστατικά) αναφέρθηκε ότι διαπράχθηκε από μέλη των σωμάτων ασφαλείας.[57]

Όπως περιγράφεται λεπτομερέστερα στο κεφάλαιο 2.3.6 παρακάτω, η έρευνα από τη Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων για την ανάμιξη μελών και ηγετών της Χρυσής Αυγής στη διάπραξη εγκλημάτων μίσους, άλλων ποινικών αδικημάτων και της συγκάλυψης τέτοιων εγκλημάτων από την αστυνομία, είχε ως αποτέλεσμα να διαπιστωθεί ότι δέκα αστυνομικοί συνδέονταν άμεσα ή έμμεσα με τις εγκληματικές δραστηριότητες που αποδίδονται σε μέλη ή βουλευτές της Χρυσής Αυγής. Επιπλέον, η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων δήλωσε ότι είχε καταγράψει πλήρως 142 υποθέσεις στις οποίες τα θύματα κατήγγειλαν ότι είχαν υποστεί «ακραία αστυνομική συμπεριφορά» (δηλ. παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως κακομεταχείριση με κίνητρο μίσους) μεταξύ του 2009 και του Οκτωβρίου 2013.

2.3.2. Η ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ ΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΜΙΣΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΑΚΡΟΔΕΞΙΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΔΙΑΔΗΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ

> *Προκαλεί ανησυχία η στάση και συμπεριφορά αστυνομικών οργάνων σε πολλές περιπτώσεις ρατσιστικών επιθέσεων όπου (σύμφωνα με τις καταγγελίες) αστυνομικοί (α) ήταν παρόντες και απλώς παρακολουθούσαν, (β) επενέβησαν μόνο και μόνο για να συλλάβουν τους αλλοδαπούς-θύματα των επιθέσεων, (γ) αρνήθηκαν να παραλάβουν μηνύσεις θυμάτων επιθέσεων, (δ) συνέστησαν στα θύματα να κάτσουν «ήσυχα» στο σπίτι τους ή να φύγουν από την Ελλάδα, αντί να ερευνήσουν την καταγγελία τους.*
>
> **Συνήγορος του Πολίτη στην Ειδική Έκθεση για τη Βία με Ρατσιστικά Κίνητρα, Σεπτέμβριος 2013[58]**

Η Διεθνής Αμνηστία έχει εκφράσει τη σοβαρή ανησυχία της σε διάφορες περιπτώσεις σχετικά με την ανεπαρκή απόκριση αστυνομικών απέναντι στα εγκλήματα μίσους. Η

ανεπάρκεια αυτής της απόκρισης εκδηλώνεται με τους εξής τρόπους:

- καταγγελίες ότι αστυνομικοί έμεναν άπραγοι, παρ' όλο που ήταν παρόντες στον χώρο· ότι επενέβαιναν αφού οι δράστες είχαν εγκαταλείψει τον χώρο.
- σύλληψη των μεταναστών και όχι των δραστών
- αποθάρρυνση των θυμάτων από την υποβολή μηνύσεων κατά των δραστών.
- παράλειψη διερεύνησης εγκλημάτων μίσους όταν αυτά καταγγέλλονται ή διενέργειας άμεσων, διεξοδικών και αμερόληπτων ερευνών για τέτοια εγκλήματα.[59]

Αυτή η ανησυχητική τάση έχει επίσης επισημανθεί σε διάφορες περιπτώσεις από άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις, από το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας και από τον Συνήγορο του Πολίτη, σε ειδική Έκθεση για τη Ρατσιστική Βία στην Ελλάδα.[60]

2.3.3. ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΜΙΣΟΥΣ

Κατά τους τελευταίους δεκαοκτώ μήνες, η Διεθνής Αμνηστία έχει τεκμηριώσει αρκετά παραδείγματα εγκλημάτων μίσους όπου οι αστυνομικές αρχές αναφέρεται ότι παρέλειψαν είτε να διερευνήσουν τις καταγγελίες των θυμάτων, είτε να διενεργήσουν άμεσες, διεξοδικές ή/και αμερόληπτες έρευνες.

Για παράδειγμα, τον Σεπτέμβριο του 2013, η συγκλονιστική εικόνα μιας Ελληνίδας εργαζόμενης σε κατάστημα να κλοτσά ένα κοριτσάκι Ρομά που έπαιζε ακορντεόν σε πεζόδρομο κάτω από την Ακρόπολη για να τη διώξει, δημοσιεύτηκε σε εθνικά και διεθνή μέσα ενημέρωσης.[61] Εντούτοις, η Διεθνής Αμνηστία έχει πληροφορηθεί ότι η αστυνομία δεν κίνησε έρευνα για το περιστατικό και το φερόμενο ως κίνητρο μίσους μέχρις ότου η ΜΚΟ Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ) υπέβαλε μήνυση. Το ΕΠΣΕ πληροφόρησε επίσης τη Διεθνή Αμνηστία ότι το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας δεν πραγματοποίησε πειθαρχική έρευνα ως προς το γιατί το αρμόδιο αστυνομικό τμήμα άρχισε την έρευνά του μόνο μετά τη μήνυση του ΕΠΣΕ και όχι αυτοβούλως.[62]

Άλλη μία καταγγελθείσα παράλειψη της αστυνομίας να ερευνήσει έγκλημα μίσους αφορά μια επίθεση εναντίον της Άννας, 26χρονης τρανς γυναίκας, που βίωσε διακρίσεις και βία σε νυκτερινό σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Αθήνα.[63] Τον Ιούνιο του 2012, η Άννα υπήρξε θύμα σοβαρής επίθεσης όταν ένας μαθητής και ένας φίλος του την περιέλουσαν με βενζίνη και αποπειράθηκαν να της βάλουν φωτιά ακριβώς έξω από τον χώρο του σχολείου. Η Διεθνής Αμνηστία πληροφορήθηκε από τη δικηγόρο της Άννας ότι, ενώ περιπολικό της αστυνομίας κατέφθασε στον χώρο του επεισοδίου, η επίθεση στη συνέχεια δεν ερευνήθηκε.[64]

ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΤΗΣ ΤΑΝΖΑΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Τις πρώτες πρωινές ώρες της 26ης Σεπτεμβρίου 2012, μια ομάδα ατόμων που αναφέρεται ότι ήταν υποστηρικτές της Χρυσής Αυγής προέβησαν σε βανδαλισμό των γραφείων της τανζανικής κοινότητας στην Κυψέλη και ενός μπαρ που διευθύνει ο Π, υπήκοος Καμερούν, το οποίο βρίσκεται στον Άγιο Παντελεήμονα.[65] Οι μετανάστες αναγνώρισαν δύο από τους δράστες και πήγαν στο αστυνομικό τμήμα.

Η Ιωάννα Κούρτοβικ, δικηγόρος που εκπροσωπεί την τανζανική κοινότητα και τον Π, είπε στη Διεθνή

Αμνηστία ότι, όταν ο Π και τα άλλα θύματα πήγαν στο αστυνομικό τμήμα Αγίου Παντελεήμονα το απόγευμα της ίδιας ημέρας για να καταθέσουν μήνυση, ο πρώην πρόεδρος της τανζανικής κοινότητας που πήγε στο αστυνομικό τμήμα για να βοηθήσει μεταφραστικά τα μέλη της τανζανικής κοινότητας τέθηκε υπό κράτηση επί ώρες για να ελεγχθεί κατά πόσον είχε παράτυπο καθεστώς. Επιπλέον, η Ιωάννα Κούρτοβικ είπε στη Διεθνή Αμνηστία ότι αφού ο Π κατέθεσε για την επίθεση στο μπαρ του, οι αστυνομικοί του ανακοίνωσαν ότι θα τον έθεταν υπό κράτηση επειδή το άτομο που είχε αναγνωρίσει ως έναν από τους δράστες θα κατέθετε επίσης μήνυση. Επίσης σύμφωνα με αναφορές τού ανακοίνωσαν ότι θα τον έθεταν υπό κράτηση έτσι ώστε το πρόσωπο που είχε αναγνωρίσει ο Π να μπορέσει να καταθέσει μήνυση εναντίον του. Κατά συνέπεια, ο Π αισθάνθηκε αναγκασμένος να αποσύρει τη μήνυσή του. Η Ιωάννα Κούρτοβικ είπε επίσης στη Διεθνή Αμνηστία ότι οι αστυνομικοί δεν της επέτρεψαν να επικοινωνήσει με τον Π προτού αυτός αποσύρει τη μήνυσή του.

Η Ιωάννα Κούρτοβικ είπε επίσης στη Διεθνή Αμνηστία ότι, ενώ βρισκόταν στο αστυνομικό τμήμα, ένας αστυνομικός επέτρεψε σε μία γυναίκα να μπει στο γραφείο του ενώ κατέθετε ένα θύμα των επιθέσεων και να αφαιρέσει από το αστυνομικό τμήμα το DVD στο οποίο είχε καταγραφεί η επίθεση εναντίον της τανζανικής κοινότητας. Η Ιωάννα Κούρτοβικ σταμάτησε τη γυναίκα στην έξοδο του τμήματος και την υποχρέωσε να επιστρέψει το DVD. Η γυναίκα που αποπειράθηκε να πάρει το DVD αναφέρεται ότι ήταν μεταξύ της ομάδας κατοίκων και υποστηρικτών της Χρυσής Αυγής που είχαν συγκεντρωθεί προς υποστήριξη των ατόμων που συνελήφθησαν για την επίθεση. Η κ. Κούρτοβικ δέχτηκε επίσης ύβρεις και της πέταξε αυγά το πλήθος έξω από το αστυνομικό τμήμα.[66]

Το μπαρ του Π δέχτηκε ξανά επίθεση τις πρώτες πρωινές ώρες της 14ης Μαΐου 2013 από πέντε άτομα που αναφέρεται ότι ήταν μία από τις ομάδες περιπολίας με διασυνδέσεις με την ακροδεξιά που πραγματοποιούσε επιθέσεις εναντίον προσφύγων και μεταναστών. Το προηγούμενο βράδυ, η ομάδα αναφέρεται ότι είχε απειλήσει ότι θα έκαιγαν το μπαρ του Π και τον εξύβρισαν φυλετικά. Κατά την επίθεση έσπασαν την κεντρική βιτρίνα του μπαρ και πέταξαν μέσα εύφλεκτο υλικό, προκαλώντας αξιόλογες ζημιές.

Δύο Έλληνες υπήκοοι που είναι κάτοικοι της περιοχής του Αγίου Παντελεήμονα συνελήφθησαν για την εμπρηστική επίθεση στις 16 Μαΐου 2013 και η αστυνομία δήλωσε ότι θα συνέχιζε τις έρευνες για να βρει τους άλλους τρεις φερόμενους ως δράστες. Οι δύο άντρες κατηγορήθηκαν για εμπρησμό, εκφοβισμό και πρόκληση υλικής φθοράς και για παράβαση του νόμου περί ρητορικής μίσους (Νόμος 927/1979). Σύμφωνα με αναφορές, η ελληνική αστυνομία επιδίωκε να εξετάσει την πιθανή ανάμιξη των δύο ανδρών σε άλλες επιθέσεις με φυλετικά κίνητρα στην περιοχή.

Σύμφωνα με τον Θανάση Καμπάγιαννη, τον δικηγόρο του Π, οι δύο Έλληνες ήταν επίσης στην ομάδα που επιτέθηκε στο μπαρ του Π τον Σεπτέμβριο του 2012. Τον Νοέμβριο του 2013, δικαστήριο της Αθήνας έκρινε τους δύο άνδρες ένοχους για τον εμπρησμό του μπαρ του Π. Στον καθένα από τους δύο άνδρες επιβλήθηκε ποινή φυλάκισης τριών ετών και πέντε μηνών.

Ο Θανάσης Καμπάγιαννης είπε στη Διεθνή Αμνηστία ότι παρότι οι δύο άνδρες κατά την ανάκριση έδωσαν λεπτομέρειες για έναν τρίτο άνδρα που έριξε το εύφλεκτο υλικό στο μπαρ και για τον τόπο κατοικίας του, η αστυνομία δεν εξέτασε την ανάμιξή του στον εμπρησμό. Μετά τη δημοσιότητα που πήρε το αποτέλεσμα της δίκης, οι δύο Έλληνες και ο τρίτος φερόμενος ως δράστης έγιναν αντικείμενο έρευνας όσον αφορά τη συμμετοχή τους σε εγκλήματα με φυλετικά κίνητρα και άλλα αδικήματα που αποδίδονται στους ηγέτες και σε μέλη της Χρυσής Αυγής και τους απαγγέλθηκε η κατηγορία της συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση.

2.3.4 ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΙΑΔΗΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ ΑΠΟ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΑΚΡΟΔΕΞΙΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Ανησυχίες δημιουργούνται επίσης για πολλές υποθέσεις όπου αστυνομικοί σύμφωνα με αναφορές απέτυχαν να προστατεύσουν αντιφασίστες διαδηλωτές και άλλα άτομα από επιθέσεις ακροδεξιών ομάδων. Ορισμένες από αυτές τις υποθέσεις έχουν υποστηριχτεί από οπτικοακουστικό υλικό.

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΦΥΣΣΑ

Υπάρχουν καταγγελίες ότι η αστυνομία απέτυχε να εμποδίσει το θανάσιμο μαχαίρωμα στις 17 Σεπτεμβρίου 2013 του Παύλου Φύσσα, μουσικού και αντιφασίστα ακτιβιστή, από τον Γιώργο Ρουπακιά, 43χρονο, που σύμφωνα με αναφορές είναι μέλος της Χρυσής Αυγής.

Ο Παύλος Φύσσας, μαζί με ομάδα φίλων του, αναφέρεται ότι έπεσαν σε ενέδρα περισσότερων από 20 ατόμων που ανήκουν στη Χρυσή Αυγή αφού έφυγαν από το Καφέ Κοράλλι στο Κερατσίνι μετά το τέλος ποδοσφαιρικού αγώνα.[67]

Αυτόπτες μάρτυρες είπαν στα εθνικά μέσα ενημέρωσης ότι οκτώ αστυνομικοί της μηχανοκίνητης μονάδας ΔΙΑΣ ήταν ήδη παρόντες στη σκηνή όταν συνέβη η ενέδρα, αλλά δεν επενέβησαν όταν ο Παύλος καταδιώχθηκε από μερικά μέλη της ακροδεξιάς ομάδας και στη συνέχεια μαχαιρώθηκε από τον Γιώργο Ρουπακιά.[68] Συγκεκριμένα, η Γ, η σύντροφος του Παύλου, ανέφερε ότι είχε ζητήσει από τους αστυνομικούς να επέμβουν και να τον βοηθήσουν, αλλά οι αστυνομικοί είπαν ότι οι επιτιθέμενοι φαίνονταν υπερβολικά απειλητικοί. Επιπλέον, οι συνομιλίες μεταξύ του κέντρου επιχειρήσεων και των αστυνομικών που ήταν παρόντες επί τόπου, οι οποίες δημοσιεύτηκαν τον Ιανουάριο του 2014, αποκαλύπτουν ότι οι αστυνομικοί που κατέφτασαν στο Καφέ, αν και συνειδητοποίησαν ότι η ομάδα ήταν μέλη της Χρυσής Αυγής που κρατούσαν λοστούς, δεν επενέβησαν. Ο υπεύθυνος από το κέντρο επιχειρήσεων τους συμβουλεύει: *«Παραμείνετε σε απόσταση να μας δίνετε εικόνα. Θα προσέλθουν και έτερες ομάδες...»*[69]

Ο Γιώργος Ρουπακιάς συνελήφθη από αστυνομικούς στον τόπο του εγκλήματος, κατηγορήθηκε για ανθρωποκτονία από πρόθεση και προφυλακίστηκε. Κατηγορήθηκε επίσης ότι είναι μέλος εγκληματικής οργάνωσης, μαζί με 46 άλλα μέλη και ηγέτες του κόμματος Χρυσή Αυγή, με βάση το Άρθρο 187 του ΠΚ.[70] Διάφορα άλλα άτομα, μεταξύ των οποίων ο ηγέτης της τοπικής μονάδας της Χρυσής Αυγής, έχουν επίσης ανακριθεί ως ύποπτοι.

Σε αντίθεση με τις αναφορές ανθρώπων που ήταν παρόντες, το επίσημο δελτίο τύπου που εξέδωσε η ελληνική αστυνομία για το περιστατικό δεν παραδέχεται οποιοδήποτε αποτυχία στην αντίδραση της αστυνομίας. Συγκεκριμένα, αναφέρει ότι η αστυνομία ενημερώθηκε αρχικά από ένα άτομο που κάλεσε το τηλεφωνικό κέντρο της αστυνομίας ότι ομάδα 50 ατόμων που κρατούσαν ξύλα κινούνταν προς το Καφέ Κοράλλι γύρω στις 23:47, και ότι δύο αστυνομικές μηχανοκίνητες μονάδες με οκτώ αστυνομικούς διατάχθηκαν να μεταβούν επί τόπου. Όταν έφτασαν εκεί, είδαν μια ομάδα 30 ατόμων συγκεντρωμένη έξω από την καφετέρια και μερικούς από αυτούς να τρέχουν προς τη Λεωφόρο Τσαλδάρη (κεντρική οδό του Κερατσινίου). Σύμφωνα με το δελτίο τύπου, οι αστυνομικοί τους ακολούθησαν και είδαν δύο άνδρες να συμπλέκονται. Κατά την επέμβαση της αστυνομίας, οι αστυνομικοί αναφέρεται ότι βρήκαν τον Παύλο

Φύσσα γεμάτο αίματα και με τραύματα από μαχαίρι. Ο Παύλος Φύσσας αναφέρεται ότι διατηρούσε τις αισθήσεις του και υπέδειξε τον Γιώργο Ρουπακιά ως τον δράστη.[71] Σύμφωνα με εκπρόσωπο της Ελληνικής Αστυνομίας, οι αστυνομικοί δεν ήταν παρόντες στο σημείο ότι έγινε το μαχαίρωμα. Μετά τη δημοσίευση των ηχογραφήσεων μεταξύ του κέντρου επιχειρήσεων και των αστυνομικών επί τόπου, η ελληνική αστυνομία απάντησε επίσης ότι το περιστατικό δεν μπορεί να αξιολογηθεί μόνο από τις ηχογραφήσεις αλλά από ολοκληρωμένες τις ενέργειες της αστυνομίας εκείνη τη νύχτα και ότι μια αρχική αξιολόγηση έδειξε ότι οι αστυνομικοί ενήργησαν σύμφωνα με διεθνώς αποδεκτούς επιχειρησιακούς κανόνες. Κατά την αντίληψη της Διεθνούς Αμνηστίας, προκαταρκτική πειθαρχική εξέταση διενεργείται αυτή τη στιγμή για τα καταγγελθέντα ελλείμματα της αστυνομίας εκείνη τη νύχτα.

Άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα αφορά δημοσιευμένο βίντεο από τη διαδήλωση στο Κερατσίνι μετά το θανάσιμο μαχαίρωμα του Παύλου Φύσα στις 18 Σεπτεμβρίου 2013, που έδειχνε ομάδες πολιτών, που σύμφωνα με αναφορές ήταν μέλη ακροδεξιών ομάδων, να πετούν πέτρες εναντίον αντιφασιστών διαδηλωτών ενώ οι αστυνομικοί δίπλα τους δεν έκαναν τίποτα. Ο Άρης Χατζηστεφάνου, δημοσιογράφος που κατέγραψε το περιστατικό με την κάμερά του, είπε στη Διεθνή Αμνηστία: «Πετροβολούσαν τους διαδηλωτές επί 10 λεπτά περίπου και οι αστυνομικοί δίπλα τους απλά τους αγνοούσαν». Άλλος διαδηλωτής έδωσε στη Διεθνή Αμνηστία παρόμοια μαρτυρία.

Μετά από αυτό το περιστατικό, ο επικεφαλής της μονάδας καταστολής ταραχών στο Κερατσίνι αντικαταστάθηκε και μετατέθηκε σε άλλη θέση. Κατά την αντίληψη της Διεθνούς Αμνηστίας η απομάκρυνσή του δεν συνδεόταν άμεσα με την αδράνεια των αστυνομικών υπό τις διαταγές του, αλλά έγινε προκειμένου να διασφαλιστεί η αντικειμενικότητα της έρευνας που διενεργεί η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων για τις διασυνδέσεις αστυνομικών με τη Χρυσή Αυγή.[72] Έρευνα διατάχθηκε επίσης από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας σχετικά με την παρουσία των ανδρών που πετούσαν πέτρες στους διαδηλωτές δίπλα στους αστυνομικούς. Δεν είναι γνωστό κατά πόσον αστυνομικοί απομακρύνθηκαν τυχόν από τις θέσεις τους επειδή παρέλειψαν να επέμβουν.

Η Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΣΗΕΑ) έχει επίσης καταγγείλει διάφορα περιστατικά φραστικής και σωματικής κακοποίησης δημοσιογράφων από μέλη και βουλευτές της Χρυσής Αυγής, καθώς και περιπτώσεις όπου οι αστυνομικοί παρέλειψαν να τους προστατεύσουν από τέτοιες επιθέσεις.[73]

Για παράδειγμα, στις 9 Δεκεμβρίου 2013, ο Παναγιώτης Μπούσιος, δημοσιογράφος, κατήγγειλε στα εθνικά μέσα ενημέρωσης ότι, ενώ κάλυπτε φραστικό επεισόδιο μεταξύ μερικών μελών της Χρυσής Αυγής και ενός περαστικού κατά τη διάρκεια πορείας της Χρυσής Αυγής στη μνήμη δύο νεαρών υποστηρικτών της που είχαν πυροβοληθεί έναν μήνα νωρίτερα, ο ίδιος και ο εικονολήπτης του δέχτηκαν επίθεση και ξυλοκοπήθηκαν από ορισμένα μέλη της Χρυσής Αυγής.[74] Ο δημοσιογράφος είπε επίσης στη Διεθνή Αμνηστία ότι ένας ανώτερος αξιωματικός της αστυνομίας βρισκόταν σε απόσταση δύο μέτρων από το σημείο της επίθεσης αλλά δεν επενέβη για να τον προστατεύσει ή για να συλλάβει τους επιτιθέμενους και ότι καμία έρευνα δεν διενεργήθηκε για το περιστατικό από την ελληνική αστυνομία, παρά τη δημοσιότητα που έλαβε αυτό.

Έναν χρόνο νωρίτερα, άλλος δημοσιογράφος κατήγγειλε επίσης ότι είχε δεχτεί επίθεση και φραστικές ύβρεις στις 11 Οκτωβρίου 2012 από μέλη της Χρυσής Αυγής, ένα εκ των οποίων ήταν βουλευτής, έξω από το θέατρο Χυτήριο στην Αθήνα. Ο δημοσιογράφος κατήγγειλε ότι, παρά τις εκκλήσεις του για βοήθεια, οι αστυνομικοί παρακολουθούσαν αδρανείς και δεν τον βοήθησαν. Μέλη ακραίων χριστιανικών ομάδων και της Χρυσής Αυγής, περιλαμβανομένων ορισμένων από τους βουλευτές του κόμματος, διαμαρτύρονταν εναντίον του θεατρικού έργου *Κόρπους Κρίστι* και προσπάθησαν να ματαιώσουν την πρεμιέρα του

εξυβρίζοντας φραστικά και απειλώντας τους ηθοποιούς και θεατές.[75]

2.3.5. ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΜΙΣΟΥΣ

Η έρευνα που έχει πραγματοποιήσει η Διεθνής Αμνηστία, καθώς και άλλες οργανώσεις, δείχνει ότι οι αστυνομικοί συχνά παραλείπουν να διερευνήσουν αποτελεσματικά τα εγκλήματα μίσους, και μάλιστα περιστασιακά αποθαρρύνουν τα θύματα από την κατάθεση μηνύσεων. Η αναποτελεσματικότητα της ισχύουσας νομοθεσίας για τα εγκλήματα μίσους και ο φόβος θυματοποίησης των προσφύγων και των μεταναστών συμβάλλουν περαιτέρω σε ένα κλίμα ατιμωρησίας για τους δράστες εγκλημάτων μίσους.[76] Αποτέλεσμα είναι ότι οι υποθέσεις φερόμενων ως εγκλημάτων μίσους σπανιότατα φτάνουν στα δικαστήρια και, ακόμη και αν φτάσουν εκεί, το κίνητρο μίσους σπανιότατα λαμβάνεται υπόψη στην επιμέτρηση της ποινής των δραστών.

Η ευάλωτη κατάσταση των παράτυπων μεταναστών

Αυτή τη στιγμή, η ελληνική νομοθεσία δεν περιλαμβάνει διάταξη που να προστατεύει τα θύματα και τους μάρτυρες εγκλημάτων μίσους που έχουν παράτυπο καθεστώς από την κράτηση και την απέλαση κατά τη διάρκεια της ποινικής διερεύνησης τέτοιων εγκλημάτων. Αποτέλεσμα είναι ότι οι μετανάστες σε παράτυπη κατάσταση σπάνια καταγγέλλουν αυτές τις επιθέσεις εξαιτίας του φόβου ότι θα τεθούν υπό κράτηση ή/και θα απελαθούν.[77]

ΠΥΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΣΤΗ ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ ΦΡΑΟΥΛΑΣ ΣΤΗ ΜΑΝΩΛΑΔΑ

Στις 17 Απριλίου 2013, επιστάτες αγροκτήματος πυροβόλησαν εναντίον περίπου 200 ανθρώπων από το Μπανγκλαντές που εργάζονταν στη συγκομιδή φράουλας στη Μανωλάδα όταν εκείνοι διαμαρτυρήθηκαν επειδή δεν είχαν πληρωθεί επί επτά μήνες. Τριάντα πέντε από τους εργάτες μεταφέρθηκαν στο νοσοκομείο για τα τραύματά τους. Οι πυροβολισμοί ήταν η κορύφωση πολυετούς παραμέλησης και εκμετάλλευσης χιλιάδων μεταναστών εργατών στην περιοχή γύρω από τη Μανωλάδα.

Η Διεθνής Αμνηστία επισκέφθηκε την περιοχή στις 20 Απριλίου 2013 και μίλησε με μερικά από τα θύματα που περιέγραψαν την επίθεση.78 Η οργάνωση παρατήρησε φρικτές συνθήκες στις οποίες οι εργάτες –μερικοί στην αρχή της εφηβείας– ζούσαν στριμωγμένοι σε υπόστεγα χωρίς πρόσβαση σε καθαρό νερό και αποχέτευση. Ένας από τους εκπροσώπους των εργατών (ο οποίος ζει στην Ελλάδα 15 χρόνια) είπε στη Διεθνή Αμνηστία ότι στους εργάτες από το Μπανγκλαντές είχαν υποσχεθεί την πενιχρή αμοιβή των €3,15 ανά ώρα για εργάσιμη ημέρα επτά ωρών. Δεν τους είχαν πληρώσει επί επτά μήνες πριν τη διαμαρτυρία τους. Οι εργάτες είπαν επίσης ότι τους ανάγκαζαν να πληρώνουν €20 κάθε μήνα –σχεδόν την αμοιβή μιας ολόκληρης ημέρας– για να ζουν στα υπόστεγα στο αγρόκτημα.

Οι ελληνικές αρχές αμέσως καταδίκασαν το περιστατικό των πυροβολισμών και κινήθηκε ποινική

έρευνα αυτεπάγγελτα από τον εισαγγελέα. Τέσσερις ύποπτοι συνελήφθησαν – ο ιδιοκτήτης του αγροκτήματος και τρεις επιστάτες. Κατηγορήθηκαν για σωματεμπορία εργατών και απόπειρα φόνου.

Επιπλέον, 120 από τους εργάτες που δεν είχαν καταγραφεί από τις αρχές ως θύματα κατέθεσαν επίσης μήνυση εναντίον του ιδιοκτήτη του αγροκτήματος και των επιστατών για την επίθεση εναντίον τους και αυτή η χωριστή μήνυση βρίσκεται αυτή τη στιγμή στα αρχικά στάδια ποινικής διερεύνησης.

Εντούτοις, σοβαρές ανησυχίες προκύπτουν για την προστασία πολλών από τα θύματα των πυροβολισμών που βρίσκονται σε παράτυπη κατάσταση. Σύμφωνα με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, που αυτή τη στιγμή παρέχει νομική βοήθεια στα θύματα, οι ελληνικές αρχές αναγνώρισαν ως θύματα σωματεμπορίας εργατών και χορήγησαν άδειες παραμονής μόνο σε στους 35 μετανάστες που μεταφέρθηκαν στο νοσοκομείο. Καμία απόπειρα δεν έγινε, σύμφωνα με αναφορές, για να καταγραφούν οι υπόλοιποι 120 εργάτες που ήταν θύματα της επίθεσης.

Σύμφωνα με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, τον Νοέμβριο του 2013, τέσσερις από τους 120 μετανάστες που κατέθεσαν τη δεύτερη μήνυση και είχαν παράτυπο καθεστώς συνελήφθησαν από την ελληνική αστυνομία για απέλαση.79 Ένας από αυτούς αφέθηκε ελεύθερος μετά τις αντιρρήσεις κατά της κράτησής του από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, όμως εξακολουθεί να εκκρεμεί σε βάρος του διαταγή επαναπατρισμού του.

Εκπρόσωποι της Ελληνικής Αστυνομίας επιφορτισμένοι με το καθήκον να ερευνούν τα εγκλήματα μίσους μοιάζουν απρόθυμοι να κατανοήσουν την ανάγκη να προστατευτούν τα θύματα με παράτυπο καθεστώς. Απαντώντας στις ανησυχίες της Διεθνούς Αμνηστίας, εκπρόσωποι της Ελληνικής Αστυνομίας εξέφρασαν την άποψη ότι ένας νόμος που θα επέτρεπε στα θύματα να λαμβάνουν προστασία από την κράτηση ή/και την απέλαση θα μπορούσε να οδηγήσει σε πολλές αβάσιμες μηνύσεις παράτυπων μεταναστών που θα επεδίωκαν να αποφύγουν την απέλαση.[80]

Ωστόσο, σε μια θετική εξέλιξη, σχέδιο νόμου που κατατέθηκε για ψηφοφορία στη Βουλή τον Φεβρουάριο του 2014 προτείνει αλλαγές για να ενισχυθεί η προστασία των θυμάτων με παράτυπο καθεστώς. Σύμφωνα με το Άρθρο 19 (1) (β) του Σχεδίου Κώδικα Μετανάστευσης, ο Υπουργός Εσωτερικών μπορεί να χορηγεί άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σε θύματα και ουσιώδεις μάρτυρες εγκληματικών ή ρατσιστικών πράξεων που προσδιορίζονται στον Νόμο 927/1979 (νόμος που ποινικοποιεί τη ρητορική μίσους) και τον Νόμο 3304/2005 (απαγόρευση διακρίσεων για λόγους φυλής, θρησκεύματος και σεξουαλικού προσανατολισμού στην απασχόληση και άλλα πεδία). Ο Υπουργός μπορεί επίσης να χορηγήσει τέτοια άδεια σε θύματα και ουσιώδεις μάρτυρες αξιόποινων πράξεων που προβλέπονται στα Άρθρα 187 (αδικήματα που διαπράττονται από εγκληματική οργάνωση), 309 (επικίνδυνη σωματική βλάβη) και 310 (βαριά σωματική βλάβη) του ΠΚ ή εγκλήματα που τιμωρούνται ως κακουργήματα και διαπράττονται κατά της ζωής, της υγείας και της σωματικής ακεραιότητας (π.χ. φόνος). Ωστόσο, το Σχέδιο Νόμου εξαιρεί από το προστατευτικό του πεδίο θύματα με παράτυπο καθεστώς που υποβάλλουν καταγγελία για βία με φυλετικά κίνητρα όσον αφορά πλημμελήματα όπως η απλή σωματική βλάβη.

Σύμφωνα με την προταθείσα νομοθεσία, στα θύματα θα χορηγείται άδεια παραμονής αρχικής διάρκειας ενός έτους εφ' όσον έχει κινηθεί προκαταρκτική εξέταση ή έχουν απαγγελθεί κατηγορίες εναντίον των κατηγορουμένων. Η άδεια θα διαρκεί μέχρις ότου εκδοθεί οριστική απόφαση και το κατά πόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση τέτοιας άδειας θα αποφασίζει

εισαγγελέας. Η Διεθνής Αμνηστία προτρέπει στην άμεση θέσπιση τέτοιας διάταξης.

Νομικά ελλείμματα

Ένα άλλο εμπόδιο στην αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους είναι η αναποτελεσματικότητα της υπάρχουσας νομοθεσίας που ορίζει ότι τυχόν κίνητρο μίσους σε ένα έγκλημα αποτελεί επιβαρυντική περίσταση (Άρθρο 79 παρ. 3 του ΠΚ). Οι λόγοι μίσους που περιλαμβάνονται σε αυτήν τη διάταξη είναι η εθνικότητα, η φυλή, το θρήσκευμα, ο σεξουαλικός προσανατολισμός και, από το 2013, η ταυτότητα φύλου.[81]

Στην πράξη, αυτή η διάταξη φαίνεται πως εφαρμόζεται σπανιότατα από την αστυνομία και τους εισαγγελείς στις φάσεις της ανάκρισης και της ποινικής δίωξης. Η Διεθνής Αμνηστία αυτή τη στιγμή γνωρίζει μόνο μία περίπτωση όπου τα ελληνικά δικαστήρια καταδίκασαν τους δράστες επίθεσης με φυλετικά κίνητρα και εφάρμοσαν το Άρθρο 79 παρ. 3 ΠΚ: την καταδίκη δύο Ελλήνων υπηκόων για την εμπρηστική επίθεση στο μπαρ ενός υπηκόου Καμερούν τον Μάιο του 2013 (βλ. κεφάλαιο 2.3.3 παραπάνω).

Ένας από τους λόγους πίσω από την αναποτελεσματικότητα αυτής της διάταξης είναι ότι αφορά τα δικαστήρια μόνο στην επιμέτρηση της ποινής. Ο τότε ειδικός εισαγγελέας για εγκλήματα μίσους στην περιφέρεια Αθηνών Ν. Ορνεράκης, και ο διάδοχός του Σπυρίδων Παππάς, εξήγησαν στη Διεθνή Αμνηστία ότι το Άρθρο 79 παρ. 3 μπορεί να εφαρμοστεί από τους δικαστές μόνο στην επιμέτρηση της ποινής μετά τη δίκη και δεν αποτελεί μέρος της απαγγελίας κατηγοριών, ούτε των επιχειρημάτων στη φάση της δίκης, η οποία, κατά την άποψή τους –και κατά την άποψη των περισσότερων εισαγγελέων– μπορεί να καλύπτει μόνο αποδεικτικά στοιχεία που αφορούν τα συστατικά στοιχεία εγκλημάτων όπως διατυπώνονται στον κατάλογο ουσιωδών εγκλημάτων στον Ποινικό Κώδικα και άλλα συναφή νομοθετήματα.[82]

Από την πλευρά τους, οι αστυνομικοί είναι θεωρητικά υποχρεωμένοι να ερευνούν πιθανά κίνητρα μίσους. Το 2006, ο Αρχηγός τη Αστυνομίας εξέδωσε Εγκύκλιο (Αστυνομική Εγκύκλιος 7100/4/3 «Αντιμετώπιση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, του μίσους και της μισαλλοδοξίας») που καθορίζει τις περιπτώσεις όπου οι αστυνομικοί ανακριτικοί υπάλληλοι είναι υποχρεωμένοι να ερευνούν πιθανό ρατσιστικό κίνητρο.[83] Εντούτοις, όπως σημειώνει η Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα (FRA), «την Εγκύκλιο δεν ακολούθησαν προσπάθειες να διασφαλιστεί η πρακτική εφαρμογή της».[84]

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ Σ. ΛΟΥΚΜΑΝ

Σοβαρές ανησυχίες έχουν εκφράσει οι δικηγόροι της οικογένειας του Σ. Λουκμάν, Πακιστανού υπηκόου που μαχαιρώθηκε μέχρι θανάτου από δύο Έλληνες υπηκόους στις 17 Ιανουαρίου 2013, ότι η αστυνομία και οι εισαγγελείς στην υπόθεση δεν έλαβαν υπόψη το πιθανό ρατσιστικό κίνητρο πίσω από την επίθεση, αλλά δέχτηκαν το επιχείρημα των δραστών ότι επιτέθηκαν στο θύμα μετά από φραστικές αντεγκλήσεις επειδή εμπόδιζε τη μοτοσικλέτα τους με το ποδήλατό του.

Εντούτοις, δικηγόροι είπαν στη Διεθνή Αμνηστία ότι ο φόνος του Σ. Λουκμάν εμφάνιζε πολλά από τα

στοιχεία οργανωμένης επίθεσης με φυλετικά κίνητρα από «ομάδα κρούσης» συνδεόμενη με τη Χρυσή Αυγή.[85] Η επίθεση διαπράχθηκε τις πρώτες πρωινές ώρες από δύο άνδρες που οδηγούσαν μοτοσικλέτα με καλυμμένη την πινακίδα κυκλοφορίας. Κατά τη σύλληψη των δύο ανδρών βρέθηκαν πάνω τους σουγιάδες πεταλούδα, ενώ έρευνα των κατοικιών τους αποκάλυψε άλλους τρεις σουγιάδες πεταλούδα, μια σιδηρογροθιά, δύο ξύλινα ρόπαλα και ένα τουφέκι.86 Η αστυνομία βρήκε επίσης 50 προεκλογικά φυλλάδια της Χρυσής Αυγής στην κατοικία τους Δημήτρη Λιακόπουλου.[87]

Δικηγόροι της οικογένειας εξέφρασαν επίσης την ανησυχία τους ότι οι φωτογραφίες των δύο δραστών δεν δόθηκαν ποτέ στη δημοσιότητα προκειμένου να αποκαλυφθούν τυχόν ενδεχόμενες συνδέσεις με άλλες επιθέσεις με φυλετικά κίνητρα και οι κλήσεις που έγιναν από τα τηλέφωνά τους δεν ερευνήθηκαν προκειμένου να αποκαλυφθεί οποιαδήποτε ενδεχόμενη σύνδεση με τη Χρυσή Αυγή. Ποινική έρευνα για ενδεχόμενες συνδέσεις των δύο ανδρών με εγκλήματα μίσους και άλλα ποινικά αδικήματα που αποδίδονται σε βουλευτές της Χρυσής Αυγής κινήθηκε μόλις πρόσφατα, στο πλαίσιο των ευρύτερων ερευνών στις δραστηριότητες της Χρυσής Αυγής.

Σοβαρές ανησυχίες προκαλούν επίσης πληροφορίες που ήρθαν στο φως κατά τη δίκη που άρχισε τον Ιανουάριο του 2014, που δείχνουν περαιτέρω ελλείμματα της αστυνομικής έρευνας για το θανάσιμο μαχαίρωμα.[88] Συγκεκριμένα, οι τέσσερις αστυνομικοί που συνέλαβαν τους δύο κατηγορουμένους στην πλατεία Ομονοίας δήλωσαν στις καταθέσεις τους ότι, παρ' όλο που βρήκαν τους σουγιάδες πεταλούδα, ο ένας από τους οποίους έφερε ίχνη αίματος, στην κατοχή των δύο ανδρών, δεν τους ρώτησαν κατά πόσον ήταν οι δράστες. Επιπλέον, οι δύο αστυνομικοί που κατέφτασαν στον τόπο του εγκλήματος και βρήκαν το πτώμα του Σ. Λουκμάν παρέλειψαν να καταγράψουν τα στοιχεία διαφόρων πιθανών μαρτύρων που ήταν παρόντες στο σημείο.

Πρόσφατες εξελίξεις

Ορισμένες ενέργειες για να αντιμετωπιστεί η οξεία αύξηση των εγκλημάτων μίσους έγιναν στα τέλη του 2012, όταν οι ελληνικές αρχές όρισαν Ειδικό Εισαγγελέα για τα εγκλήματα μίσους στην περιφέρεια της Αθήνας. Συστάθηκαν επίσης, βάσει Προεδρικού Διατάγματος (ΠΔ) που υπογράφτηκε τον Δεκέμβριο του 2012, Ειδικά Αστυνομικά Τμήματα (ένα στην Αττική και ένα στη Θεσσαλονίκη) και Γραφεία (68 ανά την Ελλάδα) επιφορτισμένα με την αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους.[89] Δημιουργήθηκε επίσης ειδική τηλεφωνική γραμμή (114114), όπου μπορούν να υποβληθούν στην ελληνική αστυνομία καταγγελίες για ρατσιστική βία.[90] Η εντολή των Ειδικών Αστυνομικών Τμημάτων και Γραφείων είναι να προλαμβάνουν και να ερευνούν αδικήματα που διαπράττονται εναντίον ατόμων λόγω της φυλής, της εθνότητας και του θρησκεύματός τους. Μπορούν να δέχονται ανώνυμες ή άτυπες καταγγελίες και μπορούν να κινούν αυτεπάγγελτα ποινικές έρευνες ισχυρισμών για εγκλήματα με φυλετικά κίνητρα. Η διερεύνηση αδικημάτων με φυλετικά κίνητρα που διαπράττονται από μέλη των σωμάτων ασφαλείας παραμένει στην αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας.

Με απάντηση που έλαβε από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας τον Φεβρουάριο του 2014, η Διεθνής Αμνηστία πληροφορήθηκε ότι κατά το 2013 τα Ειδικά Αστυνομικά Τμήματα και Γραφεία ανά την Ελλάδα κατέγραψαν 109 περιστατικά με πιθανό ρατσιστικό κίνητρο, τα οποία επίσης διερεύνησαν. Τα Ειδικά Αστυνομικά Τμήματα και Γραφεία διαβίβασαν δικογραφίες στους αρμόδιους Εισαγγελείς για 93 από αυτά τα περιστατικά. Σαράντα από τις 93 δικογραφίες διαβιβάστηκαν στους αρμόδιους Εισαγγελείς επικαλούμενα ως νομική βάση την ισχύουσα νομοθεσία κατά της ρητορικής μίσους (Νόμος 927/1979).[91] Εκτός αυτού, 37 από τα καταγεγραμμένα περιστατικά αφορούσαν αστυνομικούς.[92]

Υπάρχουν ωστόσο ανησυχίες ότι αυτές οι νέες υπηρεσίες δεν περιλαμβάνουν στην εντολή τους τη διερεύνηση εγκλημάτων μίσους για λόγους όπως άλλες πεποιθήσεις, αναπηρία, σεξουαλικός προσανατολισμός και ταυτότητα φύλου, ή εγκλήματα εναντίον υπερασπιστών και νομικών εκπροσώπων των θυμάτων. Επιπλέον, το Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας έχει εκφράσει ανησυχίες για την επάρκεια της εκπαίδευσης των αστυνομικών που επιλέχτηκαν για να στελεχώσουν τα Ειδικά Αστυνομικά Τμήματα και Γραφεία.[93]

Αν και αυτές οι εξελίξεις είναι οπωσδήποτε θετικές, είναι ακόμα πολύ νωρίς για να πει κανείς κατά πόσον αυτή η αυξημένη έμφαση στη διερεύνηση και ποινική δίωξη των εγκλημάτων μίσους θα μεταφραστεί σε επιτυχείς καταδίκες δραστών και στην επιβολή σε αυτούς ποινών με τρόπο που να αντικατοπτρίζει επαρκώς το κίνητρο μίσους. Εξακολουθεί να υπάρχει ένας θεμελιώδης φραγμός στον τρόπο με τον οποίο οι εισαγγελείς παρουσιάζουν τις υποθέσεις και είναι σε θέση να προσδιορίσουν στο δικαστήριο τα κίνητρα μίσους, λόγω της στενής ερμηνείας του αρμόζοντος εύρους των αγορεύσεών τους στο δικαστήριο πριν την επιμέτρηση της ποινής. Ένας τρόπος να επιλυθεί αυτό θα ήταν να προσδιοριστούν αυτοτελή εγκλήματα μίσους επιπροσθέτως εκείνου της ρητορικής μίσους, αναφορικά με τα οποία ένα κίνητρο μίσους θα συνιστούσε συστατικό στοιχείο του αδικήματος και επομένως θα περιλαμβανόταν στην απαγγελία των κατηγοριών και θα στηριζόταν με αποδεικτικά στοιχεία στο δικαστήριο για τον σκοπό της διαπίστωσης της ενοχής και όχι μόνο για την επιμέτρηση της ποινής. Όσο απουσιάζει κάτι τέτοιο, οι αστυνομικές αρχές που διενεργούν έρευνες για εγκλήματα μίσους και η Εισαγγελία χρειάζεται να εξετάσουν τρόπους για να διασφαλίσουν ότι τα κίνητρα μίσους ερευνώνται αποτελεσματικά και στηρίζονται στο δικαστήριο με επαρκή αποδεικτικά στοιχεία ώστε να είναι σε θέση οι δικαστές να τα λάβουν υπόψη κατά την επιμέτρηση της ποινής, με τρόπο που προδήλως δεν συμβαίνει προς το παρόν.

2.3.6. ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΧΡΥΣΗΣ ΑΥΓΗΣ

> *… Πρέπει να επισημανθεί ότι σε ορισμένες περιπτώσεις που δεν αποκλείεται ο αριθμός τους να είναι μεγαλύτερος, άνδρες της αστυνομίας συνέδραμαν ή στην καλύτερη των περιπτώσεων ανέχονταν τα μέλη της οργάνωσης [Χρυσής Αυγής] στη διάπραξη διαφόρων ποινικά επίμεμπτων πράξεων, στοιχείο που πρέπει να ελεγχθεί ενδελεχέστερα.*
>
> **Πόρισμα του Χαράλαμπου Βουρλιώτη, Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, σε σχέση με την έρευνα για το κατά πόσον η Χρυσή Αυγή αποτελεί εγκληματική οργάνωση**[94]

Χρειάστηκε το θανάσιμο μαχαίρωμα του Παύλου Φύσσα για να παραδώσει ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου φάκελο 32 υποθέσεων που συνδέει την ηγεσία και μέλη της Χρυσής Αυγής με σειρά επιθέσεων με ρατσιστικά κίνητρα και άλλες εγκληματικές δραστηριότητες. Παράλληλα κινήθηκε έρευνα για τις διασυνδέσεις μεταξύ της αστυνομίας και των εγκλημάτων που οι εισαγγελείς αποδίδουν σε μέλη και ηγέτες της Χρυσής Αυγής. Σοβαρά ερωτήματα προκύπτουν αναφορικά με την καθυστέρηση έναρξης επίσημης έρευνας για τις φερόμενες ως εγκληματικές δραστηριότητες της Χρυσής Αυγής, δεδομένου ότι η αστυνομία φαίνεται πως είχε ουσιώδη γνώση μιας σειράς

καταγγελθέντων αδικημάτων με φυλετικά κίνητρα που αποδίδονται σε ηγέτες και μέλη της Χρυσής Αυγής.

Μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου 2013, 47 άτομα, μεταξύ των οποίων ο αρχηγός της Χρυσής Αυγής Νίκος Μιχαλολιάκος, πέντε βουλευτές και δύο αστυνομικοί συνελήφθησαν και κατηγορήθηκαν για σχηματισμό και συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση με «στρατιωτική δομή και αυστηρή ιεραρχία» και για αδικήματα όπως φόνο, απόπειρα φόνου, εκρήξεις, σοβαρή σωματική βλάβη και εκβιασμό. Η ηγεσία της Χρυσής Αυγής κατηγορείται επίσης ότι διεύθυνε τις εγκληματικές δραστηριότητες της οργάνωσης δίνοντας διαταγές και οδηγίες στα μέλη της. Επιπλέον, οι εισαγγελείς και ανακριτές που διορίστηκαν στην εθνικής εμβέλειας διερεύνηση των εγκληματικών δραστηριοτήτων που αποδίδονται στους ηγέτες και σε μέλη της Χρυσής Αυγής συνέδεσαν τη λειτουργία «οργανωμένων ομάδων κρούσης» με τη Χρυσή Αυγή. Συγκεκριμένα σημειώθηκε: «[Το] επιχειρησιακό τμήμα της [Χρυσής Αυγής] έχει την ίδια –όπως και το πολιτικό τμήμα αυτής– ηγεσία καθώς και την υπό αυτήν κατά τόπους διοίκηση … και στρατιωτική δομή, ενώ τις σχέσεις των μελών διέπει η απόλυτη πειθαρχία στις εντολές των ιεραρχικά ανωτέρων. Η επιχειρησιακή δράση της [Χρυσής Αυγής] υλοποιείται, εκτός των γραφείων αυτής …, πάντα, υπό την καθοδήγηση ανωτέρου στελέχους, ενίοτε δε και βουλευτών, … με βάση καλά εκπονημένο σχέδιο και προκαθορισμένους κανόνες δράσης, από επίλεκτες ομάδες μελών της («τάγματα εφόδου»).»[95] Η ηγεσία της Χρυσής Αυγής έχει αρνηθεί τις κατηγορίες.

Παράλληλα, η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας κίνησε έρευνα σε εθνική κλίμακα, μετά από διαταγή του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, σε σχέση με καταγγελίες ότι αστυνομικοί υποστήριξαν, ανέχθηκαν ή συγκάλυψαν αδικήματα που διαπράχθηκαν από μέλη της Χρυσής Αυγής ή ότι συμμετείχαν σε τέτοια αδικήματα. Η Διεύθυνση διατάχθηκε επίσης από την Εισαγγελία Εφετών Αθηνών να διενεργήσει προκαταρκτική εξέταση καταγγελιών ότι αστυνομικοί ανέχθηκαν ή συγκάλυψαν εγκλήματα μίσους.

Στα πορίσματά της, που δημοσιοποιήθηκαν στις 30 Οκτωβρίου 2013, η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων ανέφερε ότι δέκα αστυνομικοί διαπιστώθηκε ότι έχουν άμεση ή έμμεση σύνδεση με τις εγκληματικές δραστηριότητες που αποδίδονται από τους εισαγγελείς σε μέλη ή βουλευτές της Χρυσής Αυγής.[96]

Μεταξύ των αστυνομικών, που συνελήφθησαν ως αποτέλεσμα της εθνικής κλίμακας έρευνας, ήταν ο πρώην Διευθυντής του κλάδου ασφαλείας του αστυνομικού τμήματος Αγίου Παντελεήμονα, μιας περιοχής όπου τα τελευταία χρόνια έχει καταγγελθεί μεγάλος αριθμός ρατσιστικών επιθέσεων. Στον αξιωματικό απαγγέλθηκαν κατηγορίες για κατάχρηση εξουσίας, παραβιάσεις της νομοθεσίας περί όπλων και ναρκωτικών και ξέπλυμα χρήματος, μεταξύ άλλων αδικημάτων.[97] Συνελήφθησαν επίσης και κατηγορούνται τρία ακόμα άτομα, μεταξύ των οποίων υποψήφια βουλευτής της Χρυσής Αυγής, η οποία είχε προηγουμένως παραπεμφθεί σε δίκη για επίθεση εναντίον τριών Αφγανών προσφύγων τον Σεπτέμβριο του 2011. Σύμφωνα με δημοσιεύματα, ο πρώην Διευθυντής που συνελήφθη δεν κατέγραφε τις μηνύσεις των θυμάτων που κατήγγελλαν ρατσιστικές επιθέσεις, και παρέπεμπε στη Χρυσή Αυγή τους Έλληνες υπηκόους που κατέθεταν μηνύσεις για εγκλήματα που διαπράττονταν εναντίον τους.[98]

Ανησυχίες για τις καταχρήσεις από αστυνομικούς στον Άγιο Παντελεήμονα είχαν εγερθεί ήδη από τον Δεκέμβριο του 2004. Αστυνομικοί σύμφωνα με αναφορές κακοποίησαν ομάδα Αφγανών σε ξενώνα στον Άγιο Παντελεήμονα, όπου δύο Αφγανοί πρόσφυγες αναφέρεται ότι υποβλήθηκαν σε βασανιστήρια όταν μεταφέρθηκαν στο αστυνομικό τμήμα.[99] Δικηγόροι που εκπροσωπούν πρόσφυγες και μετανάστες έχουν επίσης καταγγείλει ότι δέχτηκαν επιθέσεις από μέλη ακροδεξιών ομάδων μετά την έξοδό τους από το αστυνομικό τμήμα, όπου είχαν πάει για να βοηθήσουν θύματα.[100]

Η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων δήλωσε επίσης ότι είχε συντάξει πλήρη κατάλογο με 142 υποθέσεις, στις οποίες τα θύματα κατήγγειλαν ότι είχαν υποβληθεί σε «ακραία αστυνομική συμπεριφορά» (δηλ. παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως κακομεταχείριση με κίνητρο μίσους από την αστυνομία), μεταξύ του 2009 και του Οκτωβρίου 2013. Οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν υποθέσεις που είχαν καταγράψει ο Συνήγορος του Πολίτη, η Διεύθυνση Ασφαλείας της Ελληνικής Αστυνομίας και η ίδια η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων. Από αυτές τις υποθέσεις, το 50% έχουν ήδη ερευνηθεί από τη Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων και στη συντριπτική πλειονότητα η έρευνα έχει ολοκληρωθεί.[101] Σύμφωνα με τη Διεύθυνση, οι φάκελοι έχουν διαβιβαστεί στους αρμόδιους Εισαγγελείς για να αποφασίσουν κατά πόσον πρέπει να απαγγείλουν κατηγορίες ή να αναπέμψουν τον φάκελο για περαιτέρω έρευνα.[102]

Η Διεύθυνση εντόπισε υποθέσεις όπου οι αστυνομικοί που κλήθηκαν να ερευνήσουν καταγγελίες για αδικήματα με φυλετικά κίνητρα έδειξαν αδυναμία ή απροθυμία να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις καταγγελίες, και όπου οι έρευνες ολοκληρώθηκαν χωρίς κατάλληλη διερεύνηση ή ανάλυση. Διαπίστωσε επίσης ότι, σε υποθέσεις όπου η αστυνομία κλήθηκε να αντιμετωπίσει βία με φυλετικά κίνητρα, η αδράνεια συγκεκριμένων αστυνομικών, και η ανάμιξή τους σε βία, δωροδοκία και κατάχρηση εξουσίας, όξυναν την αρνητική εμπειρία των θυμάτων.[103]

Η Διεθνής Αμνηστία πιστεύει ότι η έρευνα που πραγματοποιήθηκε για τις διασυνδέσεις μεταξύ της αστυνομίας και εγκληματικών δραστηριοτήτων, περιλαμβανομένων εγκλημάτων μίσους που αποδίδονται σε μέλη και βουλευτές της Χρυσής Αυγής, και για εγκλήματα μίσους που φέρονται να διαπράχθηκαν από μέλη των σωμάτων ασφαλείας, ενδέχεται να είναι ένα πρώτο βήμα προς τη λογοδοσία μερικών από τους δράστες.

Ερωτήματα προκύπτουν, ωστόσο, γύρω από τη διαφορά ανάμεσα στα πορίσματα της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων και σε παλαιότερη δήλωση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Ενώ ο Υπουργός, όπως παρέθεσε εφημερίδα, είπε «[Ο]ρισμένοι αστυνομικοί σε περιοχές με ευμεγέθεις πληθυσμούς μεταναστών έχουν προχωρήσει πέρα από τη σύμπραξη με τοπικούς νεοναζί έχοντας συστήσει πολιτικούς πυρήνες εντός των μονάδων τους», η έρευνα της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων δεν ανακάλυψε οργανωμένους πυρήνες αστυνομικών συνδεόμενων με τη Χρυσή Αυγή.[104]

Η έκβαση της εθνικής κλίμακας έρευνας εντέλει θα κριθεί από το πόσο σύντομα και διεξοδικά θα ερευνηθούν αυτές οι υποθέσεις από τις δικαστικές αρχές και θα φτάσουν στα δικαστήρια. Το πώς θα προχωρήσουν τώρα αυτές οι υποθέσεις θα έχει κρίσιμη σημασία για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του κοινού στις ελληνικές δομές

επιβολής του νόμου, η οποία έχει διαβρωθεί οικτρά τα τελευταία χρόνια.

2.4. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΕ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΕΥΠΑΘΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Τα λίγα τελευταία χρόνια, μια σειρά πολιτικών και πρακτικών που εφαρμόζει η ελληνική αστυνομία εναντίον ευπαθών ομάδων, όπως είναι οι πρόσφυγες και οι μετανάστες, η κοινότητα των Ρομά και οι τρανς γυναίκες, έχουν προκαλέσει παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ των οποίων κατάρτιση φυλετικών προφίλ υπόπτων και αυθαίρετη στέρηση ελευθερίας. Αυτές οι παραβιάσεις συμβαίνουν κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων-σκούπα για τη μαζική σύλληψη παράτυπων μεταναστών, αστυνομικές επιδρομές σε καταυλισμούς Ρομά ή κατά τη διάρκεια ελέγχων ταυτότητας τρανς γυναικών. Τέτοιου είδους πολιτικές, σε συνδυασμό με δηλώσεις που έχουν κάνει οι ελληνικές αρχές[105], έχουν εξυπηρετήσει τον ακόμα μεγαλύτερο στιγματισμό αυτών των ευπαθών ομάδων, ενώ απέδωσαν ελάχιστα ορατά οφέλη για την επιβολή του νόμου.

Οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συμβαίνουν κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων-σκούπα ή επιδρομών σε καταυλισμούς Ρομά δεν είναι απλώς η συνέπεια κακής αστυνόμευσης από μεμονωμένους αστυνομικούς, αλλά το αποτέλεσμα εσκεμμένων πολιτικών και της ενθάρρυνσης από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη ή/και του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας.

2.4.1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ-ΣΚΟΥΠΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΩΔΙΚΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ *«ΞΕΝΙΟΣ ΖΕΥΣ»*

Τα λίγα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα έχει επενδύσει εκατομμύρια ευρώ για να κρατήσει έξω τους μετανάστες. Το 2012, ολοκλήρωσε την κατασκευή φράχτη μήκους 10,5 χιλιομέτρων κατά μήκος των χερσαίων συνόρων της με την Τουρκία και παρέταξε εκεί δύο χιλιάδες επιπρόσθετους συνοροφύλακες. Το ίδιο έτος, οι ελληνικές αρχές ενέτειναν επίσης την πρακτική της κατά κανόνα κράτησης των παράτυπων μεταναστών και προσφύγων για παρατεταμένα χρονικά διαστήματα. Όσοι φτάνουν στα σημεία εισόδου της χώρας ή ανακαλύπτονται χωρίς χαρτιά σε επιχειρήσεις-σκούπα, κατά κανόνα τίθενται υπό κράτηση για παρατεταμένα χρονικά διαστήματα σε συνθήκες που συχνά ισοδυναμούν με απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση.[106]
Τον Αύγουστο του 2012, οι ελληνικές αρχές ξεκίνησαν μεγάλης κλίμακας επιχείρηση-σκούπα με την κωδική ονομασία «Ξένιος Ζευς», με σκοπό την καταστολή της παράτυπης μετανάστευσης. Οι μαζικές συλλήψεις συνεχίζονται ακόμα.

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, η ελληνική αστυνομία είναι επιφορτισμένη να ελέγχει τη μετανάστευση και να διατάζει την κράτηση ή/και την απέλαση υπηκόων τρίτων χωρών κάτω από ορισμένες συνθήκες.[107] Με βάση το Άρθρο 74 του ΠΔ 141/1991, η αστυνομία μπορεί να προσαγάγει ένα άτομο σε αστυνομικό τμήμα για έλεγχο ταυτότητας αν δεν έχει χαρτιά που να αποδεικνύουν την ταυτότητά του ή αν οι συνθήκες όπως η συμπεριφορά του ατόμου ή ο τόπος όπου βρίσκεται προκαλούν την υποψία ότι το εν λόγω πρόσωπο έχει διαπράξει αδίκημα. Επιπλέον, κατά τη διερεύνηση ενός αδικήματος, η ελληνική αστυνομία μπορεί να καλεί ή να προσάγει για ανάκριση σε αστυνομικό τμήμα άτομα για τα οποία υπάρχουν σοβαρές υποψίες ότι είναι αναμεμιγμένα στη διάπραξη του ερευνούμενου αδικήματος.[108]

Εντούτοις, μη κυβερνητικές οργανώσεις, ο Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του

Συμβουλίου της Ευρώπης και ο Συνήγορος του Πολίτη έχουν επισημάνει τον καταχρηστικό και με έννοια διακρίσεων χαρακτήρα των σωματικών ερευνών αλλοδαπών και των μαζικών προσαγωγών και της κράτησής τους σε αστυνομικά τμήματα κατά την επιχείρηση «Ξένιος Ζευς», που σε πολλές περιπτώσεις έχουν οδηγήσει στην αυθαίρετη στέρηση ελευθερίας.[109] Συγκεκριμένα, η Human Rights Watch στην έκθεσή της του Ιουλίου 2013 με τίτλο "Unwelcome Guests",[110] τεκμηρίωσε εκτενώς τη χρήση φυλετικών προφίλ υπόπτων κατά τη διάρκεια τέτοιων επιχειρήσεων και την αυθαίρετη στέρηση ελευθερίας πολλών αλλοδαπών με νόμιμες άδειες παραμονής που προσήχθησαν και κρατήθηκαν σε αστυνομικά τμήματα μέχρι να επαληθευθεί το καθεστώς παραμονής τους.

Επίσης, ο Συνήγορος του Πολίτη σημείωσε ότι: *«… Η μαζική προσαγωγή μεταναστών κατά τις επιχειρήσεις του 'Ξένιου Δία' αποτελεί πλέον γενικευμένο μέσο καταστολής όχι συγκεκριμένου δράστη ή υπόπτου για τέλεση αδικήματος αλλά κατά παντός αλλοδαπού, αναγνωρίσιμου από την προφορά, το χρώμα ή τα χαρακτηριστικά του.»*[111]

Μεταξύ Αυγούστου 2012 και Ιουνίου 2013, η αστυνομία σταμάτησε περίπου 123.567 αλλοδαπούς για ελέγχους ταυτότητας και τους μετέφερε σε αστυνομικά τμήματα. Από αυτούς, μόνο 6.910 βρέθηκαν να μην έχουν χαρτιά.[112] Η διαφορά ανάμεσα σε εκείνους που προσήχθησαν σε αστυνομικά τμήματα και εκείνους που τελικά κρατήθηκαν επειδή στερούνταν χαρτιά στηρίζει τις ανησυχίες για τον χαρακτήρα διακρίσεων αυτών των επιχειρήσεων και τον καταχρηστικό χαρακτήρα των προσαγωγών σε αστυνομικά τμήματα υπηκόων τρίτων χωρών που έχουν χαρτιά που αποδεικνύουν τη νόμιμη παραμονή τους.

Αρκετοί από τους παράτυπους μετανάστες που συνελήφθησαν σε επιχειρήσεις-σκούπα και από τους οποίους πήρε συνεντεύξεις η Διεθνής Αμνηστία κατά τις επισκέψεις της σε χώρους κράτησης τον Απρίλιο του 2013, είπαν ότι αισθάνονταν ότι τους σταμάτησαν και τους έκαναν σωματική έρευνα εξαιτίας του χρώματος του δέρματός τους. Άτομα που έχουν ήδη λάβει διεθνή προστασία, ή των οποίων η απέλαση έχει ανασταλεί, περιέγραψαν στη Διεθνή Αμνηστία τον τρόπο με τον οποίο τους σταμάτησαν σε αυτές τις επιχειρήσεις και μίλησαν για τον φόβο που βιώνουν ότι θα τους σταματήσουν και θα τους κάνουν σωματική έρευνα κάθε φορά που βγαίνουν από την κατοικία τους.

Ο Κ, αναγνωρισμένος πρόσφυγας, ανέφερε ότι τον σταμάτησαν και του έκαναν σωματική έρευνα το βράδυ της 11ης Οκτωβρίου 2012 στη Λεωφόρο Μεσογείων στην Αθήνα τέσσερις αστυνομικοί εποχούμενοι σε δύο μοτοσικλέτες. Εκείνη την ώρα εργαζόταν ως εκπαιδευτής εθελοντών για μία μη κυβερνητική οργάνωση. Ο Κ ανέφερε:

> *Όταν προσπάθησα να τηλεφωνήσω στη δουλειά μου, ένας από τους αστυνομικούς μου πήρε το τηλέφωνο με τη βία, διέκοψε το τηλεφώνημά μου και μου πέρασε χειροπέδες. Μετά ήρθε σε μένα ένας άλλος αστυνομικός και μου ζήτησε να χαμηλώσω το ύψος μου για να μην είμαι ψηλότερος από εκείνον όταν μου μιλούσε…*

Στη συνέχεια ο Κ μεταφέρθηκε σε αστυνομικό τμήμα για έλεγχο ταυτότητας, παρά το γεγονός ότι είχε επιδείξει στους αστυνομικούς το δελτίο ταυτότητάς του ως πρόσφυγας, και αργότερα αφέθηκε ελεύθερος.

Ο Μ, ασυνόδευτος ανήλικος στον οποίο έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία, είπε στη Διεθνή Αμνηστία ότι τον σταματούν συχνά αστυνομικοί όταν γίνονται έλεγχοι και τον προσάγουν σε αστυνομικό τμήμα παρ' όλο που επιδεικνύει τα χαρτιά του.

> *Μου έχει χορηγηθεί ανθρωπιστικό καθεστώς, με σταματάνε εξαιτίας του χρώματός μου. … Κάθε βδομάδα η αστυνομία με σταματάει δύο με τρεις φορές [για να ελέγξει τα χαρτιά μου] … και συνήθως με πάνε στο τμήμα.*

Ο Χ, νεαρός Σύρος ακτιβιστής που 'απωθήθηκε' από Έλληνες λιμενικούς στις 31 Ιουλίου 2013 (βλ. κεφάλαιο 2.2.1), κατόρθωσε να φτάσει στην Ελλάδα τον Αύγουστο του 2013. Είπε στη Διεθνή Αμνηστία πώς τον σταμάτησαν αστυνομικοί έξι φορές μεταξύ Αυγούστου και Δεκεμβρίου 2013 για να ελέγξουν τα χαρτιά του και τον προσήγαγαν σε αστυνομικά τμήματα προτού τον αφήσουν ελεύθερο. Περιέγραψε πώς, την πρώτη του ημέρα στην Αθήνα, τον σταμάτησαν και τον προσήγαγαν σε αστυνομικό τμήμα δύο φορές μέσα σε μία ώρα. Οι Σύροι υπήκοοι που δεν υποβάλλουν αίτηση ασύλου συνήθως κρατούνται επί μερικές ημέρες με την άφιξή τους και στη συνέχεια τους χορηγείται έγγραφο που αναστέλλει την απέλασή τους για ένα εξάμηνο.

Υπάρχει πραγματική ανησυχία ότι τέτοιου είδους επιχειρήσεις τροφοδοτούν ακόμη περισσότερες διακρίσεις και προκαταλήψεις εναντίον των προσφύγων και των μεταναστών σε μια χώρα όπου υπήρξε κατακόρυφη αύξηση των ρατσιστικών επιθέσεων τα λίγα τελευταία χρόνια.[113]

2.4.2. ΕΠΙΔΡΟΜΕΣ ΣΕ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ ΡΟΜΑ

> *… Η Ελληνική Αστυνομία … [π]ροσάγει χιλιάδες Ρομά στα αστυνομικά τμήματα για να συλλάβει μόνο ένα 10% από τα προσαγόμενα άτομα συχνά για αδικήματα συνδεδεμένα με την περιθωριοποίησή τους (παράβαση ΚΟΚ – ανεκτέλεστες ερήμην καταδίκες). Εκδίδει δελτία τύπου με αναφορά εθνοτικής ταυτότητας, εθνοτικό προφίλ που έχει καταδικάσει ο Επίτροπος του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου [Νιλς Μούιζνιεκς].*
>
> *Δήλωση της ΜΚΟ Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι*[114]

Κατά το τελευταίο έτος, η αστυνομία έχει πραγματοποιήσει συχνές επιδρομές εναντίον καταυλισμών Ρομά ανά την Ελλάδα, δικαιολογώντας τις ως μέρος του αγώνα κατά της εγκληματικότητας ή ως μέρος της πρόληψής της και της αντιμετώπισης παράνομων συμπεριφορών. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία που εξέδωσε η Ελληνική Αστυνομία, κατά τους πρώτους εννέα μήνες του 2013 υπήρξαν 1.131 αστυνομικές επιχειρήσεις σε καταυλισμούς Ρομά ανά τη χώρα. Σε αυτές τις επιχειρήσεις, 52.431 άνθρωποι ελέγχθηκαν, 19.067 άνθρωποι οδηγήθηκαν σε αστυνομικά τμήματα. Από αυτούς, 1.305 συνελήφθησαν και εντοπίστηκαν 4.651 παραβιάσεις της ποινικής νομοθεσίας και του κώδικα κυκλοφορίας.[115] Στην Ελλάδα ζουν περίπου 250-350.000 Ρομά.[116] Τα στατιστικά στοιχεία

για όσους ελέγχθηκαν θα περιλαμβάνουν αναμφίβολα πολλούς που ελέγχθηκαν επανειλημμένα, όμως ακόμη και λαμβάνοντας αυτό υπόψη, η αναλογία των ελέγχων με τον αριθμό Ρομά που ζουν στην Ελλάδα δίνει μια ένδειξη της κλίμακας στην οποία πραγματοποιούνται τέτοιες επιδρομές. Υπάρχει πολύ μεγάλη ανησυχία ότι αυτές οι επιδρομές και οι έλεγχοι έχουν χαρακτήρα διακρίσεων και καταλήγουν σε αυθαίρετη στέρηση ελευθερίας.

Μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα τον Ιανουάριο του 2013, η Ομάδα Εργασίας των Ηνωμένων Εθνών για την Αυθαίρετη Κράτηση εξέφρασε τις ανησυχίες της για τις προσαγωγές μελών της κοινότητας των Ρομά σε αστυνομικά τμήματα και την απόλυσή τους λίγο μετά χωρίς κατηγορίες. Η Ομάδα Εργασίας δήλωσε *«…ότι οποιαδήποτε κράτηση για λόγους που έχουν χαρακτήρα διακρίσεων αποτελεί αυθαίρετη κράτηση και επιπλέον, ότι η κράτηση χωρίς καμία νομική βάση επίσης καθιστά την κράτηση αυθαίρετη».*[117]

Τα στατιστικά στοιχεία που παρέχει η Ελληνική Αστυνομία δείχνουν όχι μόνο ότι σχετικά λίγες καταγεγραμμένες περιπτώσεις ποινικών αδικημάτων προέκυψαν από τέτοιες επιδρομές, αλλά και ότι πολλοί από τους Ρομά που συνελήφθησαν σε αυτές τις επιχειρήσεις ήταν για αδικήματα που συνδέονται με την περιθωριοποίησή τους.[118] Κατά τους πρώτους εννέα μήνες του 2013, για παράδειγμα, 230 Ρομά συνελήφθησαν για κλοπή ηλεκτρικού ρεύματος. Πολλοί καταυλισμοί Ρομά μένουν χωρίς ηλεκτροδότηση λόγω της άρνησης της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού να τους συνδέσει με το σκεπτικό ότι οι καταυλισμοί και τα σπίτια τους είναι παράνομα.[119] Ωστόσο, το 2013 σε μια υπόθεση-ορόσημο τα ελληνικά δικαστήρια απάλλαξαν 16 Ρομά που κατηγορήθηκαν για κλοπή ηλεκτρικού ρεύματος μετά από αστυνομική επιχείρηση στους καταυλισμούς.[120] Μεγάλος αριθμός των παραβάσεων που εντοπίζονται σε αυτές τις επιχειρήσεις συνδέονται με παραβάσεις του κώδικα οδικής κυκλοφορίας (3.373 από τις συνολικά 4.671 εντοπισμένες παραβάσεις της ελληνικής ποινικής και κυκλοφοριακής νομοθεσίας).

Στη γνωμοδότησή της για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων στην αστυνόμευση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) έχει συστήσει στα κράτη-μέλη να θεσπίσουν ένα εύλογο πρότυπο υποψίας, με το οποίο οι εξουσίες που σχετίζονται με δραστηριότητες ελέγχου, παρακολούθησης ή έρευνας μπορούν να ασκούνται μόνο με βάση υποψία που βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια.

Ωστόσο, επίσημες αστυνομικές δηλώσεις δείχνουν ότι οι επιδρομές εναντίον καταυλισμών Ρομά πραγματοποιούνται όχι με βάση ένα εύλογο πρότυπο υποψίας, αλλά αντιθέτως ότι τέτοιες επιδρομές πραγματοποιούνται καιροσκοπικά υποθέτοντας ότι οι Ρομά είναι δράστες ποινικών αδικημάτων. Συχνά αστυνομικές δηλώσεις αναφέρονται σε εκτεταμένες επιχειρήσεις σε καταυλισμούς Ρομά για την πρόληψη και αντιμετώπιση παράνομης συμπεριφοράς.[121]

Ρομά κάτοικοι του καταυλισμού στο Χαλάνδρι περιέγραψαν στη Διεθνή Αμνηστία τον χαρακτήρα διακρίσεων και τη συχνότητα των αστυνομικών επιδρομών στον καταυλισμό τους. Η Μαρία, μία από τους κατοίκους, είπε στη Διεθνή Αμνηστία:

«Οι αστυνομικοί έρχονται κάθε έναν-δύο μήνες, … δεν βρίσκουν τίποτα. … Έχω τέσσερις γιους τους έχουν πάει στο αστυνομικό τμήμα πολλές φορές και μετά τους άφησαν να φύγουν. … Έρχονται στις έξι το πρωί και χτυπάνε την πόρτα μας. … Τρομάζουν τα παιδιά, ξυπνάνε τα παιδιά που κοιμούνται, τα παιδιά τρομάζουν όταν τους βλέπουν (τους αστυνομικούς) με τα όπλα. … Αν έκλεψα κάτι να έρθουν σε μένα, αλλά όχι σε κάθε σπίτι. …»[122]

2.4.3. ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ ΤΡΑΝΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Τρανς εργαζόμενες στο σεξ στην Ελλάδα δέχονται συχνά παρενοχλήσεις από την αστυνομία και σε ορισμένες περιπτώσεις γίνονται θύματα βίας και κακομεταχείρισης. Σύμφωνα με το Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών, με το οποίο μίλησε η Διεθνής Αμνηστία τον Μάρτιο του 2013, οι τρανς εργαζόμενες στο σεξ συχνά συλλαμβάνονται και κατηγορούνται για προσβολή της δημοσίας αιδούς. Σε ορισμένες περιπτώσεις βιώνουν αστυνομική βία κατά την κράτησή τους. Η Άννα, για παράδειγμα, τρανς γυναίκα και πρώην εργαζόμενη στο σεξ, είπε στη Διεθνή Αμνηστία ότι στη ζωή της κρατήθηκε πάνω από 100 φορές:

> *Μια φορά ένας αστυνομικός με ρώτησε γιατί είμαι πούστης, απάντησα απλά ότι μου αρέσει, με έσπρωξε και κατρακύλησα στις σκάλες και μετά άρχισε να με χτυπάει και να με κλοτσάει.*

Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα που πραγματοποίησε η FRA, το 26% των τρανς που ερωτήθηκαν, που βίωσαν βία ή απειλές βίας κατά το έτος που προηγήθηκε της έρευνας, ανέφεραν ότι ο δράστης ήταν αστυνομικός.

Στα τέλη Μαΐου 2013, η αστυνομία κλιμάκωσε τους αυθαίρετους ελέγχους ταυτότητας τρανς γυναικών. Οι αρχές αποπειράθηκαν να δικαιολογήσουν αυτές τις ενέργειες ως μια προσπάθεια να «βελτιώσουν την εικόνα» περιοχών της Θεσσαλονίκης, λέγοντας ότι είχαν ως στόχο την αντιμετώπιση της πορνείας και τη βελτίωση της ασφάλειας και «της εικόνας [της πόλης]».

Εκπρόσωποι του Σωματείου Υποστήριξης Διεμφυλικών είπαν στη Διεθνή Αμνηστία ότι 25 τρανς γυναίκες στη Θεσσαλονίκη σταματήθηκαν για ελέγχους ταυτότητας και στη συνέχεια οδηγήθηκαν σε αστυνομικά τμήματα, όπου κρατήθηκαν αυθαίρετα επί αρκετές ώρες και μετά αφέθηκαν ελεύθερες. Είπαν ότι οι έλεγχοι εξακολουθούσαν να πραγματοποιούνται τον Ιούλιο του 2013.[123]

Η Ηλέκτρα Κούτρα, δικηγόρος ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εκπροσωπεί το Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών, κατήγγειλε πώς κρατήθηκε αυθαίρετα και εκφοβίστηκε από αστυνομικούς όταν πήγε να παράσχει βοήθεια σε μία από τις τρανς γυναίκες που κρατούνταν σε αστυνομικό τμήμα στη Θεσσαλονίκη στις 5 Ιουνίου 2013. Η τρανς γυναίκα, σύμφωνα με αναφορές, είχε προσαχθεί σε αστυνομικό τμήμα τρεις φορές σε διάστημα τεσσάρων ημερών.[124]

3. ΑΤΙΜΩΡΗΣΙΑ

Η ατιμωρησία για τις καταπατήσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας είναι παγιωμένο πρόβλημα στην Ελλάδα και προκύπτει από μια σειρά συστημικών ελλειμμάτων, στα οποία η Διεθνής Αμνηστία επιδιώκει από μακρού να επιστήσει την προσοχή.[125]

Σε αυτά περιλαμβάνονται:

- Η παράλειψη της αστυνομίας ή των δικαστικών αρχών να διενεργούν έγκαιρες, διεξοδικές, αποτελεσματικές και αμερόληπτες έρευνες και να οδηγούν τους υπαιτίους στη δικαιοσύνη, και
- Η παράλειψη να εγγυηθούν το δικαίωμα σε αποτελεσματικά ένδικα μέσα.

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα θύματα όταν προσπαθούν να προσεγγίσουν τη δικαιοσύνη έχουν δημιουργήσει έλλειψη εμπιστοσύνης στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης για πολλούς από όσους ζουν στην Ελλάδα.

Διαδοχικές ελληνικές κυβερνήσεις έχουν υπάρξει σταθερές στην απροθυμία τους να καταπιαστούν με αυτό το πρόβλημα και να προβούν στις απαραίτητες νομοθετικές και πρακτικές ενέργειες ώστε να αντιμετωπιστεί η κλίμακα και ο συστημικός χαρακτήρας των παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας, προτιμώντας αντ' αυτού να αρνούνται πλήρως τις καταγγελίες ή να τις προσπερνούν ως μεμονωμένα περιστατικά.

3.1. Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣΗΣ ΝΑ ΣΥΣΤΑΘΟΥΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΤΕΙ Η ΑΤΙΜΩΡΗΣΙΑ

Επί πολλά χρόνια, η Διεθνής Αμνηστία καλεί τις ελληνικές αρχές να προβούν σε αλλαγές στη νομοθεσία, οι οποίες θα προστάτευαν τα θύματα και θα αντιμετώπιζαν την ατιμωρησία των δραστών. Αυτές οι συστάσεις περιλαμβάνουν: τροποποίηση του ισχύοντος ορισμού των βασανιστηρίων· επικύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (OPCAT)· και τη σύσταση ανεξάρτητου μηχανισμού εξέτασης καταγγελιών για αστυνομικούς. Παρόμοιες εκκλήσεις έχουν κάνει επίσης η κοινωνία των πολιτών και διεθνή όργανα για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Εντούτοις, παρά αυτές τις εκκλήσεις, και τη σωρεία στοιχείων για την ανάγκη τέτοιων μεταρρυθμίσεων προκειμένου να καταπολεμηθεί η ατιμωρησία για σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ελληνική κυβέρνηση εξακολουθεί να επιδεικνύει έλλειψη πολιτικής βούλησης να προχωρήσει σε αυτές τις απαραίτητες ενέργειες.

Ελλείμματα των ποινικών διατάξεων για τα βασανιστήρια

Έτσι, παρά τις συστάσεις του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων, που εντοπίζουν τα ελλείμματα της ισχύουσας νομοθεσίας, οι ελληνικές αρχές δεν έχουν ακόμη ευθυγραμμίσει με τα διεθνή πρότυπα το Άρθρο 137(Α) του ΠΚ, το οποίο παρέχει ρητό ορισμό των βασανιστηρίων και τα καθιστά ποινικό αδίκημα.[126]

Το Άρθρο 137(Α) περιέχει τον όρο «συστηματικά», που ενδέχεται να υπονοεί τον αποκλεισμό μεμονωμένων ή πιο σποραδικών πράξεων βασανισμού και δεν περιλαμβάνει ρητά τον βιασμό και άλλες μορφές σεξουαλικής βίας ως μορφή βασανιστηρίων.[127] Παραμένουν επίσης οι ανησυχίες σχετικά με τη συνεχιζόμενη απροθυμία των εισαγγελέων να κινούν ποινικές διαδικασίες με βάση τη διάταξη περί βασανιστηρίων και το γεγονός ότι μόνο δύο υποθέσεις έχουν καταλήξει στην καταδίκη αστυνομικού οργάνου για βασανιστήρια (Άρθρο 137(Α) 1 και 2) από τη θέσπιση της σχετικής διάταξης το 1984.[128]

Τα ελλείμματα των ισχυουσών ποινικών διατάξεων που αφορούν τα βασανιστήρια, και η ερμηνεία τους από τις ελληνικές δικαστικές αρχές, έχουν επισημανθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην απόφασή του τού 2012 για την υπόθεση *Necati Zontul κατά Ελλάδας*. Αυτή η υπόθεση αφορούσε τον βιασμό με κλομπ ενός Τούρκου υπηκόου από αξιωματικό του λιμενικού στην Κρήτη το 2001. Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συμπέραινε ότι η μεταχείριση του αιτούντος ισοδυναμούσε με βασανισμό, ενώ οι κρίσεις των εθνικών δικαστηρίων την είχαν κατατάξει ως ελαφρύτερες «προσβολές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας» (Άρθρο 137(2) ΠΚ).[129]

Η δημιουργία Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης

Μετά από μακροχρόνια καθυστέρηση, θεσπίστηκε τον Δεκέμβριο του 2013 νόμος που επικυρώνει το OPCAT και ορίζει Εθνικό Μηχανισμό Πρόληψης (ΕΜΠ), με εντολή να επισκέπτεται χώρους στέρησης της ελευθερίας προκειμένου να προλαμβάνονται βασανιστήρια.[130] Η δημιουργία τέτοιου μηχανισμού αποτελούσε επείγον ζήτημα, εν όψει των πολλών καταγγελιών για βασανιστήρια και άλλες μορφές κακομεταχείρισης κατά την κράτηση και ιδίως σε χώρους κράτησης μεταναστών.

Ο νόμος ορίζει τον Συνήγορο του Πολίτη ως τον ΕΜΠ και του παρέχει την εξουσία να επισκέπτεται όλους τους χώρους στέρησης της ελευθερίας, με ή χωρίς προηγούμενη ενημέρωση των αρμόδιων διευθυντών τέτοιων χώρων. Η Διεθνής Αμνηστία εκφράζει τη λύπη της που η νέα νομοθεσία δεν προσθέτει τη λέξη «τακτικές» στη φράση «επισκέψεις σε όλους τους χώρους στέρησης της ελευθερίας» προκειμένου να ευθυγραμμίζεται περισσότερο με το Άρθρο 19 (α) του OPCAT ή τις λέξεις «πραγματικούς ή πιθανούς» στη φράση «όλους τους χώρους στέρησης της ελευθερίας» για να αντικατοπτρίζει καλύτερα την έννοια του Άρθρου 4 (1) του OPCAT. Ο Νόμος παραλείπει επίσης να επιφορτίσει ρητά τον ΕΜΠ να κάνει συστάσεις προς τις ελληνικές αρχές για τον σκοπό της βελτίωσης της μεταχείρισης και των συνθηκών κράτησης των ατόμων που στερούνται την ελευθερία τους και για την πρόληψη των βασανιστηρίων και άλλων μορφών κακομεταχείρισης.

Η δημιουργία ανεξάρτητου μηχανισμού εξέτασης καταγγελιών κατά αστυνομικών οργάνων

Παρά τις επανειλημμένες συστάσεις της Επιτροπής των ΗΕ κατά των Βασανιστηρίων και του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης[131], οι ελληνικές αρχές έχουν παραλείψει να ιδρύσουν έναν πραγματικά ανεξάρτητο και αποτελεσματικό μηχανισμό εξέτασης των καταγγελιών κατά αστυνομικών οργάνων για να ερευνά καταγγελίες για παράνομη αστυνομική συμπεριφορά.[132]

Οι συνεχιζόμενες καταγγελίες που λαμβάνει η Διεθνής Αμνηστία αναφορικά με κρούσματα βασανισμού ή άλλων μορφών απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης από μέλη των σωμάτων ασφαλείας και για υπερβολική χρήση βίας, μαζί με την επίμονη ατιμωρησία και την

έλλειψη εμπιστοσύνης του κοινού στο ισχύον σύστημα διερεύνησης, καταδεικνύουν την επείγουσα ανάγκη για τη δημιουργία ενός γνήσια ανεξάρτητου και αποτελεσματικού μηχανισμού εξέτασης καταγγελιών κατά αστυνομικών οργάνων.

Το 2011 θεσπίστηκε νομοθεσία που προέβλεπε τη δημιουργία Γραφείου Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας.[133] Αυτό το Γραφείο είναι κρίσιμο ότι στερείται θεσμικής ανεξαρτησίας, ωστόσο, καθώς προορίζεται να λειτουργεί μέσα στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, που είναι το υπεύθυνο Υπουργείο για την Ελληνική Αστυνομία. Ανησυχίες έχουν επίσης εκφραστεί για τους περιορισμούς των αρμοδιοτήτων αυτού του Γραφείου, καθώς επί του παρόντος έχει την εντολή μόνο να πραγματοποιεί έρευνες σε υποθέσεις που ο νόμος κατατάσσει ως «σοβαρές καταγγελίες ή περιστατικά» και μόνο σε σχέση με τις πειθαρχικές πτυχές τέτοιων υποθέσεων.[134] Σε κάθε περίπτωση, σε μια ακόμη ένδειξη της απροθυμίας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη να αντιμετωπίσει ουσιαστικά τις αστυνομικές καταπατήσεις, δύο χρόνια μετά τη θέσπιση του νόμου, το Γραφείο Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας δεν έχει ακόμη αρχίσει να λειτουργεί.

Στα τέλη Ιανουαρίου 2014, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη κατέθεσε νομοσχέδιο για την αναδιάρθρωση της Ελληνικής Αστυνομίας που τροποποιεί τον Νόμο 3938/11 για το ανύπαρκτο Γραφείο Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας.[135] Το νομοσχέδιο συζητείται στη Βουλή. Το Άρθρο 10 του νομοσχεδίου επεκτείνει την αρμοδιότητα του Γραφείου ώστε να δέχεται επίσης καταγγελίες εναντίον αστυνομικών οργάνων που αφορούν «παράνομη συμπεριφορά που υπάρχουν ενδείξεις ότι διενεργήθηκε με ρατσιστικό κίνητρο ή ενέχει άλλου είδους διακριτική μεταχείριση» και «άλλη προσβλητική της προσωπικότητας συμπεριφορά». Αυτό θα αποτελούσε σχετική βελτίωση ενός μη ικανοποιητικού μηχανισμού.

Το νομοσχέδιο επίσης προβλέπει ότι ένα από τα μέλη της τριμελούς Επιτροπής που εξετάζει τις καταγγελίες εναντίον αστυνομικών οργάνων θα μπορούσε να είναι πρόσωπο που έχει θητεύσει ως Συνήγορος του Πολίτη ή Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη. Περαιτέρω, προβλέπει ότι ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να παρίσταται στις εργασίες της Επιτροπής και να υποβάλει προτάσεις ή να γνωμοδοτεί αλλά χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Το γεγονός παραμένει ότι υπάρχει επείγουσα ανάγκη για έναν μηχανισμό που να διερευνά τις αστυνομικές καταπατήσεις, ο οποίος να μην έχει καμία διαρθρωτική ή οργανωτική σύνδεση με την αστυνομία. Οι ερευνητικές του εξουσίες δεν πρέπει να περιορίζονται στις πειθαρχικές πτυχές μιας καταγγελίας και δεν πρέπει να εξαρτώνται από τη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Μόνο ένας τέτοιος μηχανισμός θα καταπολεμήσει αποτελεσματικά τη μακρόχρονη κουλτούρα ατιμωρησίας για τα μέλη των σωμάτων ασφαλείας στην Ελλάδα και θα αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη του κοινού στην ακεραιότητα των ελληνικών δομών επιβολής του νόμου.

3.2. ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΕΓΚΑΙΡΩΝ, ΔΙΕΞΟΔΙΚΩΝ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΜΕΡΟΛΗΠΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΩΝ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Η Διεθνής Αμνηστία διατηρεί σοβαρές ανησυχίες για τη συνεχιζόμενη παράλειψη των

ελληνικών αρχών να διεξάγουν έγκαιρες, διεξοδικές, αμερόληπτες και αποτελεσματικές έρευνες για καταγγελίες σοβαρών παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους λειτουργούς τους. Από το 2004, η Ελλάδα έχει διαπιστωθεί ότι παραβίασε τις διεθνείς της υποχρεώσεις 14 φορές σε υποθέσεις που σχετίζονται με κακή χρήση πυροβόλων όπλων ή κακομεταχείριση από αστυνομικά όργανα.[136]

Στις περισσότερες από αυτές τις 14 υποθέσεις, οι ποινικές ή πειθαρχικές έρευνες θεωρήθηκαν ανεπαρκείς. Στην πιο πρόσφατη υπόθεση, τον Αύγουστο του 2012, η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών διαπίστωσε ότι η Ελλάδα είχε αποτύχει στο καθήκον της να διερευνά έγκαιρα, διεξοδικά και αμερόληπτα μια καταγγελία για εξευτελισμό με φυλετικά κίνητρα και κακομεταχείριση από την αστυνομία ενός Έλληνα Ρομά το 1999 *(Κατσαρής κατά Ελλάδας)*.[137]

Η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ κατέληξε στα πορίσματά της υπό το φως πολλαπλών, ανεξήγητων και σοβαρών ελλείψεων των προκαταρκτικών εξετάσεων της καταγγελίας. Στις ελλείψεις αυτές συγκαταλέγονταν: α) η παράλειψη του αρμόδιου εισαγγελέα να διατάξει ιατροδικαστική εξέταση όταν ο κ. Κατσαρής κατέθεσε μήνυση αναφορικά με τον εξευτελισμό με φυλετικά κίνητρα στον οποίο είχε υποβληθεί· β) η καταγγελθείσα χρήση φρασεολογίας με χαρακτήρα διακρίσεων από τις ανακριτικές αρχές για να αναφερθούν στον κ. Κατσαρή και τον τρόπο ζωής του· γ) το χρονικό διάστημα που χρειάστηκε για να διενεργηθούν οι προκαταρκτικές εξετάσεις.

Τα ελλείμματα στο ισχύον σύστημα ερευνών έχουν επισημανθεί από τη Διεθνή Αμνηστία και άλλα όργανα, όπως η Επιτροπή των ΗΕ κατά των Βασανιστηρίων.[138] Οι παρατεταμένες ποινικές έρευνες φαίνεται πως αποτελούν τον κανόνα και σε ορισμένες περιπτώσεις ενέχουν τον κίνδυνο παραγραφής και επηρεάζουν αρνητικά την παρουσία κρίσιμων μαρτύρων ή των θυμάτων.[139] Ανησυχίες έχουν επίσης διατυπωθεί επανειλημμένα για την έλλειψη διεξοδικότητας ή/και αμεροληψίας της ποινικής διερεύνησης καταγγελιών.

Επιπλέον, δικηγόροι ή ΜΚΟ που εκπροσωπούν θύματα έχουν επίσης καταγγείλει ολιγωρία στις πειθαρχικές έρευνες και προβλήματα στην αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων σε τέτοιες έρευνες, που έχουν απαλλάξει τους κατηγορούμενους αστυνομικούς ή έχουν καταλήξει στο πόρισμα ότι δεν πρέπει να παραπεμφθούν σε πειθαρχική δίκη.

ΒΑΣΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗ ΧΙΟ, 2007

Ο Α, αιτών άσυλο, περιέγραψε στη Διεθνή Αμνηστία πώς βασανίστηκε από λιμενικούς στο σκάφος της ακτοφυλακής που μετέφερε στη Χίο αυτόν και αρκετούς άλλους αιτούντες άσυλο και παράτυπους μετανάστες στις 18 Ιουνίου 2007.

Ο Α είπε στη Διεθνή Αμνηστία πώς βασανίστηκε από τους λιμενικούς ενώ τον ανέκριναν σχετικά με την άφιξη των μεταναστών. Ο Α είπε μεταξύ άλλων ότι οι λιμενικοί τον χτύπησαν με ξύλο στο κεφάλι, του έβαλαν πλαστική σακούλα στο κεφάλι και την έσφιξαν γύρω από τον λαιμό του και βύθισαν το κεφάλι του σε έναν κουβά νερό (αυτές είναι αναγνωρισμένες μορφές βασανισμού γνωστές ως ξηρό και υγρό *submarino*) και ότι τον υπέβαλαν σε εικονική εκτέλεση. Ο Α είπε επίσης στη Διεθνή Αμνηστία πώς απειλήθηκε από τους λιμενικούς ότι θα πέθαινε αν μιλούσε για αυτά που του συνέβησαν και ότι από τον φόβο του δυσκολευόταν πάρα πολύ να μιλήσει. Το περιστατικό καταγγέλθηκε σε δικηγόρο ανθρωπίνων δικαιωμάτων που προσέφερε νομική βοήθεια στους κρατουμένους λίγες ημέρες αργότερα και ύστερα σε εκπροσώπους της Pro Asyl και της Ομάδας Δικηγόρων για τα Δικαιώματα Προσφύγων και Μεταναστών που επισκέφθηκαν το κέντρο.[140]

Μετά από ποινική έρευνα που άρχισε ενάμιση χρόνο αργότερα, τρεις λιμενικοί παραπέμφθηκαν σε δίκη για βασανισμό και άλλες προσβολές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας εναντίον του Α και του Ν, ενός δεύτερου αιτούντα άσυλο (Άρθρο 137 (1) (2) και (3) ΠΚ).

Η ελληνική ακτοφυλακή επίσης πραγματοποίησε πειθαρχική έρευνα για τις καταγγελίες απωθήσεων και κακομεταχείρισης προσφύγων και μεταναστών, περιλαμβανομένου του περιστατικού της Χίου. Συμπέρανε ότι οι καταγγελίες ήταν αβάσιμες. Η Διεθνής Αμνηστία έχει πληροφορηθεί ότι δεν έγινε καμία απόπειρα να κληθούν ως μάρτυρες οι δικηγόροι που μίλησαν με τα θύματα ή να εντοπιστεί το σκάφος όπου διαπράχθηκε ο βασανισμός, παρ' ότι τα θύματα έδωσαν τον αριθμό του.

Τον Νοέμβριο του 2013, το Πενταμελές Ναυτοδικείο Πειραιά έκρινε έναν λιμενικό ένοχο βασανισμού επειδή υπέβαλε τον Α σε ξηρό και υγρό *submarino* και σε εικονική εκτέλεση και τον καταδίκασε σε εξαετή φυλάκιση με ανασταλτικό αποτέλεσμα της έφεσης. Ωστόσο, εξαιτίας των παρατεταμένων ποινικών διαδικασιών, δεν τιμωρήθηκε επιπλέον για «άλλες προσβολές της ανθρώπινης αξιοπρέπειας» κατά το Άρθρο 137(3) του Ποινικού Κώδικα λόγω παραγραφής. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης έναν δεύτερο λιμενικό ένοχο επειδή παρέλειψε να εμποδίσει τον βασανισμό και τον καταδίκασε σε τριετή φυλάκιση με ανασταλτικό αποτέλεσμα της έφεσης. Επίσης, οι δύο λιμενικοί θα απομακρυνθούν από τη θέση τους μόλις η απόφαση τελεσιδικήσει. Ένας τρίτος λιμενικός απαλλάχτηκε από την κατηγορία του βασανισμού.

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΣΑΚΕΛΛΙΩΝΑ

Ο **Νίκος Σακελλίων**, 24χρονος φοιτητής, έχασε τη ζωή του στο κέντρο της Αθήνας το απόγευμα της 11ης Μαΐου 2008. Δύο αστυνομικοί (ειδικοί φρουροί) κατέθεσαν ότι, ενώ βρίσκονταν σε περιπολία, τον είχαν βρει πεσμένο σε κωματώδη κατάσταση σε πεζοδρόμιο στο κέντρο της Αθήνας με ναρκωτικά δίπλα του. Κλήθηκαν οι υπηρεσίες διάσωσης και οι γιατροί πραγματοποίησαν ενδοτραχειακή διασωλήνωση.[141] Δύο ημέρες αργότερα, ο ιατροδικαστής που πραγματοποίησε νεκροψία στο πτώμα του Νίκου Σακελλίωνα βρήκε ένα σακουλάκι με ναρκωτικά στον λαιμό του και συμπέρανε ότι ο θάνατός του είχε προκληθεί από απόφραξη του λάρυγγα.

Ωστόσο ο πατέρας του, Δημήτρης Σακελλίων, πραγματοποίησε τη δική του έρευνα και ανακάλυψε αυτόπτη μάρτυρα που έδωσε την εξής περιγραφή για τον θάνατο του γιου του:

Είδα τρεις-τέσσερις αστυνομικούς, μεταξύ των οποίων μια ξανθή γυναίκα,. Να συλλαμβάνουν τον νεαρό και να τον μεταχειρίζονται βίαια κρατώντας τον με κεφαλοκλείδωμα, σέρνοντάς τον ενώ έκλαιγε και έκανε σπασμωδικές κινήσεις, μέχρι που κατέρρευσε στα χέρια τους και έπεσε στο δάπεδο…

Βίντεο που κατέγραψε ο ίδιος μάρτυρας δείχνει το νεκρό σώμα του Νίκου Σακελλίωνα στην άκρη του δρόμου, τριγυρισμένο από πέντε έως επτά αστυνομικούς και ένα περιπολικό.

Η Σταυρούλα Παπαδοδήμα, καθηγήτρια ιατροδικαστικής που διόρισε η οικογένεια του Νίκου Σακελλίωνα, εξέτασε όλα τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία και συμπέρανε ότι δεν ήταν υπό την επήρεια ναρκωτικών κατά τον χρόνο του θανάτου, ενώ το επίπεδο της αλκοόλης ήταν πολύ χαμηλό. Σημείωσε επίσης ότι η ενδοτραχειακή διασωλήνωση που είχε πραγματοποιηθεί ήταν ασύμβατη με την παρουσία ξένου σώματος (της σακούλας με τα ναρκωτικά) στον λάρυγγα του Σακελλίωνα. Η Σταυρούλα Παπαδοδήμα δήλωσε επίσης ότι δεν μπορούσε να αποκλείσει την πιθανότητα ότι η σακούλα με τα ναρκωτικά τοποθετήθηκε στον λάρυγγα του Σακελλίωνα μετά τον θάνατό του, αφού το πτώμα του δεν διατηρήθηκε σε ασφαλές μέρος μετά τη μεταφορά του στο γραφείο τελετών. Κατέληξε ότι ο θάνατος του Νίκου Σακελλίωνα μπορεί

να προήλθε από:

Εξωτερικούς παράγοντες και στην προκειμένη περίπτωση από βίαιους χειρισμούς των αστυνομικών που οδήγησαν να προκληθεί ο θάνατός του έμμεσα (μέσω απόφραξης του λάρυγγά του από ξένο σώμα) ή άμεσα (ως αποτέλεσμα κεφαλοκλειδώματος ή ακινητοποίησης του στέρνου του).

Η δικηγόρος της οικογένειας του Σακελλίωνα, Ιωάννα Κούρτοβικ, μίλησε στη Διεθνή Αμνηστία για αποδεικτικά στοιχεία που αποκαλύφθηκαν κατά τη διερεύνηση της υπόθεσης, κάτι που έδειχνε συγκάλυψη. Δύο από τους κατηγορούμενους αστυνομικούς δεν αποκάλυψαν στην αρχή της έρευνας την παρουσία τρίτου και τέταρτου αστυνομικού στον τόπο του περιστατικού. Και οι τέσσερις αστυνομικοί αρνήθηκαν να παραδεχτούν ότι ο Σακελλίων ήταν όρθιος και διατηρούσε τις αισθήσεις του ενώ τον κρατούσαν. Το πρόσωπο που κάλεσε τις υπηρεσίες διάσωσης δεν αποκάλυψε την ταυτότητά του και όταν η έρευνα προσπάθησε να ανιχνεύσει τον αριθμό του τηλεφώνου από το οποίο έγινε η κλήση, αυτό είχε απενεργοποιηθεί. Το σώμα του Σακελλίωνα βρισκόταν σε κατάσταση αποσύνθεσης όταν παραδόθηκε στον ιατροδικαστή, παρ' όλο που δεν υπήρχαν σημεία σήψης όταν το νοσοκομείο το παρέδωσε στον εργολάβο τελετών στις 12 Μαΐου 2008. Εξακολουθεί να παραμένει άγνωστο πού βρισκόταν το σώμα από τη στιγμή που παραδόθηκε στο γραφείο τελετών μέχρι τη στιγμή που εξετάστηκε από τον ιατροδικαστή.

Η δικηγόρος είπε επίσης στη Διεθνή Αμνηστία ότι, όταν η ίδια και ο πατέρας του Σακελλίωνα πήγαν στο αστυνομικό τμήμα Ακροπόλεως τον Νοέμβριο του 2008 με νεότερα αποδεικτικά στοιχεία για την υπόθεση, ανακάλυψαν ότι το αστυνομικό τμήμα δεν είχε κάνει καμία ενέργεια για να ερευνήσει τον θάνατο.

Περαιτέρω, η προκαταρκτική εξέταση (που άρχισε μετά την κατάθεση μήνυσης από την οικογένεια) ανατέθηκε στο αστυνομικό τμήμα Ακροπόλεως, που ήταν το ίδιο τμήμα στο οποίο υπηρετούσαν οι ύποπτοι. Η Ιωάννα Κούρτοβικ δήλωσε επίσης ότι οι αστυνομικοί που πραγματοποίησαν την ποινική έρευνα παρέλειψαν να εντοπίσουν το περιπολικό που εμφανιζόταν στο βίντεο που κατέγραψε ο αυτόπτης μάρτυρας.

Μετά από καταγγελία, η έρευνα παραπέμφθηκε στην Υπόθεση Εσωτερικών Υποθέσεων, η οποία εντόπισε το περιπολικό. Στην κατάθεσή τους τον Μάιο του 2010, οι τρεις αστυνομικοί που βρίσκονταν στο περιπολικό κατέθεσαν ότι, όταν έφτασαν επί τόπου, βρήκαν τέσσερις αστυνομικούς να προσπαθούν να ακινητοποιήσουν τον Σακελλίωνα με χειροπέδες, και ότι μόλις του πέρασαν χειροπέδες κατέρρευσε.

Η δικηγόρος είπε στη Διεθνή Αμνηστία ότι, παρά τα αποδεικτικά στοιχεία που αποκαλύφθηκαν, που έδειχναν θάνατο σε ύποπτες συνθήκες, ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών απέρριψε τη μήνυση με το σκεπτικό ότι ο αυτόπτης μάρτυρας δεν ήταν αξιόπιστος, αγνοώντας την κατάθεση των τριών αστυνομικών στο περιπολικό. Μετά από προσφυγή της οικογένειας και παρατεταμένη προσπάθεια να ανακαλυφθεί η αλήθεια για τον θάνατο του Σακελλίωνα και να υπάρξει δικαίωση, τέσσερις ειδικοί φρουροί κατηγορήθηκαν για ανθρωποκτονία από αμέλεια και παραπέμφθηκαν σε δίκη.

Μετά από επανειλημμένες αναβολές, η δίκη τελικά πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2013. Το δικαστήριο απάλλαξε τους τέσσερις ειδικούς φρουρούς αλλά ο Εισαγγελέας Εφετών άσκησε έφεση κατά της απόφασης.

Μέχρι τις αρχές Φεβρουαρίου 2014 είχαν πραγματοποιηθεί δύο συνεδριάσεις της δευτεροβάθμιας δίκης. Κατά τις συνεδριάσεις, ο αυτόπτης μάρτυρας επανέλαβε πώς είδε τους αστυνομικούς να ασκούν βία στον Νίκο Σακελλίωνα ενώ φορούσε χειροπέδες. Ο αυτόπτης μάρτυρας αναφέρεται ότι κατέθεσε: *«Εκείνος (ο*

Σακελλίων) ήταν δεμένος με χειροπέδες με τα χέρια στην πλάτη και οι αστυνομικοί τον χτυπούσαν με γροθιές, χαστούκια και με τους αγκώνες στο πίσω μέρος του κεφαλιού. Το αγόρι δεν προσπάθησε να διαφύγει. Ούρλιαζε. Χρειάστηκε κάποιος χρόνος μέχρι οι αστυνομικοί να αφαιρέσουν τις χειροπέδες. … Δεν του έδωσαν πρώτες βοήθειες όπως λένε. Κάθονταν εκεί και τον κοιτούσαν μέχρι που ήρθε το ασθενοφόρο. Είδα έντονη βία στα χτυπήματα που δέχτηκε…..". [142]

Παρά τις πολυάριθμες καταγγελίες για καταπατήσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην αστυνόμευση διαδηλώσεων, η Διεθνής Αμνηστία γνωρίζει ελάχιστες μόνο περιπτώσεις που αφορούν υπερβολική χρήση βίας ή/και κακομεταχείριση διαδηλωτών όπου αστυνομικοί κατηγορήθηκαν και παραπέμφθηκαν σε δίκη.

Μία από αυτές αφορά υπερβολική χρήση βίας περιλαμβανομένων ερεθιστικών χημικών ουσιών και κακομεταχείρισης διαδηλωτών στις διαδηλώσεις κατά της λιτότητας της 28ης και 29ης Ιουνίου 2011. Βίντεο, φωτογραφίες, δημοσιεύματα και μαρτυρίες υπέδειξαν την επανειλημμένη χρήση υπερβολικής βίας από αστυνομικούς στις διαδηλώσεις που διοργανώθηκαν κατά των μέτρων λιτότητα στις 15, 28 και 29 Ιουνίου 2011, περιλαμβανομένης της υπερβολικής χρήσης χημικών ερεθιστικών ουσιών εναντίον κατά κύριο λόγο ειρηνικών διαδηλωτών.

Ο Π, δάσκαλος, περιέγραψε στη Διεθνή Αμνηστία πώς ο ίδιος και άλλος ένας δάσκαλος ξυλοκοπήθηκαν από αστυνομικούς μέσα σε ένα μανάβικο όπου είχαν αναζητήσει καταφύγιο.

… Το μόνο που κατάφερα να δω ήταν ένας από τους αστυνομικούς να υψώνει το κλομπ του (χρησιμοποιώντας τη μεριά της χειρολαβής) και να με χτυπά πλαγίως κατευθείαν στο κεφάλι. Όταν άκουσα εκείνον τον παράξενο ήχο συνειδητοποίησα ότι έτρεχαν αίματα από την πληγή μου σε όλο μου το κεφάλι και σοκαρίστηκα. Ενώ ήμουν γονατισμένος και τους ικέτευα να σταματήσουν επειδή αιμορραγούσα, δύο αστυνομικοί της μονάδας ήρθαν προς το μέρος μου. Ο πρώτος μου πέρασε ταχύτατα χειροπέδες και ο δεύτερος με κλότσησε στο πόδι και μετά με ψέκασε με τα χημικά, μέσα στο μανάβικο…..[143]

Δεκαοκτώ αστυνομικοί που ανήκουν σε μονάδες καταστολής ταραχών και στη δύναμη ΔΕΛΤΑ έχουν παραπεμφθεί σε δίκη για πρόκληση σοβαρής σωματικής βλάβης σε διαδηλωτές και για έκθεσή τους σε κίνδυνο μη επιτρέποντας τη μεταφορά τραυματισμένων διαδηλωτών σε νοσοκομείο. Η δίκη τους είχε προγραμματιστεί για τις 16 Ιανουαρίου 2014, αλλά αναβλήθηκε για τις 16 Σεπτεμβρίου 2014.

Επιπλέον, τον Φεβρουάριο του 2013, δικαστήριο των Αθηνών έκρινε δύο αστυνομικούς ένοχους για τον ξυλοδαρμό διαφόρων διαδηλωτών στην Πάρνηθα το 2007.[144] Το δικαστήριο έκρινε έναν από τους αστυνομικούς ένοχο για πρόκληση σοβαρής σωματικής βλάβης και απλής σωματικής βλάβης και επέβαλε ποινή δυόμισι ετών, και τον δεύτερο αστυνομικό ένοχο για πρόκληση απλής σωματικής βλάβης και επέβαλε ποινή ενός έτους. Δύο άλλοι αστυνομικοί που παραπέμφθηκαν σε δίκη για απειλές και ύβρεις εναντίον των διαδηλωτών δεν κρίθηκαν ένοχοι επειδή τα αδικήματα για τα οποία κατηγορούνταν είχαν παραγραφεί.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, άτομα ή/και οι δικηγόροι τους που δέχτηκαν επιθέσεις από

αστυνομικούς μονάδων καταστολής ταραχών έχουν πει στη Διεθνή Αμνηστία ότι πιστεύουν πως οι δράστες θα μπορούσαν να είχαν οδηγηθεί στη δικαιοσύνη αν υπήρχε επαρκής βούληση στην ηγεσία της Ελληνικής Αστυνομίας να εντοπίσει τους αστυνομικούς των μονάδων καταστολής ταραχών που τους είχαν τραυματίσει, ή τουλάχιστον να διαθέσει στους εισαγγελείς που ερευνούσαν τις υποθέσεις τα στοιχεία της μονάδας καταστολής ταραχών που ήταν παρούσα στο σημείο. Έχει υπάρξει ελάχιστη ή καθόλου πρόοδος στις υποθέσεις τους, παρά την ύπαρξη αποδεικτικών στοιχείων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στον εντοπισμό των δραστών.

Ο δημοσιογράφος **Μανώλης Κυπραίος** έχασε την ακοή του τον Ιούνιο του 2011 ενώ κάλυπτε διαδήλωση στην Αθήνα όταν αστυνομικός μονάδας καταστολής ταραχών πέταξε χειροβομβίδα κρότου-λάμψης κατευθείαν επάνω του. Σήμερα, μετά από μια σειρά εγχειρήσεων και με τη χρήση κοχλιακών εμφυτευμάτων, είναι σε θέση να έχει μια αίσθηση ήχου και να κατανοεί αυτά που του λέει κάποιος σε κλειστό χώρο. Ο Μανώλης Κυπραίος είναι αναγκασμένος να ζει με τα παρεπόμενα εκείνης της επίθεσης, μαζί με άλλα συνεχιζόμενα προβλήματα υγείας, μεταξύ των οποίων σημαντικές επιπλοκές που προκάλεσαν τα κοχλιακά εμφυτεύματα. Περισσότερα από δύο χρόνια μετά τον τραυματισμό του, και παρ' όλο που οι αρχές διαθέτουν στοιχεία, περιλαμβανομένων φωτογραφιών της μονάδας καταστολής ταραχών που ενέχεται στην επίθεση, οι δράστες δεν έχουν ακόμη εντοπιστεί.

Ο **Μάριος Λώλος**, Πρόεδρος της Ένωσης Φωτογράφων Ελλάδας, υπέστη σχεδόν θανάσιμο τραυματισμό στο κεφάλι όταν αστυνομικός τον χτύπησε με κλομπ στο πίσω μέρος του κεφαλιού ενώ ο ίδιος και άλλοι φωτογράφοι και δημοσιογράφοι κάλυπταν διαδήλωση στην Αθήνα στις 5 Απριλίου 2012. Τον Νοέμβριο του2013, ο Μάριος Λώλος πληροφόρησε τη Διεθνή Αμνηστία ότι δεν είχε υπάρξει καμία πρόοδος στη διερεύνηση της υπόθεσής του, παρ' όλο που είχε κληθεί να καταθέσει δύο φορές, έχει παραδώσει όλα τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία, και οι ελληνικές αρχές γνωρίζουν σε ποια μονάδα καταστολής ταραχών ανήκε ο δράστης της επίθεσης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΥΚΑΣ

Ο **Γιάννης Καυκάς**, 33 ετών σήμερα, υπέστη σχεδόν θανάσιμα τραύματα στο κεφάλι όταν χτυπήθηκε από αστυνομικούς των ΜΑΤ κατά τη διάρκεια διαδήλωσης κατά της λιτότητας στην Αθήνα στις 11 Μαΐου 2011. Ο Γιάννης είπε ότι τον χτύπησε με πυροσβεστήρα αστυνομικός των ΜΑΤ. Εξαιτίας των τραυμάτων του χρειάστηκε να υποβληθεί σε επείγουσα επέμβαση για αν σωθεί η ζωή του. Παρέμεινε στο νοσοκομείο επί 20 ημέρες, 10 από τις οποίες σε εντατική θεραπεία. Φωτογραφίες που ελήφθησαν την ημέρα της διαδήλωσης δείχνουν αστυνομικούς να χρησιμοποιούν πυροσβεστήρες για να επιτεθούν σε διαδηλωτές. Περισσότεροι από 100 ειρηνικοί διαδηλωτές αναζήτησαν ιατρική βοήθεια για τραύματα στο κεφάλι και άλλα τραύματα μετά από εκείνη τη διαδήλωση.

Η Διεθνής Αμνηστία συναντήθηκε με τον Γιάννη και την οικογένειά του στην Αθήνα στα τέλη Αυγούστου 2013. Δύο χρόνια μετά την επίθεση, ο Γιάννης εξακολουθεί να χρειάζεται να παίρνει φάρμακα κατά της επιληψίας και να αντιμετωπίζει τον ψυχολογικό αντίκτυπο της κακοποίησής του. Ο Γιάννης ανέφερε:

Αυτό που μου συνέβη παραείναι σκοτεινό και βαρύ φορτίο για να το κουβαλά κανείς … Υπάρχει ένας συγκεκριμένος αστυνομικός που σηκώνει έναν πυροσβεστήρα και χτυπά ένα ανθρώπινο ον που δεν αποτελεί απειλή για αυτόν. Γιατί συνέβη αυτό; … Επειδή αυτός ο άνθρωπος [ο αστυνομικός] γνώριζε απ'

την αρχή ότι δεν θα πάθαινε τίποτα … Αν αυτός ο άνθρωπος βρεθεί ενώπιον των ευθυνών του [κληθεί να λογοδοτήσει], θα το ξανασκεφτεί…

Ο πατέρας του, Λεωνίδας Καυκάς, είπε: «Ποιος ήταν ο λόγος που χτύπησαν τον γιο μου, γιατί προσπάθησαν να σκοτώσουν ειρηνικούς διαδηλωτές;» Η Διονυσία Καυκά, η μητέρα του, περιέγραψε τη βασανιστική αναμονή της οικογένειας επί μία εβδομάδα αφ' ότου ο Γιάννης υποβλήθηκε σε επείγουσα επέμβαση για να σωθεί η ζωή του, όταν δεν γνώριζαν αν θα ζούσε ή, εφ' όσον επιβίωνε, κατά πόσον θα είχε υποστεί νευρολογική ή σωματική βλάβη.

Δυόμισι χρόνια μετά την έναρξη της ποινικής διερεύνησης της υπόθεσής του, δεν έχει υπάρξει πρόοδος. Η δικηγόρος του Γιάννη Καυκά είπε στη Διεθνή Αμνηστία ότι η δικογραφία βρίσκεται στα χέρια ανακριτή αλλά δεν έχει προχωρήσει. Εξέφρασε σοβαρές ανησυχίες για αυτήν την έλλειψη προόδου.

3.3. ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΝΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΕΙ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟ ΕΝΔΙΚΟ ΜΕΣΟ

Ακόμη και όταν οι δράστες κατηγορούνται, δικάζονται και καταδικάζονται, σοβαρές ανησυχίες παραμένουν ως προς το κατά πόσον τα θύματα παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας έχουν εγγυημένα αποτελεσματικά ένδικα μέσα. Το διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα απαιτεί τα Κράτη-Μέλη να παρέχουν ικανοποίηση στα άτομα, τα δικαιώματα των οποίων έχουν παραβιαστεί. Χωρίς την ικανοποίηση των ατόμων, των οποίων τα δικαιώματα έχουν παραβιαστεί, δεν εκπληρώνεται η υποχρέωση παροχής αποτελεσματικών ένδικων μέσων. Σύμφωνα με την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ, οι κατάλληλες αποζημιώσεις μπορεί να περιλαμβάνουν αποκατάσταση, επανένταξη και μέτρα ικανοποίησης, όπως δημόσια συγνώμη, δημόσιες τελετές μνήμης, εγγυήσεις μη επανάληψης, και αλλαγές στους συναφείς νόμους και πρακτικές, καθώς και την προσαγωγή στη δικαιοσύνη των δραστών παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων.[145]

Στις καταληκτικές παρατηρήσεις της για την Ελλάδα το 2012, η Επιτροπή των ΗΕ κατά των Βασανιστηρίων επανέλαβε «την ανησυχία της για την ανεπαρκή πληροφόρηση που παρέχεται σχετικά με την αποκατάσταση, περιλαμβανομένης της δίκαιης και επαρκούς αποζημίωσης καθώς και της επανένταξης, που είναι διαθέσιμη στα θύματα βασανιστηρίων ή τα εξαρτώμενα από αυτά πρόσωπα, και … για τις σημαντικές καθυστερήσεις στην παροχή αποκατάστασης στα θύματα βίας που έχουν διαπιστωθεί από διεθνή εποπτικά όργανα και δικαστήρια».[146]

Για παράδειγμα, σε δύο υποθέσεις όπου η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ διαπίστωσε ότι η Ελλάδα έχει παραβιάσει το ICCPR λόγω της παράλειψης των αρχών να διερευνήσουν αποτελεσματικά καταγγελίες για αστυνομική βαναυσότητα (*Καλαμιώτης κατά Ελλάδας* και *Κατσαρής κατά Ελλάδας*), οι μηνυτές δεν έχουν ακόμη λάβει οποιαδήποτε μορφή ένδικου μέσου ή αποζημίωσης παρά τις αποφάσεις της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ότι η Ελλάδα πρέπει να προσφέρει επαρκείς ικανοποιήσεις και αποτελεσματικά ένδικα μέσα στους αιτούντες.[147]

Αν και οι ελληνικές αρχές έχουν υποστηρίξει ότι τα θύματα πρέπει να διεκδικούν τα αιτήματά τους ενώπιον διοικητικού δικαστηρίου προκειμένου να λάβουν χρηματική ικανοποίηση, αυτή η διαδικασία απαιτεί να αποδείξουν εκ νέου την υπαιτιότητα του κράτους η οποία έχει ήδη διαπιστωθεί ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Επιπλέον,

οποιαδήποτε αγωγή ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων θα απορριπτόταν ως απαράδεκτη επειδή υπάρχει πενταετής προθεσμία για τέτοια αγωγή και οι παραβιάσεις συνέβησαν το 1999 και το 2001.[148]

ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Στις 17 Νοεμβρίου 2006, ο Αυγουστίνος Δημητρίου, Κύπριος φοιτητής που είχε έρθει πρόσφατα στη Θεσσαλονίκη, συνελήφθη, ξυλοκοπήθηκε άγρια και τραυματίστηκε σοβαρά από μερικούς αστυνομικούς. Η επίσημη εκδοχή των γεγονότων ήταν ότι είχε υποστεί τα τραύματά του πέφτοντας πάνω σε μία ζαρντινιέρα. Σύμφωνα με τον δικηγόρο και την οικογένειά του, ο Αυγουστίνος Δημητρίου υπέστη σοβαρό ψυχολογικό τραύμα ως αποτέλεσμα του ξυλοδαρμού του, το οποίο τον έχει καταστήσει ανίκανο να συνεχίσει τις σπουδές του και να εργαστεί.

Ένα βίντεο που μεταδόθηκε ευρύτατα από μεγάλα τηλεοπτικά κανάλια στην Ελλάδα στις 18 και 19 Νοεμβρίου 2006 κατέγραψε μέρος του περιστατικού και διέψευσε την επίσημη εκδοχή των αρχών. Μέρος του ξυλοδαρμού είδαν επίσης οκτώ καθηγητές πανεπιστημίου, οι οποίοι κατήγγειλαν ότι, όταν ζήτησαν από τους αστυνομικούς να σταματήσουν να χτυπούν τον φοιτητή και να καλέσουν ασθενοφόρο, εκείνοι τους εξύβρισαν και τους είπαν να φύγουν.

Το 2008, τέσσερις από τους αστυνομικούς που παραπέμφθηκαν σε δίκη κρίθηκαν ένοχοι σε πρώτο βαθμό για πρόκληση βαριάς σωματικής βλάβης στον Αυγουστίνο Δημητρίου και καταδικάστηκαν σε τριετή φυλάκιση. Τρεις ακόμη αστυνομικοί καταδικάστηκαν επειδή υποστήριξαν τους συναδέλφους τους στον ξυλοδαρμό, μαζί με τον τότε διευθυντή της Ασφάλειας Θεσσαλονίκης επειδή δεν ενήργησαν για να εμποδίσουν τον ξυλοδαρμό. Ανησυχίες εκφράστηκαν από την οικογένεια και τον δικηγόρο του Αυγουστίνου Δημητρίου για τις πρωτόδικες ποινές, καθώς θεωρήθηκαν επιεικείς σε σχέση με τα αδικήματα που διαπράχθηκαν.[149]

Στις 18 Ιανουαρίου 2013, Εφετείο της Θεσσαλονίκης έκρινε δύο αστυνομικούς ένοχους για τον άγριο ξυλοδαρμό του Αυγουστίνου Δημητρίου τον Νοέμβριο του 2006, και επέβαλε ποινή φυλάκισης με αναστολή. Έξι άλλοι αστυνομικοί απαλλάχτηκαν. Η οικογένεια Δημητρίου και ο δικηγόρος τους εξέφρασαν τη βαθιά τους απογοήτευση για το αποτέλεσμα. Επιπλέον, όταν μίλησε για την υπόθεση, ο Παναγιώτης Μανώλης, ο δικηγόρος της οικογένειας, εξέφρασε στη Διεθνή Αμνηστία την ανησυχία του για το ότι, παρά τις δύο αποφάσεις διοικητικών δικαστηρίων (σε πρώτο και δεύτερο βαθμό) που επιδίκαζαν €300.000 στον Αυγουστίνο Δημητρίου για την κακοποίησή του, το ελληνικό κράτος δεν έχει ακόμη καταβάλει την επιδικασθείσα αποζημίωση.

4.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Διαδοχικές ελληνικές κυβερνήσεις έχουν αποφύγει να θεσπίσουν τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται για να εξαλειφθούν οι αστυνομικές καταπατήσεις. Με φόντο την οικονομική κρίση, τις οξυνόμενες κοινωνικές εντάσεις και τις αυξημένες μεταναστευτικές πιέσεις, τα ελλείμματα στις ελληνικές δομές επιβολής του νόμου αποκαλύπτονται τα τελευταία χρόνια ολοένα καταφανέστερα: στον τρόπο με τον οποίο αστυνομεύονται οι διαδηλώσεις, ελέγχονται τα σύνορα και αντιμετωπίζονται τα πολλαπλασιαζόμενα εγκλήματα μίσους. Επιπλέον μιας μακρόχρονης κουλτούρας ατιμωρησίας, πιο πρόσφατα έχει γίνει εμφανές ένα ισχυρό ρεύμα παγιωμένου ρατσισμού στην ελληνική αστυνομία. Και τα δύο χρειάζεται να καταπολεμηθούν επειγόντως αν πρόκειται να διατηρηθεί η εμπιστοσύνη του κοινού στις ελληνικές δομές επιβολής του νόμου.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Οι ελληνικές αρχές πρέπει να ιδρύσουν έναν αληθινά ανεξάρτητο και αποτελεσματικό μηχανισμό εξέτασης καταγγελιών εναντίον αστυνομικών οργάνων. Αυτό ο μηχανισμός πρέπει:

- Να μην έχει καμία διαρθρωτική ή οργανωτική σύνδεση με την αστυνομία, όπως με τη μορφή ανεξάρτητου μη υπουργικού δημοσίου οργάνου, για παράδειγμα εξειδικευμένου Συνηγόρου του Πολίτη για την Αστυνομία ή Ανεξάρτητου Οργάνου Διερεύνησης Καταγγελιών για Αστυνομικά Όργανα. Ένα τέτοιο όργανο πρέπει να στελεχωθεί επαρκώς και να τελεί υπό την ηγεσία επαγγελματιών εγνωσμένης ικανότητας, αμεροληψίας, ειδικής γνώσης, ανεξαρτησίας και ακεραιότητας, που να μην είναι μέλη των υπηρεσιών επιβολής του νόμου. Πρέπει να διαθέτει δικό του σώμα ανεξάρτητων εμπειρογνωμόνων ερευνητών για να ερευνά τις καταγγελίες.

- Να έχει εντολή να ερευνά όλες τις καταγγελίες για σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας, περιλαμβανομένων των θανάτων κατά την κράτηση, των θανάσιμων και μη πυροβολισμών, των βασανιστηρίων και άλλων μορφών κακομεταχείρισης και της παραβατικής συμπεριφοράς με φυλετικά κίνητρα ή άλλο χαρακτήρα διακρίσεων.

- Να διαθέτει δικές του εξουσίες να ερευνά, και όχι απλώς να συλλέγει, να καταγράφει και να αξιολογεί καταγγελίες που στη συνέχεια διαβιβάζονται στα αρμόδια ερευνητικά όργανα· οι εξουσίες αυτές δεν πρέπει να περιορίζονται στις πειθαρχικές πτυχές μιας καταγγελίας και δεν πρέπει να εξαρτώνται από τη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

- Να διαθέτει εξουσίες έρευνας που να περιλαμβάνουν την εξουσία και τους πόρους ώστε να ασφαλίζει και να εξετάζει αμέσως τον τόπο του περιστατικού, και την εξουσία να κλητεύει μάρτυρες και να διατάζει την παράδοση στοιχείων και εγγράφων.

- Να διαθέτει την εξουσία να παραπέμπει μια υπόθεση κατευθείαν στις εισαγγελικές αρχές για ποινική δίωξη όπου αρμόζει και την εξουσία να ασκεί προσφυγή σε δικαστήριο κατά οποιασδήποτε απόφασης των εισαγγελικών αρχών.

- Να διαθέτει την εξουσία να λαμβάνει δεσμευτικές αποφάσεις ότι πρέπει να ζητηθεί συγνώμη ή πρέπει να ασκηθεί κριτική, και την εξουσία να συνιστά την καταβολή επαρκούς αποζημίωσης στα θύματα.

Η Διεθνής Αμνηστία καλεί τις ελληνικές Υπηρεσίες Επιβολής του Νόμου και τις δικαστικές αρχές να διασφαλίσουν ότι:

- Όλοι οι ισχυρισμοί για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας, περιλαμβανομένης της υπερβολικής χρήσης βίας, των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, της παράλειψης προστασίας προσφύγων, μεταναστών και άλλων ατόμων από επιθέσεις ακροδεξιών ομάδων, των συλλογικών απελάσεων και της παράνομης χρήσης πυροβόλων όπλων θα υπόκεινται σε έγκαιρες, διεξοδικές, ανεξάρτητες και αμερόληπτες έρευνες.

- Η ευθύνη των μελών των σωμάτων ασφαλείας που βρίσκονται σε εποπτικές και διευθυντικές θέσεις επ' αυτών που διαπράττουν τέτοια αδικήματα θα διαπιστώνεται και θα επισύρει τις κατάλληλες κυρώσεις.

- Τα θύματα ή/και οι οικογένειές τους πρέπει να έχουν πρόσβαση στις πειθαρχικές ακροαματικές διαδικασίες για μέλη των σωμάτων ασφαλείας που κατηγορούνται για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η έκβαση της πειθαρχικής διαδικασίας πρέπει να τους γνωστοποιείται εγκαίρως και χωρίς να χρειάζεται να υποβάλουν αίτηση για την παροχή τέτοιας πληροφόρησης.

- Όταν η πειθαρχική διερεύνηση μιας υπόθεσης φερόμενων ως παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανατίθεται στην αστυνομία, πρέπει πάντοτε να ανατίθεται σε αξιωματικό διαφορετικής διεύθυνσης από εκείνη του φερόμενου ως παραβάτη.

- Ότι οι λειτουργοί που τελούν υπό έρευνα για σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιλαμβανομένων των βασανιστηρίων και άλλων μορφών κακομεταχείρισης ή εγκλημάτων μίσους, απομακρύνονται από θέσεις ευθύνης όσο εκκρεμεί η έκβαση των πειθαρχικών ή/και άλλων δικαστικών διαδικασιών εναντίον τους.

ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ

Η Διεθνής Αμνηστία καλεί το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και την Ελληνική Αστυνομία να εφαρμόσουν τα εξής μέτρα:

- Να επανεξετάσουν την ισχύουσα προσέγγιση της αστυνόμευσης συγκεντρώσεων, ιδίως τις ισχύουσες πολιτικές, διαδικασίες και εκπαίδευση, για να διασφαλίσουν ότι οι αστυνομικοί στην πράξη διευκολύνουν τις συγκεντρώσεις αντί να τις καταστέλλουν. Μια προσέγγιση διαπραγματευόμενης διαχείρισης, εποικοδομητικής

επικοινωνίας με τους διοργανωτές και τους διαδηλωτές, αποκλιμάκωσης και ειρηνικής διευθέτησης συγκρούσεων πρέπει να είναι οι προσεγγίσεις στη διατήρηση της έννομης τάξης.

- Να διασφαλίσουν ότι όλοι οι αστυνομικοί κανονισμοί, η εκπαίδευση και τα συστήματα λογοδοσίας που αφορούν τη χρήση βίας είναι πλήρως συμβατά με τις Βασικές Αρχές των ΗΕ για τη Χρήση Βίας και Πυροβόλων Όπλων από Όργανα Επιφορτισμένα με την Επιβολή του Νόμου, ότι τέτοια όργανα απαιτείται πάντοτε να εφαρμόζουν μη βίαια μέσα πριν καταφύγουν στη χρήση βίας (περιλαμβανομένης της χρήσης χειροπέδων ή άλλων δεσμών), έτσι ώστε τυχόν βία να χρησιμοποιείται μόνο εάν άλλα μη βίαια μέσα έχουν αποδειχθεί, ή πιθανότατα δεν θα έχουν αποτέλεσμα. Εάν η χρήση βίας είναι αναπόφευκτη, πρέπει πάντοτε να ασκούν τη μέγιστη συγκράτηση στη χρήση της.

- Η απόφαση να διαλυθεί μια διαδήλωση πρέπει να λαμβάνεται σύμφωνα με τις αρχές της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας, μόνο όταν δεν υπάρχουν άλλα διαθέσιμα μέσα για να προστατευτεί η δημόσια τάξη από συγκεκριμένη επικείμενη και κλιμακούμενη απειλή σοβαρών τραυματισμών.

- Να διασφαλίσουν ότι ο τύπος του εξοπλισμού που χρησιμοποιείται για να διαλυθεί μία συγκέντρωση επιλέγεται μετά από προσεκτική σκέψη και χρησιμοποιείται μόνο όταν αυτό είναι απαραίτητο, αναλογικό και σύννομο. Να ιδρύσουν ένα διαφανές σύστημα ανοικτό στον εξονυχιστικό έλεγχο του κοινού, περιλαμβανομένου ενός ανεξάρτητου οργάνου ιατρικών, επιστημονικών και δικαστικών εμπειρογνωμόνων για να εξετάζει και να αναφέρει για την ασφαλή ανάπτυξη και τους κινδύνους των μη θανατηφόρων όπλων πρόκλησης σωματικής ανικανότητας και των «λιγότερο θανατηφόρων» όπλων, προκειμένου να καθιερώσει αποτελεσματικούς κανονισμούς και εξειδικευμένη ικανότητα για τη σύννομη παράταξη και χρήση τέτοιων όπλων από πλήρως εκπαιδευμένα και υπόλογα αστυνομικά όργανα, με την προοπτική να περιορίζει βαθμιαία την εφαρμογή μέσων ικανών να προκαλέσουν θάνατο ή τραυματισμό, καθώς και να εξαλείψει τις αυθαίρετες, καταχρηστικές και υπερβολικές χρήσεις βίας.

- Να καθιερώσουν αυστηρούς κανόνες και εκπαίδευση για τη χρήση κλομπ από αστυνομικά όργανα προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν τη χρήση βίας και να προλάβουν αδικαιολόγητους τραυματισμούς, περιλαμβανομένων της απαγόρευση χτυπημάτων με κλομπ στο κεφάλι, τον τράχηλο και τον λαιμό, τη σπονδυλική στήλη, το κατώτερο τμήμα της πλάτης, το ηλιακό πλέγμα, τα γόνατα και τους αστραγάλους.

- Να απαγορεύσουν την πυροδότηση «λιγότερο θανατηφόρων» βλημάτων πρόσκρουσης κινητικής ενέργειας, όπως αυτά που αποτελούνται από λάστιχο ή πλαστικό, εκτός αν τα βλήματα

αποδειχθεί ότι είναι ακριβή και δεν προκαλούν αδικαιολόγητο τραυματισμό. Τέτοια βλήματα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο ως εναλλακτική λύση στη θανατηφόρο βία όταν είναι αυστηρά απαραίτητο από πλήρως εκπαιδευμένα όργανα επιφορτισμένα με τη χρήση πυροβόλων όπλων που υπόκεινται σε αποτελεσματικούς κανονισμούς, παρακολούθηση και έλεγχο – και να πυροδοτούνται μόνο προκειμένου να προστατευτεί ζωή σε αυτοάμυνα ή σε άμυνα τρίτων από συγκεκριμένη επικείμενη και άμεση απειλή θανάτου ή σοβαρού τραυματισμού, και μάλιστα μόνο με τρόπο που πιθανότατα θα μειώσει τον κίνδυνο μη αναγκαίας βλάβης και όταν λιγότερο ακραία μέσα είναι ανεπαρκή για να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός.

- Να απαγορεύσουν τη χρήση τοξικών χημικών ερεθιστικών ουσιών από αστυνομικά όργανα, η οποία θα αύξανε τον κίνδυνο μη αναγκαίας βλάβης και θανάτου σε πρόσωπα, όπως είναι η εκτόξευση μεταλλικής βολίδας χημικών κατευθείαν σε ένα άτομο, η χρήση τοξικών χημικών ουσιών σε πολύ υψηλές συγκεντρώσεις, η χρήση ερεθιστικών ουσιών με τρόπο που είναι πολύ πιθανό να έχει αδιάκριτες επιπτώσεις όπως όταν ψεκάζονται ή εκτοξεύονται σε εκτεταμένη περιοχή ή σε πόσιμο νερό ή τρόφιμα, η εκτόξευση τέτοιων χημικών ουσιών εναντίον ή πλησίον ατόμων που βρίσκονται σε περιορισμένους χώρους όπου οι έξοδοι και τα σημεία εξαερισμού είναι περιορισμένα, ή η εκτόξευση των ερεθιστικών ουσιών κοντά σε ηλικιωμένους, παιδιά ή άλλους που ενδέχεται να δυσκολευτούν να απομακρυνθούν για να αποφύγουν τις επικίνδυνες επιπτώσεις των τοξικών χημικών.

- Να διασφαλίσουν ότι όλα τα όργανα που απαιτείται να διεξάγουν καθήκοντα επιβολής του νόμου επιλέγονται με κατάλληλες διαδικασίες επιλογής, διαθέτουν κατάλληλες ηθικές, ψυχολογικές και σωματικές ιδιότητες για την αποτελεσματική άσκηση των λειτουργιών τους και λαμβάνουν συνεχή και ενδελεχή επαγγελματική εκπαίδευση βασιζόμενη στα ανθρώπινα δικαιώματα. Η συνεχιζόμενη καταλληλότητά τους να επιτελούν αυτές τις λειτουργίες πρέπει να υπόκειται σε περιοδική επανεξέταση.

- Η σύλληψη και η κράτηση πρέπει να πραγματοποιούνται μόνο σύμφωνα με διαδικασίες καθιερωμένες με νόμο. Δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως τρόπος αποτροπής της ειρηνικής συμμετοχής σε δημόσια συνάθροιση, ούτε ως μέσο τιμωρίας για τη συμμετοχή.

- Κάθε τυχόν χρήση βίας κατά τη διάρκεια ειρηνικής συνάθροισης πρέπει να υπόκειται σε επανεξέταση και, όπου αρμόζει, έρευνα και πειθαρχικές ή ποινικές κυρώσεις.

- Να διασφαλίσουν ότι οι αστυνομικοί όλων των βαθμίδων είναι εξατομικευμένα αναγνωρίσιμοι ανά πάσα στιγμή όταν διεξάγουν τις λειτουργίες τους για την επιβολή του νόμου, μέσω είτε ονομαστικών, είτε αριθμημένων πινακίδων, τις οποίες να φέρουν εμφανώς στη στολή τους,

περιλαμβανομένου όταν φορούν ειδικό εξοπλισμό, όπως κράνη ή άλλα προστατευτικά μέσα. Συγκεκριμένα, οι αστυνομικοί μονάδων καταστολής ταραχών πρέπει να φέρουν ατομικές αριθμημένες πινακίδες, όχι μόνο στα κράνη αλλά και σε άλλα μέρη της στολής τους, και οι οποίες να είναι ευδιάκριτες. Πρέπει να δίνονται εφαρμόσιμες διαταγές ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με την υποχρέωση να φέρουν τέτοιες πινακίδες. Ο προστατευτικός εξοπλισμός πρέπει να χρησιμοποιείται για την προστασία των αστυνομικών οργάνων και όχι ως μέσο απόκρυψης της ταυτότητάς τους.

- Να διασφαλίσουν ότι η παράλειψη οργάνου να φέρει πινακίδα ταυτοποίησης υπόκειται σε πειθαρχικές ποινές.

ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΡΑΤΗΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ

Η Διεθνής Αμνηστία καλεί το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και τις ελληνικές Υπηρεσίες Επιβολής του Νόμου να εφαρμόσουν τα εξής μέτρα:

- Οι χώροι κράτησης και οι χώροι κράτησης μεταναστών και άλλων πρέπει να στελεχώνονται από όργανα που να έχουν λάβει εξειδικευμένη εκπαίδευση για τέτοια καθήκοντα, περιλαμβανομένης εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα σε σχέση με το καθήκον τους να προστατεύουν τα δικαιώματα των ανθρώπων υπό την ευθύνη τους.

- Το προσωπικό κράτησης πρέπει να απαιτείται να τηρεί αναφορικά με κάθε κρατούμενο μητρώο με όλα τα ζητήματα που αφορούν την κράτησή του και τις σχετικές ενέργειες που έγιναν αναφορικά με την ασφάλεια και καλή κατάσταση των ατόμων, περιλαμβανομένης της καταγραφής του χρόνου επισκέψεων επιτήρησής τους στα κελιά και από ποιο όργανο έγιναν.

- Το προσωπικό κράτησης και το προσωπικό σε χώρους κράτησης για λόγους μετανάστευσης πρέπει να αναφέρουν κάθε περιστατικό κακομεταχείρισης που έρχεται στην αντίληψή τους και να υπόκεινται σε πειθαρχικά μέτρα σε περίπτωση που παραλείψουν αυτό το στοιχειώδες καθήκον επιμέλειας.

- Να εισαγάγουν ηχητική ή οπτικοακουστική καταγραφή των συνεντεύξεων με τους κρατουμένους, με την προοπτική να προλαμβάνονται τα βασανιστήρια και η κακομεταχείριση.

- Όλα τα άτομα που τίθενται υπό κράτηση πρέπει να έχουν άμεση πρόσβαση σε δικηγόρο.

- Να διασφαλίσουν την ύπαρξη μηχανισμών που να επιτρέπουν στους κρατουμένους να κάνουν εμπιστευτικά αιτήματα ή παράπονα αναφορικά με την κράτησή τους, ιδίως σε περίπτωση σωματικής και ψυχολογικής κακοποίησης, στις αρχές που ευθύνονται για τη διοίκηση του χώρου κράτησης, στις ανώτερες αρχές και, όταν χρειάζεται, στις δικαστικές αρχές.

- Να διασφαλίσουν ότι το φυλλάδιο για τα δικαιώματα των κρατουμένων, μαζί με το έντυπο παραπόνων για κακομεταχείριση και κακές συνθήκες κράτησης, διανέμεται σε όλα τα άτομα που κρατούνται σε γλώσσα την οποία κατανοούν και ότι εκτίθεται σε χώρους προσιτούς στους κρατουμένους περιλαμβανομένων των κελιών τους.

ΑΠΩΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΕΛΑΣΕΙΣ

Η Διεθνής Αμνηστία καλεί τις ελληνικές αρχές να διασφαλίσουν ότι:

- Όλοι όσοι αναχαιτίζονται στο Αιγαίο ή συλλαμβάνονται στο χερσαίο σύνορο με την Τουρκία έχουν πρόσβαση σε εξατομικευμένες διαδικασίες για να αναζητήσουν διεθνή προστασία ή να εγείρουν άλλες ανάγκες προστασίας.

- Όλοι όσοι αναχαιτίζονται στο Αιγαίο ή συλλαμβάνονται στο χερσαίο σύνορο με την Τουρκία έχουν πρόσβαση σε αποτελεσματικό ένδικο μέσο κατά τυχόν απόφασης απέλασης.

ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΜΙΣΟΥΣ

Η Διεθνής Αμνηστία καλεί τις ελληνικές αρχές:

- Να συλλέγουν και να δημοσιεύουν στοιχεία για τα εγκλήματα μίσους σε όλα τα επίπεδα, περιλαμβανομένης της καταγγελίας, της έρευνας, της ποινικής δίωξης και της επιβολής ποινής. Τα στοιχεία πρέπει να είναι ταξινομημένα κατά κίνητρο διακρίσεων και να χρησιμοποιούνται από τις αρχές για να αναπτύξουν πολιτικές για να καταπολεμήσουν αποτελεσματικά τα εγκλήματα μίσους και τις διακρίσεις.

- Να επεκτείνουν την εντολή των Ειδικών Αστυνομικών Τμημάτων και Γραφείων, που είναι επιφορτισμένα με τη διερεύνηση εγκλημάτων μίσους με φυλετικά κίνητρα, σε άλλους λόγους διακρίσεων με βάση τους οποίους μπορεί να διαπραχθεί ένα έγκλημα με βάση το Άρθρο 79 παρ. 3 του ΠΚ.

- Να διασφαλίσουν ότι τα Ειδικά Αστυνομικά Τμήματα και Γραφεία διαθέτουν επαρκείς πόρους και ότι το προσωπικό τους λαμβάνει συστηματική και επαρκή εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα και κατά των διακρίσεων.

- Να διασφαλίσουν ότι τυχόν τροποποιήσεις που θα εισαχθούν στον Νόμο 927/1979 περί ρητορικής μίσους θα εξισορροπούν κατάλληλα την προστασία κατά των διακρίσεων και την προστασία του δικαιώματος στην ελευθερία της έκφρασης. Οι τροποποιήσεις πρέπει να αλλάξουν ώστε να αντικατοπτρίζουν την αυξανόμενη διεθνή νομική συναίνεση ότι η ποινική τιμωρία της έκφρασης πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο για τις σοβαρότερες περιπτώσεις εσκεμμένης συνηγορίας σε μίσος που συνιστά υποκίνηση

διακρίσεων, εχθροπάθειας ή βίας και ότι πρέπει να υπάρχει τεκμήριο κατά των απαγορεύσεων εκφράσεων γνώμης για ιστορικά γεγονότα.

- Να θεσπίσουν νομοθεσία που να διασφαλίζει ότι τα θύματα εγκλημάτων μίσους ή άλλων σοβαρών παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έχουν παράτυπο καθεστώς παραμονής προστατεύονται από την κράτηση και απέλαση κατά τη διερεύνηση και την πιθανή ποινική δίωξη των φερόμενων ως δραστών.

- Να διασφαλίσουν ότι όλα τα εγκλήματα που διαπράττονται με κίνητρο που έχει χαρακτήρα διακρίσεων, περιλαμβανομένων των εγκλημάτων με φυλετικά κίνητρα, ερευνώνται πλήρως και αποτελεσματικά, μεταξύ άλλων προχωρώντας σε όλες τις ενέργειες για την αποκάλυψη του διακριτικού κινήτρου. Εκείνοι σε βάρος των οποίων υπάρχουν επαρκή παραδεκτά αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να διώκονται ποινικά σύμφωνα με νόμους που να προβλέπουν κυρώσεις που αντικατοπτρίζουν τη βαρύτητα των καταπατήσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Να διασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή της Εγκυκλίου 7100/4/3 που αφορά την υποχρέωση των αστυνομικών να ερευνούν πιθανά ρατσιστικά κίνητρα και να υιοθετήσουν περαιτέρω δεσμευτικά πρωτόκολλα για να διασφαλίσουν ότι οι ερευνητικές αρχές θα ασκούν τη δέουσα επιμέλεια για να αποκαλύπτουν κάθε τυχόν κίνητρο μίσους με βάση το οποίο ενδέχεται να διαπράχθηκε ένα έγκλημα.

- Να διασφαλίσουν ότι κάθε τυχόν κίνητρο μίσους λαμβάνεται δεόντως υπόψη στην ποινική δίωξη και την επιμέτρηση της ποινής των δραστών εγκλημάτων μίσους, περιλαμβανομένου μέσω οδηγιών προς τους εισαγγελείς, ή νομοθετικές αλλαγές όπου χρειάζεται.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΦΥΛΕΤΙΚΩΝ ΠΡΟΦΙΛ ΚΑΙ ΑΥΘΑΙΡΕΤΕΣ ΣΥΛΛΗΨΕΙΣ

Η Διεθνής Αμνηστία καλεί το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και τις ελληνικές Υπηρεσίες Επιβολής του Νόμου να εφαρμόσουν τα εξής μέτρα:

- Να καταδικάσουν την κατάρτιση φυλετικών προφίλ ως έχουσα χαρακτήρα διάκρισης και ως παράνομη και να δηλώσουν σαφώς ότι είναι επίσης παράνομο να επιλέγουν άτομα για ελέγχους ταυτότητας ή κράτηση με βάση τα πραγματικά ή υποτιθέμενα εθνοτικά ή φυλετικά χαρακτηριστικά τους.

- Να παρέχουν στους αστυνομικούς εκπαίδευση για το πώς να πραγματοποιούν ελέγχους ταυτότητας σε παράτυπους μετανάστες σε συμμόρφωση με την αρχή της ισότητας και την απαγόρευση διακρίσεων, σύμφωνα με το Άρθρο 40 του Ευρωπαϊκού Κώδικα Αστυνομικής Δεοντολογίας, που προβλέπει ότι «οι αστυνομικοί θα διεξάγουν τα καθήκοντά τους με τρόπο δίκαιο, καθοδηγούμενοι, ιδίως, από τις αρχές της αμεροληψίας και της μη διάκρισης».

- Να διασφαλίσουν ότι κάθε τυχόν στέρηση της ελευθερίας, ακόμη και για σύντομο χρονικό διάστημα, κατά τη διάρκεια ελέγχου ταυτότητας, βασίζεται σε εύλογη και εξατομικευμένη υποψία ότι τα έγγραφα ταυτότητας ενός ατόμου δεν είναι γνήσια ή ότι ένα πρόσωπο έχει διαπράξει αδίκημα. Να διασφαλίσουν ότι όλα τα άτομα που στερούνται την ελευθερία τους ενημερώνονται για τη νομική βάση της κράτησής τους.

- Να σταματήσουν τις αστυνομικές επιδρομές με χαρακτήρα διακρίσεων σε οικισμούς Ρομά.

- Να διασφαλίσουν ότι η κράτηση παράτυπων μεταναστών εφαρμόζεται μόνο ως τελευταία λύση αφού έχουν εξεταστεί όλες οι εναλλακτικές, για το συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα και όχι περισσότερο απ' όσο απαιτείται για την απέλαση, και ότι η κράτηση συμμορφώνεται με το Άρθρο 5 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

- Η απόφαση να κρατηθεί κάποιος πρέπει πάντοτε να βασίζεται σε λεπτομερή και εξατομικευμένη αξιολόγηση, περιλαμβανομένου του προσωπικού ιστορικού και του κινδύνου φυγής που παρουσιάζει το εν λόγω άτομο. Τέτοιες αξιολογήσεις πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την αναγκαιότητα και καταλληλότητα της κράτησης, περιλαμβανομένου του κατά πόσον είναι κατάλληλη ως προς τον σκοπό που επιχειρείται να επιτευχθεί.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Η Διεθνής Αμνηστία καλεί το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων να ευθυγραμμίσει με το διεθνές δίκαιο τον ορισμό των βασανιστηρίων, όπως αυτός προβλέπεται στο Άρθρο 137(Α)(2), συγκεκριμένα ο νόμος πρέπει να περιλαμβάνει:

- Πράξεις βασανισμού που τελούνται με την παρακίνηση ή τη συναίνεση ή την ανοχή δημόσιου λειτουργού ή άλλου προσώπου που ενεργεί με επίσημη ιδιότητα.

- Πράξεις που τελούνται «για οποιονδήποτε λόγο που βασίζεται σε διακρίσεις οποιουδήποτε είδους», περιλαμβανομένων πράξεων που

βασίζονται στο φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τις εθνικές, εθνοτικές ή θρησκευτικές καταβολές.

- Μεμονωμένες ή σποραδικές πράξεις που ενδέχεται να εξαιρούνται με βάση τον ισχύοντα νόμο ως μη ανταποκρινόμενες στην απαίτηση οι πράξεις να είναι «συστηματικές»

- Τον βιασμό και άλλες μορφές σεξουαλικής βίας ως μορφές βασανιστηρίων.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] *Αστυνομική βία στην Ελλάδα: Όχι μόνο «μεμονωμένα περιστατικά»,* Ιούλιος 2012, AI Index EUR 25/005/2012· βλ. επίσης *Ελλάδα: Στη σκιά της ατιμωρησίας: Κακομεταχείριση και κακή χρήση πυροβόλων όπλων,* Διεθνής Αμνηστία και Διεθνής Ομοσπονδία Ελσίνκι για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Σεπτέμβριος 2002, AI Index EUR 25/002/2002· *Ελλάδα: Καταγγελίες για καταπατήσεις κατά την αστυνόμευση διαδηλώσεων*, Μάρτιος 2009, AI Index EUR 25/001/2009.

[2] Μία εβδομάδα πριν το θανάσιμο μαχαίρωμα του Παύλου Φύσσα, αναφέρεται ότι τριάντα μέλη της Χρυσής Αυγής με σιδηρολοστούς επιτέθηκαν σε μερικά μέλη του Κομουνιστικού Κόμματος που μοίραζαν φυλλάδια στην περιοχή του Περάματος στον Πειραιά με αποτέλεσμα να χρειαστούν νοσοκομειακή περίθαλψη εννέα από τους ανθρώπους που δέχτηκαν την επίθεση.

[3] Ο νόμος ψηφίστηκε στις 17 Δεκεμβρίου 2013.

[4] Σύμφωνα με τη EUROSTAT, το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα έφτασε το 27,3 % τον Αύγουστο του 2013, ενώ το ποσοστό ανεργίας των νέων (κάτω των 25 ετών) έφτασε το 58% (βλ. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics).

[5] Ως αποτέλεσμα αυτών των μέτρων, οι πιο πρόσφατοι αριθμοί δείχνουν κατακόρυφη μείωση του αριθμού παράτυπων εισόδων μέσω των χερσαίων ελληνοτουρκικών συνόρων. Κατά το πρώτο ενδεκάμηνο του 2012, συνολικά 33.311 άνθρωποι αναχαιτίστηκαν κατά μήκος των ελληνοτουρκικών συνόρων (χερσαίων και θαλάσσιων) ενώ κατά το ίδιο διάστημα το 2013 αναχαιτίστηκαν 11.423. Για το ίδιο διάστημα ο αριθμός αναχαιτίσεων στα χερσαία σύνορα μειώθηκε από 30.351 σε 942 (βλ. http://www.astynomia.gr/images/stories//2013/statistics13/stat_allod/etsynora.JPG).

[6] Οι επιζώντες ανέφεραν στη Διεθνή Αμνηστία μεταξύ άλλων ότι η βάρκα τους ρυμουλκούταν από την ελληνική ακτοφυλακή με μεγάλη ταχύτητα προς την Τουρκία, ότι οι λιμενικοί προσπάθησαν να εμποδίσουν όσους μετανάστες γνώριζαν κολύμβηση να επιβιβαστούν στο σκάφος του λιμενικού όταν η βάρκα τους άρχισε να βυθίζεται και ότι τους κακοποίησαν και τους απείλησαν. Οι αρχές από την άλλη πλευρά δήλωσαν ότι η βάρκα των μεταναστών ανατράπηκε κατά τη διάρκεια επιχείρησης έρευνας και διάσωσης σε κακοκαιρία όταν δύο από τους μετανάστες έπεσαν στη θάλασσα και οι υπόλοιποι μετακινήθηκαν στη μία πλευρά της βάρκας, και αρνήθηκαν τους ισχυρισμούς για απώθηση. Βλ. www.amnesty.org/en/library/asset/EUR25/002/2014/en/de5d3da7-3bba-441f-b3b0-591d3dc614b1/eur250022014en.html.
Από τους 27 πρόσφυγες και μετανάστες στη βάρκα που βυθίστηκε, επέζησαν 16. Τρία πτώματα αγνοουμένων βρέθηκαν στην Τουρκία και στη Σάμο και οκτώ ανασύρθηκαν από το βυθισμένο σκάφος. Οκτώ από τους πρόσφυγες που πνίγηκαν ήταν παιδιά. Οι μαρτυρίες των προσφύγων ήρθαν στο φως σε δήλωση της Ύπατης Αρμοστείας στις 21 Ιανουαρίου 2014. Η Ύπατη Αρμοστεία κάλεσε τις ελληνικές αρχές να ερευνήσουν το περιστατικό (Statement on boat incident off Greece coast, 21 Ιανουαρίου 2014, στη διεύθυνση www.unhcr.org/52df83d49.html. Αντιδρώντας στο περιστατικό, το Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης κάλεσε τις ελληνικές αρχές «να θέσουν τέλος στην παράνομη πρακτική των συλλογικών απελάσεων και να ερευνήσουν αποτελεσματικά όλες τις υποθέσεις». Ποινική έρευνα του περιστατικού κινήθηκε από τον Εισαγγελέα του Ναυτοδικείου Πειραιά. Ποινική έρευνα κινήθηκε επίσης από τον Εισαγγελέα του Στρατοδικείου Αθηνών για τους ισχυρισμούς των επιζώντων ότι κακοποιήθηκαν και γυμνώθηκαν όταν μεταφέρθηκαν από το λιμενικό στο Φαρμακονήσι. Τρίτη ποινική έρευνα ξεκίνησε επίσης για την ευθύνη του Σύρου που κατηγορείται ότι οδηγούσε τη βάρκα των μεταναστών και διενεργείται από ανακριτή στην Κω (το πλησιέστερο νησί στη Λέρο).
Μεταξύ Αυγούστου 2012 και Ιανουαρίου 2014, τουλάχιστον 181 πρόσφυγες και μετανάστες, οι περισσότεροι από τους οποίους ήταν Σύροι και Αφγανοί, αναφέρθηκαν ως νεκροί ή αγνοούμενοι σε τουλάχιστον δώδεκα γνωστά περιστατικά κατά την προσπάθειά τους να φτάσουν στην Ελλάδα με βάρκα από την Τουρκία.

Βλ. *An international failure: The Syrian Refugee Crisis,* AI Index: ACT 34/001/2013, 13 Δεκεμβρίου 2013, στη διεύθυνση http://www.amnesty.org/en/library/asset/ACT34/001/2013/en/8a376b76-d031-48a6-9588-ed9aee651d52/act340012013en.pdf.

[8] Μεταξύ Μαρτίου και Οκτωβρίου 2013, η Διεθνής Αμνηστία πήρε συνεντεύξεις από 42 άτομα που περιέγραψαν τουλάχιστον 44 χωριστές περιπτώσεις συλλογικών απελάσεων από την Ελλάδα στην Τουρκία, τις οποίες υποστήριξαν ότι βίωσαν οι ίδιοι μεταξύ Αυγούστου 2012 και Ιουλίου 2013. Βλ. *Σύνορα της Ευρώπης: Καταπατήσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα της Ελλάδας με την*

Τουρκία, AI Index: 25/008/2013, Ιούλιος 2013, στη διεύθυνση www.amnesty.org/en/library/info/EUR25/008/2013/en· πολλές ακόμη μαρτυρίες συλλέχτηκαν μεταξύ Νοεμβρίου 2013 και Ιανουαρίου 2014. Βλ. επίσης Pro-Asyl, *Pushed Back: Systematic human rights violations against refugees in the Aegean sea and at the Greek-Turkish land border*, Νοέμβριος 2013.

[9] Βλ. διάφορες δηλώσεις στον Τύπο του Υπουργού Ναυτιλίας και Αιγαίου Μιλτιάδη Βαρβιτσιώτη και της ελληνικής ακτοφυλακής στις διευθύνσεις www.hcg.gr/node/6770; www.hcg.gr/node/6778.

[10] Βλ. μεταξύ άλλων, Συνήγορος του Πολίτη, Ειδική έκθεση για τη ρατσιστική βία – «Το φαινόμενο της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα και η αντιμετώπισή του», Αθήνα, Σεπτέμβριος 2013, www.synigoros.gr/resources/docs/eidikiekthesiratsistikivia.pdf, σ. 6· Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας, Ετήσια Έκθεση 2012, στη διεύθυνση www.unhcr.gr/1agaInstracism/%CE%B4%CE%AF%CE%BA%CF%84%CF%85%CE%BF-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AE%CF%82-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD-%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%83-3/.

[11] Βλ. επίσης Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα, *Racism, Discrimination, Intolerance and Extremism: Learning from experiences in Greece and Hungary,* Δεκέμβριος 2013 (έκθεση FRA 2013).

[12] Βλ. μεταξύ άλλων: δήλωση του Πρωθυπουργού Αντώνη Σαμαρά τον Οκτώβριο 2013 σε συνάντηση με τον Μαλτέζο ομόλογό του, όπου δήλωσε: *"Έχουμε τόσους άνεργους όσους και παράνομους μετανάστες και αυτό δεν μπορεί να συνεχιστεί…"*- www.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_kathremote_1_21/10/2013_524065.

[13] Βλ. www.youtube.com/watch?v=6Y09xr846cg· Βλ. ομιλία του Ηλία Κασιδιάρη το 2012 στον Ασπρόπυργο, όπου ζουν πολλοί Ρομά, στην οποία κάλεσε τους κατοίκους να απαλλαγούν από τα «ανθρώπινα σκουπίδια» στην περιοχή. Οπτικοακουστικοί σύνδεσμοι στο άρθρο ¨Ρατσιστικό ντελίριο εναντίον των Ρομά από τη Χρυσή Αυγή», βλ. www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=63933903.

[14] Βλ. www.tovima.gr/politics/article/?aid=503093.

[15] Η Διεθνής Αμνηστία χρησιμοποιεί τον όρο «λιγότερο θανατηφόρα» όπλα για να αναφερθεί σε διάφορους τύπους βλημάτων, τοξικών χημικών όπλων και των εκτοξευτήρων τους ή άλλων μέσων εκτόξευσης που έχουν τη δυνατότητα να προκαλέσουν τον θάνατο ή σοβαρό τραυματισμό. Τέτοια όπλα μπορεί να διακριθούν από τα πλήρως θανατηφόρα όπλα, όπως είναι οι διάφοροι τύποι πυροβόλων όπλων και των αντίστοιχων πραγματικών πυρομαχικών. «Λιγότερο θανατηφόρα όπλα» συνήθως χρησιμοποιούνται από μέλη των σωμάτων ασφαλείας στην καταστολή ταραχών και περιλαμβάνουν μέσα όπως οι εκτοξευτήρες νερού υπό πίεση, οι βολίδες κρούσης (γνωστότερες ως πλαστικές και λαστιχένιες σφαίρες), τοξικές χημικές ερεθιστικές ουσίες όπως το αέριο CS και το σπρέι πιπεριού (αναφέρονται συνήθως ως δακρυγόνα), βομβίδες κρότου-λάμψης (όπλα κρότου), ράβδους (περιλαμβανομένων των κλομπ) και άλλα επικίνδυνα αντικείμενα. Όλα αυτά μπορούν να επιφέρουν σοβαρό τραυματισμό ή ακόμη και θάνατο αν δεν έχουν σχεδιαστεί ή δεν χρησιμοποιηθούν πολύ προσεκτικά. Πολλά από αυτά τα όπλα, περιλαμβανομένων των ιατρικών τους επιπτώσεων, δεν έχουν υποστεί ανεξάρτητη αξιολόγηση, και οι εγγενείς επιπτώσεις ορισμένων από τα βλήματα, τις ουσίες και τους εκτοξευτήρες μπορεί να προκαλέσουν πολύ υψηλότερο επίπεδο τραυματισμών και θανάτων και επιδέχονται εύκολα κακή χρήση.

[16] Νωρίτερα εκείνο το βράδυ, ο Πάνος Καμμένος, ηγέτης των Ανεξάρτητων Ελλήνων, μικρού κόμματος της δεξιάς, αναφέρεται ότι δέχτηκε σύντομη επίθεση από ορισμένους διαδηλωτές όταν προσπάθησε να επισκεφθεί το σημείο όπου μαχαιρώθηκε θανάσιμα ο Παύλος Φύσσας.

[17] Βλ. βίντεο της διαδήλωσης στη διεύθυνση www.youtube.com/watch?v=uEahd5xT9PY.

[18] Ο Μανώλης Κυπραίος ανέφερε επίσης στην οργάνωση ότι δέχτηκε απειλές από αστυνομικό της μονάδας ΔΕΛΤΑ κατά τη διάρκεια της διαδήλωσης. Ο Μανώλης Κυπραίος έχασε την ακοή του ενώ κάλυπτε διαδήλωση τον Ιούνιο του 2011 όταν αστυνομικός μονάδας καταστολής ταραχών πέταξε χειροβομβίδα κρότου-λάμψης κατευθείαν επάνω του. Βλ. επίσης τη μαρτυρία διαδηλωτή στη διεύθυνση www.youtube.com/watch?v=znB6SqMKolA.

[19] Περισσότεροι από 130 διαδηλωτές αναφέρεται ότι προσήχθησαν σε αστυνομικά τμήματα και 34

συνελήφθησαν επισήμως.

[20] M, Stark, (editor) (2005), Clinical Forensic Medicine: A Physician's Guide, Human Press, σ. 198.

[21] Βλ. βίντεο όπου αστυνομικός μονάδας καταστολής ταραχών απεικονίζεται να εκτοξεύει χημικές ερεθιστικές ουσίες κατευθείαν εναντίον διαδηλωτών αφότου ξέσπασαν συγκρούσεις, και μέλη ακροδεξιών ομάδων να πετούν πέτρες σε διαδηλωτές και ακούγονται να ζητούν υποστήριξη από την αστυνομία, στη διεύθυνση www.youtube.com/watch?v=SXIS3NHdmd0.

[22] Για φωτογραφίες των διαδηλωτών που τραυματίστηκαν και των βολίδων πρόσκρουσης που χρησιμοποιήθηκαν βλ. εκτενέστερα *Αστυνόμευση διαδηλώσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση,* Οκτώβριος 2013, AI Index EUR 01/022/2012.

[23] Η Διεθνής Αμνηστία πήρε συνεντεύξεις από μερικούς από τους κατοίκους που προσήχθησαν στο αστυνομικό τμήμα Πολυγύρου και στην Αστυνομική Διεύθυνση Θεσσαλονίκης και ανακρίθηκαν ως μάρτυρες για την εμπρηστική επίθεση. Στη συντριπτική τους πλειονότητα είπαν ότι υποβλήθηκαν σε εκφοβισμό ώστε να δώσουν δείγμα DNA, μεταξύ άλλων με απειλές και φραστικές ύβρεις. Στους κατοίκους από τους οποίους ελήφθη DNA αναφέρεται ότι δόθηκε να υπογράψουν ένα χαρτί που δήλωνε ότι είχαν δώσει τη συγκατάθεσή τους. Ένας από τους κατοίκους που έδωσαν συνέντευξη ανέφερε ότι πειθαναγκάστηκε σωματικά να δώσει το DNA του όταν αρνήθηκε να το κάνει. Για τις ανησυχίες της Διεθνούς Αμνηστίας για τη λήψη DNA, βλ. «Ελλάδα: Ανάγκη να διερευνηθεί η συμπεριφορά της αστυνομίας απέναντι σε κατοίκους πόλης που αντιτίθενται σε επιχειρήσεις εξόρυξης χρυσού», Δημόσια Δήλωση 22 Μαρτίου 2013, AI index EUR 25/004/2013. Σε είκοσι κατοίκους απαγγέλθηκαν κατηγορίες για την εμπρηστική επίθεση και τέσσερις από αυτούς προφυλακίστηκαν. Αφέθηκαν ελεύθεροι τον Οκτώβριο του 2013.

[24] Βλ. βίντεο στο 56ο λεπτό της ταινίας «Χρυσός στα χρόνια της κρίσης μέρος Β'» του Γιώργου Αυγερόπουλου στη διεύθυνση www.youtube.com/watch?v=W64D5MuVFlg. Επίσης www.youtube.com/watch?v=qokYxt94Yxc.

[25] Βλ. giatinkinonikiaristera.blogspot.co.uk/2012/10/21-10-2012-video.html. Βίντεο δείχνουν επίσης τις διαδηλώτριες να ζητούν από τους αστυνομικούς να σβήσουν μια μικρής έκτασης πυρκαγιά που ξέσπασε στο δάσος και να πηγαίνουν να συνδράμουν την Πυροσβεστική. Βλ. http://www.youtube.com/watch?v=knStr-er2EU.

[27] Η Κατερίνα Ιγγλέζη, βουλευτής του κόμματος ΣΥΡΙΖΑ, επίσης περιέγραψε στη Διεθνή Αμνηστία πώς δέχτηκε σπρωξίματα και χτυπήματα με κλομπ από αστυνομικό έξω από το αστυνομικό τμήμα Πολυγύρου όταν ζήτησε να έχει πρόσβαση στους συλληφθέντες διαδηλωτές που κρατούνταν εκεί.

[28] Οι δικηγόροι που εκπροσωπούν τους διαδηλωτές πληροφόρησαν τη Διεθνή Αμνηστία ότι στη δίκη οι αστυνομικοί που κλήθηκαν να καταθέσουν είπαν ότι προχώρησαν σε συλλήψεις μετά από διαταγή των ανωτέρων τους και ότι δεν είχαν δει κανέναν από τους συλληφθέντες διαδηλωτές να διαπράττει αδίκημα.

[29] Βλ. Υπουργική Απόφαση 7012/6/103 του 2009 όπως τροποποιήθηκε από Υπουργική Απόφαση το 2012 στη διεύθυνση www.policenet.gr· Οι μονάδες της ΥΑΤ (Υποδιεύθυνσης Αποκατάστασης Τάξης) υποστηρίζονται από αστυνομικούς που ανήκουν στις μονάδες της ΥΜΕΤ (Υποδιεύθυνσης Μέτρων Τάξης). Αστυνομικοί που ανήκουν στις μονάδες της ΥΜΕΤ απαιτείται να αναγράφουν τους προσωπικούς αναγνωριστικούς αριθμούς τους στα μανίκια της στολής τους.

[30] Οι ΔΙΑΣ και ΔΕΛΤΑ είναι μηχανοκίνητες αστυνομικές μονάδες περιπολίας οι οποίες αυτή τη στιγμή χρησιμοποιούνται επίσης σε διαδηλώσεις.

[31] Greek anti-fascist protesters 'tortured by police' after Golden Dawn clash, άρθρο της Μαρίας Μαργαρώνη, 9 Οκτωβρίου 2012,http://www.theguardian.com/world/2012/oct/09/greek-antifascist-protesters-torture-police· Επίσης για εκτενείς μαρτυρίες των διαδηλωτών βλ. ντοκιμαντέρ στη διεύθυνση http://omniatv.com/blog/3475-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CE%BD%CE%B1-%CE%BC%CE%B7%CE%BD-%CE%BE%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%AC%CE%BC%CE%B5-%E2%80%9C15%E2%80%B3-%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CF%84%CE%BF%CE%BA%CE%B9%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%AD%CF%81-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C-%CF%84%CF%89%CE%BD-

%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B9%CF%86%CE%B1%CF%83%CE%B9%CF%83%CF%84%CF%8E%CE%BD-%CE%BC%CE%AD%CF%83%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B7-%CE%B3%CE%B1%CE%B4%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B9%CF%82-30-9-12.

[32] Ηχογράφηση τμημάτων της συνάντησης δόθηκε στη δημοσιότητα από την ελληνική ερευνητική εφημερίδα HOT DOC, μαζί με πολλές μαρτυρίες προσφύγων που περιγράφουν πώς απωθήθηκαν και κακοποιήθηκαν από την ελληνική ακτοφυλακή και αστυνομία· για την ηχογράφηση βλ. www.koutipandoras.gr/article/102089/hot-doc-apokalyptei-ihitiko-ntokoymento-prepei-na-toys-kanoyme-vio-avioto· βλ. επίσης «Ελλάδα: Να διερευνηθεί το κάλεσμα από τον αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας που φέρεται να στοχοποιεί μετανάστες» στη διεύθυνση www.amnesty.org/en/news/greece-alleged-racist-remarks-police-chief-must-be-investigated-2013-12-19.

[33] Οι φωτογραφίες που είδε η Διεθνής Αμνηστία και δημοσιεύτηκαν στα εθνικά μέσα ενημέρωσης δείχνουν μώλωπες γύρω από το μάτι του Κ και στην αριστερή πλευρά του άνω κορμού του. Κατά την επίσκεψή της στο κέντρο τον Απρίλιο του 2013, η Διεθνής Αμνηστία συνάντησε τον Κ που ήταν ακόμα κρατούμενος αλλά εμφανώς φοβόταν να μιλήσει. Αφηγήθηκε ξανά την κακομεταχείρισή του στην οργάνωση όταν αφέθηκε ελεύθερος. Αποκρινόμενος στα ερωτήματα της Διεθνούς Αμνηστίας, ο διευθυντής του κέντρου είπε ότι ο ισχυρισμός ερευνήθηκε αλλά δεν αποδείχθηκε.

[34] Σε αυτήν την έκθεση χρησιμοποιείται ο όρος «πρόσφυγες» αναφορικά με όσους διέφυγαν από διωγμό ή σύγκρουση, ανεξάρτητα αν έχουν αναγνωριστεί ως τέτοιοι. Ο όρος «μετανάστες» χρησιμοποιείται αναφορικά με ανθρώπους που διέσχισαν ή αποπειράθηκαν να διασχίσουν τα σύνορα μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας για οικονομικούς λόγους, ανεξάρτητα από το πώς εισήλθαν στη χώρα ή από τη νομιμότητα της παραμονής τους.

[35] Τον Νοέμβριο του 2013, το τριμελές Εφετείο Ναυπλίου απάλλαξε τους 24 μετανάστες που συνελήφθησαν και κατηγορήθηκαν μεταξύ άλλων για ταραχές κατά τη διάρκεια εξέγερσης των κρατουμένων στο κέντρο κράτησης μεταναστών Κορίνθου εξαιτίας των κακών συνθηκών κράτησης τον Νοέμβριο του 2012. Επιπλέον, τον Ιανουάριο του 2013, το τριμελές Εφετείο Ναυπλίου απάλλαξε 48 μετανάστες που κατηγορούνταν για τα κακουργήματα της εξέγερσης κρατουμένων και της πρόκλησης σοβαρής σωματικής βλάβης σε αστυνομικούς κατά τη διάρκεια διαμαρτυρίας για τις κάκιστες συνθήκες κράτησης στο κέντρο κράτησης μεταναστών Κορίνθου τον Απρίλιο του 2013. Ένας μετανάστης καταδικάστηκε σε τέσσερις μήνες φυλάκιση για πρόκληση ελαφριάς σωματικής βλάβης σε αστυνομικό και ένας άλλος για πρόκληση ορισμένων φθορών στην περιουσία ενός άλλου.

[36] Τον Απρίλιο τους 2013, οι τοπικές αρχές είπαν στη Διεθνή Αμνηστία ότι διεξαγόταν έρευνα για το περιστατικό. Βλ. *Σύνορα της Ευρώπης*, ό.π.· επίσης «Ελλάδα: Η συστηματική και παρατεταμένη κράτηση παράτυπων μεταναστών και αιτούντων άσυλο προκαλεί ταραχές», Δημόσια Δήλωση, 16 Αυγούστου 2013, AI Index: EUR 25/014/2013, στη διεύθυνση http://www.amnesty.org/en/library/asset/EUR25/014/2013/en/701f8e63-2d2c-4abb-9498-7e80f39c8c2f/eur250142013en.pdf.

[37] Βλ. *Σύνορα της Ευρώπης*, ό.π.

[38] Για περισσότερες καταγγελίες κακοποίησης από πρόσφυγες και μετανάστες που ανέφεραν συλλογικές απελάσεις από την ελληνική αστυνομία και ακτοφυλακή, βλ. Pro-Asyl, *Pushed Back: Systematic human rights violations against refugees in the Aegean sea and at the Greek-Turkish land border*, Νοέμβριος 2013. Διάφορες περιπτώσεις έχουν επίσης δημοσιευτεί τους τελευταίους μήνες από τα εθνικά μέσα ενημέρωσης.

[39] Την 1η Αυγούστου 2013, η Διεθνής Αμνηστία μίλησε με τον επικεφαλής του Κλάδου Ασφαλείας της ελληνικής ακτοφυλακής για να ζητήσει διευκρινίσεις για το περιστατικό και να θέσει τις ανησυχίες της οργάνωσης για τις σοβαρές καταγγελίες που έχει λάβει. Ο επικεφαλής του Κλάδου Ασφαλείας αρνήθηκε ότι η βάρκα απωθήθηκε από τις ελληνικές αρχές και είπε ότι η βάρκα βρέθηκε σε τουρκικά ύδατα και ότι οι ελληνικές αρχές είχαν ειδοποιήσει τις τουρκικές να την περισυλλέξουν. Η Διεθνής Αμνηστία έστειλε επίσης επιστολή στις ελληνικές αρχές. Ωστόσο, δεν έχει λάβει επίσημη απάντηση (TG EUR 25.2013.022, 12 Σεπτεμβρίου 2013).

[40] Ο Ε και η μητέρα του περιέγραψαν επίσης στη Διεθνή Αμνηστία πώς απωθήθηκαν από λιμενικούς στις 19 Σεπτεμβρίου 2013. Ήταν μέρος μιας ομάδας 35 προσφύγων και μεταναστών περιλαμβανομένων παιδιών. Ο Ε αφηγήθηκε επίσης πώς τέσσερις λιμενικοί χρησιμοποίησαν βία εναντίον του ίδιου και των άλλων ανδρών της ομάδας. Η μητέρα του ήταν αυτόπτις μάρτυρας και

επιβεβαίωσε στη Διεθνή Αμνηστία την κακοποίηση.

[41] Στα τέλη Απριλίου 2013, το Συμβούλιο Εφετών Αθηνών απέρριψε το τουρκικό αίτημα έκδοσης, κάτι που σημαίνει ότι η Ντενίζ μπορεί να παραμείνει στην Ελλάδα.

[42] Για τις επιθέσεις εναντίον μελών της κοινότητας των ΛΟΑΤΙ στην Ελλάδα βλ. της έκθεση *Επειδή είμαι εγώ: Ομοφοβία, τρανσφοβία και εγκλήματα μίσους στην Ευρώπη*, AI Index: EUR 01/014/2013, Σεπτέμβριος 2013.

[43] Στα μέλη της συγκαταλέγονται η Διεθνής Αμνηστία, η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και άλλες εθνικές ΜΚΟ για τους πρόσφυγες και τα ανθρώπινα δικαιώματα και κοινότητες προσφύγων.

[44] «Η Πολιτεία πρέπει να στείλει σαφές μήνυμα ενάντια στη ρατσιστική βία», δελτίο τύπου, 25 Σεπτεμβρίου 2013, στη διεύθυνση www.unhcr.gr/1againstracism.

[45] Ο όρος «ομάδες κρούσης» ή «ομάδες εφόδου» έχει χρησιμοποιηθεί από τα ελληνικά μέσα ενημέρωσης, από ΜΚΟ που ερευνούν το έγκλημα μίσους και από το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας για να περιγράψουν τον οργανωμένο τρόπο και τον στρατιωτικό χαρακτήρα των επιθέσεων από αυτές τις ακροδεξιές ομάδες.

[46] Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας, Ετήσια Έκθεση 2012, ό.π.

[47] Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας, «Η Πολιτεία πρέπει να στείλει σαφές μήνυμα ενάντια στη ρατσιστική βία», 25 Σεπτεμβρίου 2013.

[48] Επί πολλά χρόνια, τα στοιχεία για τα εγκλήματα μίσους που υπέβαλαν οι ελληνικές αρχές στα διάφορα διεθνή φόρα ήταν περιορισμένα. Για παράδειγμα, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία που διέθεσε στον Συνήγορο του Πολίτη η Διεύθυνση Κρατικής Ασφαλείας της Ελληνικής Αστυνομίας, η αστυνομία κατέγραψε τρία περιστατικά με φερόμενο ως κίνητρο μίσους κατά το 2010, 22 το 2011 και 84 το 2012. Από την άλλη πλευρά, κατά το 2012, το Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας τεκμηρίωσε 154 κρούσματα ρατσιστικής βίας. Για αυτόν τον σκοπό, το Δίκτυο και η Διεθνής Αμνηστία συνέστησαν στις ελληνικές αρχές να ιδρύσουν και να διευθύνουν ένα ενιαίο ειδικό σύστημα σε ολόκληρη τη χώρα για την καταγραφή και την παρακολούθηση ρατσιστικών κρουσμάτων και άλλων εγκλημάτων μίσους, το οποίο να διαχειρίζεται το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και να συνδέει πληροφορίες από ΜΚΟ, νοσοκομεία και άλλα κατάλληλα όργανα. Στην απάντησή τους προς τον Επίτροπο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τη FRA το 2013, οι ελληνικές αρχές δήλωσαν ότι είχαν συστήσει ενιαίο μηχανισμό καταγραφής ρατσιστικών κρουσμάτων και ότι βρισκόταν υπό ανάπτυξη ενιαία βάση δεδομένων με την προοπτική να παρακολουθούνται οι σχετικές υποθέσεις.
Έχει επίσης εκδοθεί αστυνομική εγκύκλιος (No. 7100/11/21-στ', με ημερομηνία 21 Αυγούστου 2012) και διαβιβαστεί στα αρμόδια αστυνομικά τμήματα, η οποία περιέχει οδηγίες για την καταγραφή τέτοιων στοιχείων. Ωστόσο, η FRA σημείωσε ότι δεν έχουν γίνει διαθέσιμες λεπτομέρειες για την εφαρμογή αυτού του μέτρου. (Βλ. Συνήγορος του Πολίτη, Ειδική έκθεση για τη ρατσιστική βία – «Το φαινόμενο της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα και η αντιμετώπισή του», ό.π., σσ. 11-12· επίσης Έκθεση 2013 της FRA, σσ. 18-19). Απαντώντας σε ερώτημα που έθεσε η Διεθνής Αμνηστία τον Ιανουάριο του 2013, το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας δήλωσε ότι έχουν συσταθεί τόσο ενιαίος μηχανισμός όσο και ενιαία βάση δεδομένων και ότι η ελληνική αστυνομία καταγράφει όλα τα στοιχεία κάθε εξάμηνο, τα υποβάλλει στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, το οποίο στη συνέχεια τα στέλνει στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Βλ. Απάντηση του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας της 11ης Φεβρουαρίου 2014 στα ερωτήματα της Διεθνούς Αμνηστίας της 8ης Ιανουαρίου 2014).

[49] Βλ. www.youtube.com/watch?v=kmRTpgMXog4.

[50] Βλ. news247.gr/eidiseis/koinonia/nea_epithesh_ths_xryshs_ayghs_se_laikh_agora_sto_mesologgi.1921156.html.

[51] Οι αρχές πραγματοποίησαν έρευνα σε βάρος των δύο βουλευτών για αντιποίηση αρχής και για την ανάμιξή τους στην καταστροφή των πάγκων των μεταναστών. Τα δύο περιστατικά έχουν πλέον συμπεριληφθεί στον φάκελο των περιστατικών που αποδίδονται σε βουλευτές και μέλη της Χρυσής Αυγής και ερευνώνται από τρεις ειδικούς εισαγγελείς του Εφετείου Αθηνών.

[52] Σύμφωνα με δημοσιεύματα, ένας από τους άνδρες που εμπλέκονται στην επίθεση εναντίον των Αιγυπτίων ψαράδων φέρεται να είχε αναμιχθεί στην επίθεση εναντίον μελών του κομμουνιστικού

κόμματος στο Πέραμα και στο θανάσιμο μαχαίρωμα του Παύλου Φύσσα.

[53] Ένας τρίτος μετανάστης που αναφέρεται επίσης να συμμετείχε στον φόνο του Μανώλη Καντάρη εξακολουθεί να αναζητείται από την αστυνομία.

[54] Τον Ιούλιο του 2013, η Κίνηση «Απελάστε τον Ρατσισμό και τη Φασιστική Απειλή» (ΚΕΕΡΦΑ) πληροφόρησε τη Διεθνή Αμνηστία για καταγγελίες ότι αστυνομικοί είχαν βασανίσει και εξυβρίσει φυλετικά τρεις Πακιστανούς μετανάστες ενώ μετάγονταν στο αεροδρόμιο Αθηνών για απέλαση στις 27 Ιουνίου 2013. Σύμφωνα με τους δικηγόρους των θυμάτων, οι αστυνομικοί που συνόδευαν τους τρεις μετανάστες τους κακοποίησαν στα αυτοκίνητα με τα οποία μεταφέρονταν και σε ένα δωμάτιο στο αεροδρόμιο όταν οι μετανάστες αρνήθηκαν να απελαθούν. Οι καταγγελίες περιλάμβαναν κλοτσιές, γροθιές και χρήση ηλεκτροσόκ στο σώμα και στα γεννητικά τους όργανα. Οι μετανάστες κατήγγειλαν επίσης ότι υπέστησαν ρατσιστικές ύβρεις και σεξουαλική παρενόχληση.

[55] Από το 2000, η Διεθνής Αμνηστία έχει τεκμηριώσει ότι μέλη ευπαθών ομάδων όπως οι Ρομά, οι αιτούντες άσυλο και οι μετανάστες διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο καταπατήσεων στα χέρια μελών των σωμάτων ασφαλείας. Το μοτίβο των καταπατήσεων είναι επαρκώς σαφές ώστε να αφήνει ελάχιστο περιθώριο αμφιβολίας ότι η ξενοφοβία και η κατάρτιση φυλετικών προφίλ υπόπτων έχουν παίξει ρόλο στις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που υφίστανται μέλη αυτών των ομάδων. Βλ. *Ελλάδα: Στη σκιά της ατιμωρησίας: – Κακομεταχείριση και κακή χρήση πυροβόλων* όπλων, Διεθνής Αμνηστία και Διεθνής Ομοσπονδία Ελσίνκι για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, AI Index: EUR 25/022/2002, Σεπτέμβριος 2002, (Έκθεση 2002 ΔΑ/ΔΟΕ)· *Ελλάδα: Μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας – Τα δικαιώματα αλλοδαπών και μειονοτήτων παραμένουν στο ημίφως*, AI Index: EUR 25/016/2005, Οκτώβριος 2005, στη διεύθυνση www.amnesty.org/en/library/asset/EUR25/016/2005/en/d5de30c4-d4aa-11dd-8a23-d58a49c0d652/eur250162005en.html.

[56] Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας, *Ετήσια Έκθεση 2012*, ό.π.

[57] Από τα 47 περιστατικά, 17 υποβλήθηκαν με τη μορφή αναφοράς στον Συνήγορο του Πολίτη κατά το 2012. Περιλάμβαναν κακομεταχείριση ή εξύβριση με φυλετικά κίνητρα υπηκόων τρίτων χωρών κατά τη διάρκεια αστυνομικών ελέγχων ή υπό κράτηση και αδικαιολόγητες προσαγωγές υπηκόων τρίτων χωρών σε αστυνομικά τμήματα κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων-σκούπα με στόχο την παράτυπη μετανάστευση. Βλ. Συνήγορος του Πολίτη, Ειδική έκθεση για τη ρατσιστική βία – «Το φαινόμενο της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα και η αντιμετώπισή του», Αθήνα, Σεπτέμβριος 2013, www.synigoros.gr/resources/docs/eidikiekthesiratsistikivia.pdf.

[58] «Η Πολιτεία πρέπει να στείλει σαφές μήνυμα ενάντια στη ρατσιστική βία», δελτίο τύπου, 25 Σεπτεμβρίου 2013, στη διεύθυνση www.unhcr.gr/1againstracism. Επίσης Συνήγορος του Πολίτη, Ειδική έκθεση για τη ρατσιστική βία, ό.π.

[59] *Αστυνομική βία στην Ελλάδα: Όχι μόνο «μεμονωμένα περιστατικά», ό.π, σσ*. 20-23.

[60] Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, Ετήσια Έκθεση 2012, ό.π.

[61] Βλ. greece.greekreporter.com/2013/09/17/woman-kicking-girl-pic-goes-viral/.

[62] Επίσης, κατά την αντίληψη της Διεθνούς Αμνηστίας, η επίσημη απάντηση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη σε κοινοβουλευτική ερώτηση ήταν ότι, μετά την έρευνα, η αστυνομία υπέβαλε δικογραφία στον αρμόδιο εισαγγελέα. Από την άλλη πλευρά, ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων απάντησε ότι δεν υπήρχε εκκρεμής δικογραφία για το περιστατικό ενώπιον της αρμόδιας εισαγγελίας Αθηνών. Κατά συνέπεια υποβλήθηκε νέα κοινοβουλευτική ερώτηση από τη βουλευτή Μαρία Γιαννακάκη για την τύχη της έρευνας. Βλ. mariayannakaki.gr/index.php/vouli/655-parapese-dikografia-paidiou-roma-akropoli.

[63] Για περισσότερες πληροφορίες για την υπόθεση της Άννας βλ. *The State decides who I am: Lack of Legal Gender Recognition for Transgender People in Europe*, AI Index: EUR 01/001/2014, σ. 13.

[64] Συνέντευξη με τη δικηγόρο Ηλέκτρα Κούτα, Ιανουάριος 2014.

[65] Για βίντεο της επίθεσης βλ. http://omniatv.com/blog/2374-%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%B4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%AE-%CE%B5%CE%BD%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%AF%CE%BF%CE%BD-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%AF%CE%BA%CF%89%CE%BD-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%80%CE%BB-

%CE%B1%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82

[66] Βλ. επίσης συνέντευξη στη διεύθυνση www.athensvoice.gr/article/city-news-voices/%CE%B8%CE%B5%CE%BC%CE%B1-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7/h-%CE%B3%CE%B9%CE%AC%CE%BD%CE%BD%CE%B1-%CE%BA%CE%BF%CF%8D%CF%81%CF%84%CE%BF%CE%B2%CE%B9%CE%BA-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF-%CE%B1%CF%84-%CE%B1%CE%B3-%CF%80%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CE%AE%CE%BC%CE%BF%CE%BD%CE%B1

[67] Διάφορα άλλα άτομα, μεταξύ των οποίων ο ηγέτης της τοπικής μονάδας της Χρυσής Αυγής, έχουν επίσης ανακριθεί ως ύποπτοι στην υπόθεση.

[68] Βλ. www.alpha989.com/Interview.aspx?a_id=63752 και επίσης το επεισόδιο της εκπομπής Πρωταγωνιστές για τον Παύλο Φύσσα στη διεύθυνση www.youtube.com/watch?v=LlQBpZot7o0.

[69] Βλ. www.prismanews.gr/index.php/ellada/item/67960-autoi-einai-dialogoi-fissa.

[70] Το Άρθρο 187 του ΠΚ προβλέπει ότι ένα άτομο που συστήνει ή συμμετέχει ως μέλος σε ομάδα δομημένη και με διαρκή δράση, αποτελούμενοι από τρία ή περισσότερα μέλη (οργάνωση), η οποία επιδιώκει τη διάπραξη σειράς σοβαρών αδικημάτων του ΠΚ, θα τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών. Στα σοβαρά εγκλήματα περιλαμβάνονται η παραχάραξη, η κυκλοφορία παραχαραγμένων νομισμάτων, η πλαστογραφία, παραβάσεις σχετιζόμενες με εκρηκτικά υλικά, η πρόκληση βαριάς σωματικής βλάβης και ο εκβιασμός.

[71] Δελτίο Τύπου της Ελληνικής Αστυνομίας, 18 Σεπτεμβρίου 2013, στη διεύθυνση www.yptp.gr.

[72] Μετά το μαχαίρωμα του Παύλου Φύσσα, δύο υψηλόβαθμοι αξιωματικοί της αστυνομία παραιτήθηκαν, επικαλούμενοι προσωπικούς λόγους, ενώ επτά άλλοι αξιωματικοί της αστυνομίας ανώτερων και μεσαίων βαθμών, μεταξύ των οποίων ο επικεφαλής των μονάδων καταστολής ταραχών στο Κερατσίνι, αντικαταστάθηκαν και μετατέθηκαν σε άλλες θέσεις. Στις δηλώσεις τους, οι ελληνικές αρχές υπογράμμιζαν ότι οι αξιωματικοί είχαν αντικατασταθεί προκειμένου να διασφαλιστεί η αντικειμενικότητα της έρευνας που διενεργούσε η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων, όμως τόνιζαν ότι δεν υπάρχουν στοιχεία ότι οι εν λόγω αξιωματικοί είχαν οποιαδήποτε σύνδεση με τη Χρυσή Αυγή.

[73] Η επίθεση εναντίον του Π. Μπούσιου και του εικονολήπτη του και η παράλειψη της αστυνομίας να τον προστατεύσει καταδικάστηκαν από τη Διεθνή και την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Δημοσιογράφων, στη διεύθυνση esiea.gr/gr/index.html.

[74] Σε βίντεο που μεταδόθηκε από το κανάλι Star, μπορεί κανείς να ακούσει την έναρξη της επίθεσης εναντίον του δημοσιογράφου και του εικονολήπτη του – βλ. www.star.gr/Pages/Media.aspx?art=206773&artTitle=agria_epithesi_melon_chrysis_avgis_se_dimosiografo_tou_star.

[75] Κατά τη διάρκεια εκείνης της διαμαρτυρίας, ο Χρήστος Παππάς, άλλος βουλευτής της Χρυσής Αυγής, απελευθέρωσε έναν από τους διαμαρτυρόμενους από αστυνομικό λεωφορείο και, σύμφωνα με βίντεο των γεγονότων, οι αστυνομικοί που βρίσκονταν επί τόπου δεν τον εμπόδισαν να το πράξει. Η Διεθνής Αμνηστία πληροφορήθηκε ότι η ελληνική αστυνομία υπέβαλε μήνυση εναντίον του βουλευτή, και ότι ο Αντώνης Ρουπακιώτης, ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ζήτησε από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να ερευνήσει κατά πόσον έπρεπε να κινηθούν ενέργειες εναντίον των αστυνομικών που είχαν παραλείψει να εμποδίσουν τον βουλευτή να απελευθερώσει τον συλληφθέντα διαδηλωτή.

[76] Στην έκθεσή της του 2012 για την ξενοφοβική βία στην Ελλάδα, η Human Rights Watch σημείωνε ότι η έρευνά της έδειξε πως αμοιβή 100 ευρώ αποθάρρυνε ορισμένα θύματα εγκλημάτων μίσους από την κατάθεση μήνυσης (βλ. Hate on the streets – Xenophobic violence in Greece, Ιούλιος 2012 στη διεύθυνση www.hrw.org/sites/default/files/reports/greece0712ForUpload.pdf).

[77] Σύμφωνα με στοιχεία που συνέλεξε το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας το 2012, σε 79 από τις 154 περιπτώσεις μετανάστες σε παράτυπη κατάσταση έγιναν στόχος βίας με φερόμενο ως κίνητρο μίσους. Βλ. επίσης «Αποτρόπαιη επίθεση με μαχαίρι στοχεύει μετανάστες στην Κρήτη», 14 Αυγούστου 2013, στη διεύθυνση www.amnesty.org/en/for-media/press-releases/greece-horrific-knife-

attack-targets-migrants-crete-2013-08-14.

[78] «Απόγνωση επικρατεί σε χωράφια μετά τον πυροβολισμό εναντίον 33 μεταναστών στη Μανωλάδα», ό.π.

[79] Βλ. http://www.gcr.gr/index.php/en/news/press-releases-announcements/item/330-deltio-typou-dipli-thymatopoiisi-ton-ergaton-gis-tis-manoladas.

[80] Συνάντηση με εκπροσώπους της Ελληνικής Αστυνομίας περιλαμβανομένων των Ειδικών Τμημάτων τον Απρίλιο του 2013.

[81] Τροποποίηση που εισήχθη με τον Νόμο 4139/2013. Αυτός ο νόμος εισήγαγε επίσης τροποποίηση του Άρθρου 79 παρ. 3, σύμφωνα με την οποία ποινή φυλάκισης που επιβάλλεται για έγκλημα μίσους δεν αναστέλλεται.

[82] Συνάντηση με τον Ν. Ορνεράκη, 2 Απριλίου 2013· τηλεφωνική συνέντευξη με τον Σπυρίδωνα Παππά, Μάρτιος 2014.

[83] Σύμφωνα με την Αστυνομική Εγκύκλιο 7100/4/3, οι αστυνομικοί έχουν υποχρέωση να ερευνούν πιθανό ρατσιστικό κίνητρο στις εξής περιπτώσεις: α. όταν οι φερόμενοι ως δράστες ομολογούν το ρατσιστικό κίνητρο· β. όταν τα θύματα και οι μάρτυρες καταγγέλλουν ρατσιστικό κίνητρο· γ. όταν υπάρχουν ενδείξεις με βάση τα αποδεικτικά στοιχεία που δέχεται ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας· δ. όταν οι φερόμενοι ως δράστες και τα θύματα ανήκουν σε διαφορετικές φυλετικές, θρησκευτικές και κοινωνικές ομάδες. Οι ανώτεροι αξιωματικοί της αστυνομίας έχουν επίσης την υποχρέωση να ερευνούν τυχόν πιθανό ρατσιστικό κίνητρο όταν διενεργούν πειθαρχικές έρευνες σε υποθέσεις που αφορούν παράνομη συμπεριφορά αστυνομικών εναντίον ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι αξιωματικοί που διενεργούν τέτοιες έρευνες έχουν την υποχρέωση να μνημονεύουν στα πορίσματά τους κατά πόσον ερεύνησαν την ύπαρξη ή μη πιθανού ρατσιστικού κινήτρου. Η Εγκύκλιος επίσης απαιτεί από τους αστυνομικούς να καταγράφουν τα περιστατικά με φυλετικά κίνητρα μέσω ειδικά σχεδιασμένου εντύπου.

[84] Βλ. Έκθεση 2013 της FRA Report, σσ. 31. Σύμφωνα με την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, ένας τρόπος με τον οποίο μπορούν οι αρχές να διασφαλίσουν ότι οι αστυνομικοί θα διερευνήσουν ενδεχόμενο κίνητρο μίσους σε μία υπόθεση είναι να εισαγάγουν στον Κώδικα Δεοντολογίας των Αστυνομικών τα κριτήρια που διατυπώνονται στην Αστυνομική Εγκύκλιο 7100/43.

[85] Βλ. επίσης δελτίο τύπου του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, «Ο φόνος του Σεχζάντ Λουκμάν ήταν έγκλημα μίσους», 7 Ιανουαρίου 2014.

[86] Βλ. μεταξύ άλλων δελτίο τύπου της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής, 17 Ιανουαρίου 2013, στη διεύθυνση www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang='..'&perform=view&id=23977&Itemid=1028&lang=.

[87] Στη δίκη οι δύο κατηγορούμενοι αρνήθηκαν οποιαδήποτε σύνδεση με τη Χρυσή Αυγή.

[88] Τη δίκη παρακολουθούν παρατηρητές της Διεθνούς Αμνηστίας.

[89] Το ΠΔ υπογράφτηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2012.

[90] Κατά το 2013, η ειδική τηλεφωνική γραμμή δέχτηκε επίσης 450 κλήσεις και 28 από αυτές ερευνώνται από τα Ειδικά Τμήματα – Απάντηση του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας της 11ης Φεβρουαρίου 2014 στα ερωτήματα της Διεθνούς Αμνηστίας της 8ης Ιανουαρίου 2014.

[91] Απάντηση του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας της 11ης Φεβρουαρίου 2014 στα ερωτήματα της Διεθνούς Αμνηστίας της 8ης Ιανουαρίου 2014.

[92] Σε 13 από αυτά τα περιστατικά, η έρευνα διενεργείται από τη Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων – βλ. Απάντηση 8ης Ιανουαρίου 2014, ό.π.

[93] Συνέντευξη με εκπροσώπους του Δικτύου, Δεκέμβριος 2013· η Διεθνής Αμνηστία έχει πληροφορηθεί ότι από τις 23 Ιανουαρίου 2013 μέχρι τις 2 Φεβρουαρίου 2013, περίπου 200 αστυνομικοί που επιλέχτηκαν για να στελεχώσουν τα Ειδικά Τμήματα και Γραφεία υποβλήθηκαν σε ειδική διήμερη εκπαίδευση σε θέματα όπως κοινωνικά και αντιρατσιστικά ζητήματα, ρατσισμός και ξενοφοβία, ανίχνευση ρατσιστικών κινήτρων και «παράνομη» μετανάστευση και ρατσισμός. Περαιτέρω, αστυνομικοί από τα Ειδικά Τμήματα συμμετείχαν σε σεμινάριο για την καταπολέμηση των διακρίσεων

που διοργάνωση το Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ μεταξύ 28-30 Ιανουαρίου 2014 – βλ. Απάντηση του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας της 11ης Φεβρουαρίου 2014 στα ερωτήματα της Διεθνούς Αμνηστίας της 8ης Ιανουαρίου 2014.

[94] Πορίσματα του Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου στη διεύθυνση www.capital.gr/News.asp?id=1879846.

[95] Απόφαση απόρριψης της αίτησης άρσης της προφυλάκισης του Νίκου Μιχαλολιάκου στη διεύθυνση http://www.thepressproject.gr/article/52487/To-skeptiko-tis-mi-apofulakisis-tou-Mixaloliakou.

[96] Δημοσίευση των Πορισμάτων της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας από τον Επικεφαλής της Διεύθυνσης και τον Εκπρόσωπο Τύπου για τη διερεύνηση της ανάμιξης αστυνομικών σε παράνομες δραστηριότητες μελών του Κόμματος Χρυσή Αυγή καθώς και περιστατικών ρατσιστικής συμπεριφοράς και διαφθοράς, 30 Οκτωβρίου 2013, στη διεύθυνση www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang='..'&perform=view&id=33752&Itemid=1179&lang=

[97] Βλ. δελτίο τύπου της Ελληνικής Αστυνομίας, 2 Οκτωβρίου 2013, στη διεύθυνση www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang='..'&perform=view&id=32596&Itemid=1179&lang=

[98] Βλ. «Το χρονικό της συγκάλυψης της έκνομης δραστηριότητας του Α.Τ. Αγίου Παντελεήμονα», άρθρο σε εφημερίδα, 3 Οκτωβρίου 2013, στη διεύθυνση www.avgi.gr/article/1064776/to-xroniko-tis-sugkalupsis-tis-eknomis-drastiriotitas-tou-a-t-ag-panteleimona.

[99] Για αυτήν την υπόθεση, βλ. *Αστυνομική βία στην Ελλάδα: Όχι μόνο «μεμονωμένα περιστατικά»,* ό.π., σσ. 28-29.

[100] Βλ. κεφάλαιο 2.3.3. για την υπόθεση της επίθεσης εναντίον του κέντρου της τανζανικής κοινότητας.

[101] Τηλεφωνική συνέντευξη με τον Αστυνομικό Υποδιευθυντή κ. Παναγιωτόπουλο, Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων, 7 Νοεμβρίου 2013.

[102] 203 αστυνομικοί και 3 ιδιώτες διαπιστώθηκε ότι συμμετείχαν σε ακραία αστυνομική συμπεριφορά. Από αυτούς, 118 από τους αστυνομικούς διαπιστώθηκε ότι ήταν εκείνοι που είχαν τελέσει τις πράξεις και 85 διαπιστώθηκε ότι είχαν συνεργήσει. Η συντριπτική πλειονότητα των περιστατικών ακραίας αστυνομικής συμπεριφοράς καταγράφηκε στην περιφέρεια Αττικής και το μεγαλύτερο ποσοστό στην Αθήνα (52%). Σε 115 από τα καταγεγραμμένα περιστατικά, οι εμπλεκόμενοι αστυνομικοί υπηρετούσαν σε αστυνομικά τμήματα του κέντρου της Αθήνας και στις μηχανοκίνητες αστυνομικές Διευθύνσεις (βλ. Πορίσματα της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας από τον Επικεφαλής της Διεύθυνσης και τον Εκπρόσωπο Τύπου για τη διερεύνηση της ανάμιξης αστυνομικών σε παράνομες δραστηριότητες μελών του Κόμματος Χρυσή Αυγή καθώς και περιστατικών ρατσιστικής συμπεριφοράς και διαφθοράς, 30 Οκτωβρίου 2013, στη διεύθυνση www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang='..'&perform=view&id=33752&Itemid=1179&lang=.

[103] Δημοσίευση των Πορισμάτων της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας, ό.π.

[104] Βλ. 'Greek Police infiltrated by Golden Dawn', 11 Οκτωβρίου 2013, στη διεύθυνση www.ft.com/cms/s/0/e5046b8c-3261-11e3-b3a7-00144feab7de.html#axzz2jgJbycwO. Σε διάφορες συνεντεύξεις στα τέλη του 2012, ο ίδιος Υπουργός είπε ότι δεν υπήρχε συστημική σύνδεση μεταξύ της Ελληνικής Αστυνομίας και της Χρυσής Αυγής αλλά δεν μπορούσε να αποκλείσει ορισμένα συγκεκριμένα περιστατικά όπου αστυνομικοί παρέβησαν το καθήκον τους και ότι αυτά τελούσαν ήδη υπό διερεύνηση. Βλ. www.koutipandoras.gr/43809/%CF%8C%CF%84%CE%B1%CE%BD-%CE%BF-%CE%BD%CE%AF%CE%BA%CE%BF%CF%82-%CE%B4%CE%AD%CE%BD%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%82-%CE%B4%CE%B9%CE%AD%CF%88%CE%B5%CF%85%CE%B4%CE%B5-%CF%84%CE%B9%CF%82-%CF%83%CF%87%CE%AD%CF%83.html

[105] Για παράδειγμα, τον Αύγουστο του 2012 ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη υπερασπίστηκε την επιχείρηση «Ξένιος Ζευς» λέγοντας ότι έλλειψη καταστολής της παράτυπης μετανάστευσης θα οδηγούσε σε κοινωνική κατάρρευση και ότι η εισβολή των μεταναστών ήταν η

μεγαλύτερη που αντιμετώπισε η Ελλάδα μετά την εισβολή των Δωριέων. Βλ. "Minister defends immigrant crackdown", στη διεύθυνση http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsite1_1_06/08/2012_455644.

[106] Μεταξύ 2009 και τέλους του 2013, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει διαπιστώσει ότι η Ελλάδα παραβίασε το Άρθρο 3 σε 15 περιπτώσεις που αφορούν τις συνθήκες κράτηση προσφύγων και μεταναστών που κρατούνταν σε κέντρα κράτησης μεταναστών ή σταθμούς συνοροφυλακής [βλ. για παράδειγμα τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας (Αίτηση Αρ. 30696/09) και Rahimi κατά Ελλάδας (Αίτηση Αρ. 8687/08)].

[107] Βλ. Νόμο 3386/2005 στη διεύθυνση www.astynomia.gr/images/stories/2010/fekA212-2005-N3386.pdf και Νόμο 3907/2011 στη διεύθυνση www.synigoros.gr/?i=foreigner.el.metanastis-nomoi.

[108] Από το 2000, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επίσης επανειλημμένα επισημάνει τον καταχρηστικό χαρακτήρα των προσαγωγών ατόμων σε αστυνομικά τμήματα για ελέγχους ταυτότητας όταν δεν υπάρχει εξατομικευμένη υποψία ότι διέπραξαν αδίκημα.

[109] Για τις επιχειρήσεις-σκούπα με την κωδική ονομασία «Ξένιος Ζευς» βλ. "Greece must halt mass police crackdown on irregular migrants", δελτίο τύπου ΔΑ, 8 Αυγούστου 2012, και "Greece must halt mass police crackdown on 'irregular migrants', 8 Αυγούστου 2012, στη διεύθυνση www.amnesty.org/en/news/greece-must-halt-mass-police-crackdown-on-irregular-migrants-2012-08-08· «Ελλάδα: Το τέλος του δρόμου για πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και μετανάστες», AI Index: EUR 25/011/2012, Δεκέμβριος 2012· Συνήγορος του Πολίτη, Ειδική έκθεση για τη ρατσιστική βία – «Το φαινόμενο της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα και η αντιμετώπισή του», Αθήνα, Σεπτέμβριος 2013, βλ. http://www.synigoros.gr/resources/docs/eidikiekthesiratsistikivia.pdf· Έκθεση του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης μετά την επίσκεψή του στην Ελλάδα μεταξύ 28ης Ιανουαρίου και 1ης Φεβρουαρίου 2013, 16 Απριλίου 2013, Comm DH (2013) 6, στη διεύθυνση www.coe.int/t/commissioner/Activities/countryreports_en.asp.

[110] Human Rights Watch (HRW), "Unwelcome Guests: Greek Police Abuses of Migrants in Athens", July 2013, at www.hrw.org/reports/2013/06/12/unwelcome-guests;

[111] Ειδική έκθεση για τη ρατσιστική βία, ό.π., σ. 36.

[112] Πηγή: Έκθεση 2013 της FRA, ό.π., σ. 21· Σύμφωνα με τον Συνήγορο του Πολίτη, η δυσαναλογία των αριθμών μεταξύ όσων σταματούνται και ερευνώνται και όσων διαπιστώνεται ότι δεν έχουν χαρτιά δεν ήταν απλώς προφανής, αλλά αδιαμφισβήτητη. Ο Συνήγορος σημείωσε επίσης ότι αυτός ήταν ο πιθανός λόγος που οι ανακοινώσεις της Ελληνικής Αστυνομίας μετά τα μέσα Φεβρουαρίου 2013 παρείχαν στατιστικά στοιχεία που αναφέρονταν μόνο στον αριθμό των ανθρώπων που όντως συνελήφθησαν επειδή δεν είχαν χαρτιά, και όχι τον συνολικό αριθμό υπηκόων τρίτων χωρών που ελέγχθηκαν. Βλ. Ειδική έκθεση για τη ρατσιστική βία, ό.π., σσ. 33-38.

[113] Διατυπώθηκαν επίσης ανησυχίες ότι οι συλλήψεις που γίνονται στην επιχείρηση-σκούπα ενδέχεται να θέτουν σε κίνδυνο απέλασης άτομα που έχουν ανάγκη διεθνούς προστασίας αλλά δεν είναι σε θέση να κάνουν αίτηση για άσυλο. Βλ. "Greece must halt mass police crackdown on 'irregular migrants', 8 August 2012, ό.π.

[114] Βλ. cm.greekhelsinki.gr/uploads/2013_files/ghm1437_roma_rights_english.doc· Βλ. Έκθεση του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης μετά την επίσκεψή του στην Ελλάδα, ό.π. Στην απάντησή τους σε ερώτηση που υπέβαλε η βουλευτής Μαρία Γιαννακάκη για τη δημοσιοποίηση της ταυτότητας ατόμων Ρομά που κατηγορήθηκαν για διάφορα αδικήματα κατά τη διάρκεια αστυνομικών επιχειρήσεων, οι ελληνικές αρχές αρνήθηκαν ότι η δημοσιοποίηση της εθνότητας του συλληφθέντα αποτελεί χρήση φυλετικού προφίλ αν δεν ακολουθείται από τα προσωπικά στοιχεία του ατόμου. Δήλωσαν επίσης ότι αυτού του είδους τα στοιχεία θα χρησιμοποιούνταν μεταξύ άλλων για εκτιμήσεις κινδύνου και για τη χαρτογράφηση της κατάστασης όσον αφορά την εκδήλωση αξιόποινων συμπεριφορών (βλ. Απάντηση του Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη στη βουλευτή Μαρία Γιαννακάκη, 23 Αυγούστου 2013). Τους τελευταίους μήνες, οι ελληνικές αρχές φαίνεται να μην αναφέρουν, στα δελτία τύπου τους για αστυνομικές επιδρομές, την εθνοτική ταυτότητα των Ρομά που συλλαμβάνονται.

[115] Βλ. Απάντηση του Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη στη βουλευτή Μαρία Γιαννακάκη, 23 Νοεμβρίου 2013· Βλ. «Σχεδόν 20.000 προσαγωγές από καταυλισμούς Ρομά», άρθρο

της Έλλης Ζώτου, 22 Οκτωβρίου 2013, http://www.avgi.gr/article/1178463/sxedon-20-000-prosagoges-apo-kataulismous-roma

[116] Το 2009 οι ελληνικές αρχές εκτίμησαν τον πληθυσμό των Ρομά στην Ελλάδα σε 250.000-300.000. ΜΚΟ όπως η Ελληνική Ομάδα για τα Δικαιώματα των Μειονοτήτων εκτιμούν τον πληθυσμό των Ρομά σε 300.000-350.000. Βλ. Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι, Ελληνική Ομάδα για τα Δικαιώματα των Μειονοτήτων και Συντονισμένες Οργανώσεις και Κοινότητες για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Ρομά στην Ελλάδα, *Activities to improve the impact of policies, programmes and projects aimed at the social inclusion and non-discrimination of Roma people in Europe*, *Country Report Greece*, Μάιος 2010, στη διεύθυνση cm.greekhelsinki.gr.

[117] Δήλωση της Ομάδας Εργασίας των ΗΕ για την Αυθαίρετη Κράτηση με την ολοκλήρωση της αποστολής της στην Ελλάδα (21-31 Ιανουαρίου 2013), στη διεύθυνση www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=12962&LangID=E.

[118] Αλληλογραφία με τον Παναγιώτη Δημητρά, Εκπρόσωπο του ΕΠΣΕ.

[119] Για παράδειγμα, στις 19 Νοεμβρίου 2013, η αστυνομία πραγματοποίησε αστυνομική επιχείρηση σε καταυλισμό Ρομά στον Ασπρόπυργο. Από τα 120 άτομα που ελέγχθηκαν, 65 προσήχθησαν σε αστυνομικά τμήματα. Από αυτά, εννέα συνελήφθησαν. Από τους συλληφθέντες, οκτώ κατηγορήθηκαν για κλοπή ηλεκτρικού ρεύματος, Βλ. www.skai.gr/news/greece/article/246260/ennea-sullipseis-se-epiheirisi-se-kataulismo-roma-ston-aspropurgo/#ixzz2leisyVQ6.

[120] Τον Οκτώβριο του 2013, το Πρώτο Πλημμελειοδικείο Αθηνών απάλλαξε 16 Ρομά που κατηγορούνταν για κλοπή ηλεκτρικού ρεύματος. Το δικαστήριο, σύμφωνα με αναφορές, δέχτηκε το επιχείρημα των Ρομά ότι η έλλειψη ηλεκτροδότησης έθετε σε κίνδυνο την υγεία τους, τη μόρφωση των παιδιών τους, τη ζωή και την περιουσία τους και ότι η κλοπή ηλεκτρικού ρεύματος ήταν αποτέλεσμα κατάστασης έκτακτης ανάγκης (Συνέντευξη με την Ελένη Κούτρα, Πρόεδρο της Ελληνικής Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και δικηγόρο που εκπροσωπεί τους 16 Ρομά στο δικαστήριο).

[121] Βλ. www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=30215&Itemid=1140&lang=;

[122] Αυτή τη στιγμή, οι 74 οικογένειες Ρομά που ζουν στον καταυλισμό τα τελευταία σαράντα χρόνια αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο αναγκαστικής έξωσης σε τοποθεσία μακριά από οποιαδήποτε κατοικημένη περιοχή και χωρίς καμία διαβούλευση παρ' όλο που τα προσωρινά μέτρα της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ σταμάτησαν την έξωση. Βλ. Urgent Action: Force Eviction of Halandri Roma Imminent, UA: 35/14 Index: EUR 25/003/2014: Στις 21 Φεβρουαρίου 2014, οι ελληνικές αρχές ανέβαλαν για τον Ιούνιο του 2014 την κατεδάφιση των καταλυμάτων στον οικισμό.

[123] 'Greece must withdraw the provision on forced HIV testing and end the harassment of transgender women', Δημόσια Δήλωση, 18 Ιουλίου 2013. AI Index EUR 25/012/2013.

[124] Επτά από τις τρανς γυναίκες κατέθεσαν αγωγή για την παρενόχλησή τους. Η Ηλέκτρα Κούτρα επίσης κατέθεσε αγωγή αναφορικά με την αυθαίρετη κράτηση και τον εκφοβισμό της από αστυνομικούς.

[125] Βλ. Πορίσματα της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας, ό.π.

[126] Comm DH (2013) 6, ό.π.· Απαντώντας στις συστάσεις της Επιτροπής, οι ελληνικές αρχές δήλωσαν ότι σχεδίαζαν να αναθέσουν την τροποποίηση της διάταξης σε ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή που θα συστηνόταν σύντομα. Επίσης CAT/C/GRC/CO/5-6, παράγραφοι 9-10.

[127] Για περαιτέρω ανάλυση, βλ. *Αστυνομική βία στην Ελλάδα: Όχι μόνο «μεμονωμένα περιστατικά»,* ό.π., σσ. 26-29.

[128] Στις 13 Δεκεμβρίου 2011, το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών καταδίκασε ομόφωνα τον απόστρατο πλέον αστυνομικό Χρήστο Ευθυμίου για διακεκριμένο βασανισμό με ηλεκτροσόκ εναντίον δύο νεαρών, των Ιωάννη Παπακώστα και Γεωργίου Σιδηρόπουλου, στο αστυνομικό τμήμα Ασπροπύργου το 2002. Το Δικαστήριο επέβαλε ποινή εξαετούς φυλάκισης με αναστολή εν όψει της έφεσης και δεκαετή στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων. Έφεση υποβλήθηκε αμέσως μετά την ετυμηγορία. Στις 14 Φεβρουαρίου 2014, το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών έκρινε τον Χρήστος Ευθυμίου επίσης ένοχο για διακεκριμένο βασανισμό και του επέβαλε ποινή πενταετούς φυλάκισης που μετατράπηκε σε

χρηματική ποινή. Στις 25 Νοεμβρίου 2013, Ναυτοδικείο στον Πειραιά έκρινε δύο λιμενικούς ένοχους για τον βασανισμό αιτούντος άσυλο στη Χίο το 2007 (βλ. κεφάλαιο 3.2 παρακάτω).

[129] *Necati Zontul κατά Ελλάδας*· Απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2012· *Αστυνομική βία στην Ελλάδα*, ό.π., σσ. 27-28.

[130] Βλ. www.hellenicparliament.gr/UserFiles/bcc26661-143b-4f2d-8916-0e0e66ba4c50/k-vasan-pap.pdf.

[131] Έκθεση του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης μετά την επίσκεψή του στην Ελλάδα μεταξύ 28ης Ιανουαρίου και 1ης Φεβρουαρίου 2013, 16 Απριλίου 2013, Comm DH (2013) 6, στη διεύθυνση www.coe.int/t/commissioner/Activities/countryreports_en.asp· επίσης CAT/C/GRC/CO/5-6.

[132] *Αστυνομική βία στην Ελλάδα,* ό.π., σσ. 46-48.

[133] Νόμος 3938/2011

[134] Αστυνομική Βία στην Ελλάδα, ό.π., σσ. 46-48.

[135] Βλ. www.hellenicparliament.gr/UserFiles/bcc26661-143b-4f2d-8916-0e0e66ba4c50/k-vasan-pap.pdf.

[136] Βλ. για παράδειγμα *Μπέκος και Κοτρόπουλος κατά Ελλάδας*, Απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2005 (Αίτηση Αρ. 15250/2002)· επίσης *Πετροπούλου-Τσακίρη κατά Ελλάδας*, Απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2007 (Αίτηση Αρ. 44803/2004).

[137] Η Ελλάδα διαπιστώθηκε ότι παρέβη τις υποχρεώσεις της κατά το Άρθρο 2 παρ. 3, σε συνδυασμό με το Άρθρο 7 και τα Άρθρα 2 παρ. 1 και 26 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα. *Κατσαρής κατά Ελλάδας*, Απόψεις της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ της 18ης Ιουλίου 2012 (Ανακοινωθέν Αρ. 1558/2007).

[138] CAT/C/GRC/CO/5-6.

[139] Η Ελλάδα διαπιστώθηκε πολλές φορές ότι παραβίασε το Άρθρο 6 της ΕΣΔΑ σε υποθέσεις που αφορούν παρατεταμένες δικαστικές διαδικασίες. Στο σχέδιο Σχεδίου Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ανακοίνωσε την πρόθεσή του να υποβάλει στη Βουλή σχέδιο νόμου έτσι ώστε η Ελλάδα να εκτελέσει τις σχετικές πιλοτικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Το σχέδιο νόμου θα θεσπίσει ένδικο μέσο με το οποίο τα θύματα θα μπορούν να προσφεύγουν στα δικαστήρια για αποζημίωση εφ' όσον διαπιστωθεί ότι οι δικαστικές διαδικασίες έχουν υπερβεί τον εύλογο χρόνο διάρκειας (βλ. www.opengov.gr/ministryofjustice/wp-content/uploads/downloads/2013/12/Dikaiomata.pdf)

[140] Pro Asyl και Ομάδα Δικηγόρων για τα Δικαιώματα Προσφύγων και Μεταναστών, *The truth maybe bitter but it must be told*, www.proasyl.de/fileadmin/proasyl/.../Griechenlandbericht_Engl.pdf.

[141] Η ενδοτραχειακή διασωλήνωση είναι η τοποθέτηση εύκαμπτου πλαστικού σωλήνα στην τραχεία μέσω του στοματοφάρυγγα για να διατηρηθεί ανοικτή η αναπνευστική οδός.

[142] Πηγή www.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=7807335.

[143] Ένα βίντεο στο οποίο μπορεί κανείς να ακούσει την επίθεση υποστηρίζει επίσης τη μαρτυρία του Π. Βλ. www.youtube.com/watch?v=p5FARBm7k48

[144] *Αστυνομική βία στην Ελλάδα: Όχι μόνο «μεμονωμένα περιστατικά»,* ό.π..

[145] Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ, Γενικό Σχόλιο 31, Χαρακτήρας της Γενικής Νομικής Υποχρέωσης των Κρατών-Μελών της Σύμβασης, U.N. Doc. CCPR/C/21/Rev.1/Add.13 (2004).

[146] CAT/C/GRC/CO/5-6, παρ. 26.

[147] Πληροφόρηση που παρασχέθηκε από τον Παναγιώτη Δημητρά, εκπρόσωπο του ΕΠΣΕ. Βλ. *Καλαμιώτης κατά Ελλάδας* (Ανακοινωθέν 1486/2006), CCPR/C/93/D/1486/2006· επίσης *Κατσαρής κατά Ελλάδας*, ό.π.

[148] Και στις δύο περιπτώσεις οι αστυνομικοί που διέπραξαν τα αδικήματα εναντίον των αιτούντων δεν είχαν διωχθεί ποινικά επειδή το αδίκημα παραγράφηκε. Ωστόσο, οι ελληνικές αρχές αναφέρονται σε

εκκρεμή ποινική έρευνα για το αδίκημα της κατάχρησης λειτουργήματος για τους δικαστικούς λειτουργούς που ενέχονται στις παραβιάσεις εναντίον του κ. Κατσαρή.

[149] Βλ. *Αστυνομική Βία στην Ελλάδα: Όχι μόνο «μεμονωμένα περιστατικά»,* Ιούλιος 2012, AI Index EUR 25/005/2012, σσ. 45-46.

ΘΕΛΩ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΩ

ΤΟΣΟ ΣΤΙΣ ΕΝΟΠΛΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΟΥΝ ΤΑ ΦΩΤΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ, ΟΣΟ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΞΕΧΑΣΜΕΝΕΣ ΓΩΝΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ, Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ ΑΓΩΝΙΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙ ΝΑ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΓΙΑ ΝΑ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΕΙ ΕΝΑΝ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΚΟΣΜΟ

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ;

Αγωνιστές σε ολόκληρο τον κόσμο έχουν αποδείξει ότι είναι δυνατόν να αντισταθούμε στις επικίνδυνες δυνάμεις που υπονομεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Γίνετε μέρος αυτού του κινήματος. Καταπολεμήστε όσους καπηλεύονται τον φόβο και το μίσος.

- Γραφτείτε στη Διεθνή Αμνηστία και γίνετε μέρος ενός παγκόσμιου κινήματος που αγωνίζεται για τον τερματισμό των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Βοηθείστε μας να κάνουμε τη διαφορά.
- Κάντε μια δωρεά για να υποστηρίξετε το έργο της Διεθνούς Αμνηστίας.

Μαζί μπορούμε να κάνουμε τη φωνή μας να ακουστεί.

☐ Ενδιαφέρομαι να λάβω περισσότερες πληροφορίες για το πώς μπορώ να γίνω μέλος της Διεθνούς Αμνηστίας.

όνομα

διεύθυνση

χώρα

☐ Θέλω να κάνω μια δωρεά στη Διεθνή Αμνηστία
(δωρεές γίνονται δεκτές σε UK£, US$ ή €)

ποσό

παρακαλώ χρεώστε την πιστωτική μου κάρτα Visa ☐ Mastercard ☐

αριθμός

ημερομηνία λήξης

υπογραφή

Παρακαλούμε επιστρέψτε αυτό το έντυπο στο γραφείο της Διεθνούς Αμνηστίας στη χώρα σας.

Για τον κατάλογο των γραφείων της Διεθνούς Αμνηστίας ανά τον κόσμο:
www.amnesty.org/en/worldwide-sites
Αν δεν υπάρχει γραφείο της Διεθνούς Αμνηστίας στη χώρα σας, παρακαλούμε επιστρέψτε αυτό το έντυπο στη διεύθυνση:

Amnesty International, International Secretariat,
Peter Benenson House, 1 Easton Street, London WC1X 0DW,
United Kingdom

amnesty.org

ΚΡΑΤΟΣ ΕΝ ΚΡΑΤΕΙ:
ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΤΙΜΩΡΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Καθώς η Ελλάδα αντιμετωπίζει το έκτο έτος βαθιάς οικονομικής κρίσης,οι αποκρίσεις της αστυνομίας στις κοινωνικές εντάσεις εξακολουθούν να αψηφούν το διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Μια σειρά κρατικές πολιτικές που εφαρμόζει η ελληνική αστυνομία, όπως η μαζική επιχείρηση-σκούπα με την κωδική ονομασία «Ξένιος Ζευς», και οι αστυνομικές επιδρομές σε οικισμούς Ρομά, έχουν οδηγήσει σε αύξηση των παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως το «εθνοτικό προφίλ» και η αυθαίρετη κράτηση. Εξακολουθούν να καταγγέλλονται υπερβολική χρήση βίας από την αστυνομία, κακή χρήση «λιγότερο θανατηφόρων όπλων» και αυθαίρετη κράτηση, ιδίως κατά την αστυνόμευση διαδηλώσεων, καθώς και κακομεταχείριση σε κέντρα κράτησης μεταναστών και κατά τη διάρκεια συλλογικών απελάσεων προσφύγων και μεταναστών στην Τουρκία.

Αυτές οι καταπατήσεις συμβαίνουν με φόντο την οξεία αύξηση των επιθέσεων με φυλετικά κίνητρα. Η αστυνομία είτε έχει παραλείψει να προστατεύσει ανθρώπους από επιθέσεις από ακροδεξιές ομάδες, είτε να ερευνήσει αποτελεσματικά τα εγκλήματα μίσους. Επιπλέον, μέλη των σωμάτων ασφαλείας έχει καταγγελθεί ότι ήταν μεταξύ των δραστών εγκλημάτων μίσους.

Διαδοχικές ελληνικές κυβερνήσεις έχουν αποτύχει να παραδεχτούν, πόσο μάλλον να αντιμετωπίσουν, την κλίμακα και τον συστηματικό χαρακτήρα των παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας και την περιχαρακωμένη ατιμωρησία.

Αυτή η έκθεση καταλήγει σε σειρά συστάσεων προς τις ελληνικές αρχές οι οποίες, εφ' όσον εφαρμοστούν, θα βοηθήσουν να προληφθούν αυτές οι συστηματικές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από μέλη των σωμάτων ασφαλείας, να αποκατασταθεί η πίστη του κοινού στην αστυνόμευση και στη διερεύνηση των καταπατήσεων, και να δοθεί τέλος στην επικρατούσα ατιμωρησία. Καλεί επίσης τις αρχές να αντιμετωπίσουν τα εγκλήματα μίσους και τη διάχυτη ατιμωρησία που απολαμβάνουν οι δράστες.

amnesty.org

Index: EUR 25/005/2014
March 2014

AMNESTY INTERNATIONAL